

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, sekcia posudzovania vplyvov na životné prostredie, odbor posudzovania vplyvov na životné prostredie, ako ústredný orgán štátnej správy starostlivosti o životné prostredie podľa § 1 ods. 1 písm. a) a § 2 ods. 1 písm. c) zákona č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ako správny orgán podľa § 1 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov a ako príslušný orgán podľa § 3 písm. k) a § 54 ods. 2 písm. k) zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, na základe výsledkov procesu posudzovania vykonaného podľa ustanovení zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, v súlade s § 65h tohto zákona v znení účinnom do 31. 03. 2023 vydáva podľa § 37 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a podľa § 46 a § 47 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov

ZÁVEREČNÉ STANOVISKO

Číslo: 659/2023-1.7/šm
89352/2023
89353/2023-int.

I. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NAVRHOVATEĽOVI

1. Názov

Danucem Slovensko a. s

2. Identifikačné číslo

00 214 973

3. Sídlo

Rohožník 906 38

II. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NAVRHOVANEJ ČINNOSTI

1. Názov

Modernizácia linky na výrobu šedého Portlandského slinku spojená s rozšírením portfólia a zvýšením kapacity spoluspaľovaných alternatívnych palív (ďalej len „zmena navrhovanej činnosti“).

2. Účel

Účelom zmeny navrhovanej činnosti je modernizácia technologickej linky na výrobu šedého Portlandského slinku v rámci existujúcej výroby cementového slinku v prevádzke „Cementáreň Turňa nad Bodovou“ (ďalej „prevádzka“ alebo „cementáreň“).

3. Užívateľ

Danucem Slovensko a.s., 906 38 Rohožník, IČO 00 214 973 (ďalej len „navrhovateľ“ alebo „Danucem Slovensko a.s.“).

4. Umiestnenie

Kraj:	Košický
Okres:	Košice-okolie
Obec:	Dvorníky-Včeláre
Katastrálne územie:	Dvorníky
Parcelné číslo:	KN-C: 157/41; 157/78; 157/86; 157/88 až 157/128, 157/131; 157/132; 157/138; 157/150 až 157/153; 157/170 až 157/174; 157/176 až 157/178; 157/182; 393/3; 393/25; 534/4; 534/5; 534/11; 534/12; 534/34 až 534/37; 796; 797; 863/5; 2064.

Záujmové územie zmeny navrhovanej činnosti je situované mimo zastavaného územia dotknutej obce Dvorníky-Včeláre na pozemkoch KN-C, ktoré sú v katastri nehnuteľností evidované ako „zastavaná plocha a nádvorie“, resp. „ostatná plocha“. K pozemkom má navrhovateľ vlastnícke právo.

V zmysle Územného plánu obce Dvorníky-Včeláre schváleného dňa 30. 10. 2014 uznesením Obecného zastupiteľstva č. 193/2014 v znení neskorších zmien a doplnkov bude zmena navrhovanej činnosti situovaná v území vyčlenenom ako „plochy pre výrobu a výrobné služby“. Predmetná lokalita – priemyselná zóna sa už dlhodobo využíva na priemyselnú výrobu cementu.

Zmena navrhovanej činnosti bude realizovaná priamo v areáli prevádzky. Areál prevádzky sa nachádza v Turnianskej kotline, juhozápadne od obce Turňa nad Bodvou vo ccavzdialenosti cca 1,8 km. Areál cementárne je umiestnený približne 0,5 km južne od zastavaného územia obce Dvorníky a cca 2 km východne od obce Včeláre. Areál prevádzky je vybavený inžinierskymi sieťami, spevnenými plochami a vnútro-areálovými komunikáciami s vyústením na cestu E58 (I/16), prípadne na cestu III/3299 prostredníctvom účelových komunikácií. K prevádzke prislúcha aj areál logistiky a skladovania odpadových surovín a alternatívnych palív umiestnený na parcelách 2064/2; 2064/4; 2064/5; 2064/6; 2064/7; 2064/9; 2064/10; 2064/11; 2064/12 a 2064/13 v k. ú. Dvorníky.

Z pohľadu súčasného využívania územia a krajinej štruktúry je riešené územie poznačené dlhodobou antropogénnou činnosťou. Najbližšia obytná zástavba je vo vzdialenosti cca 500 m od prevádzky navrhovateľa. Zmena navrhovanej činnosti priamo nadväzuje na existujúcu činnosť a má zabezpečiť zvýšenie podielu spaľovania tuhých alternatívnych palív, zníženie produkcie emisií oxidu uhličitého a oxidov dusíka a zníženie množstva používaných alternatívnych fosílnych palív (uhlie, petrokoks).

Riešené územie sa nachádza v 1. stupni ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“).

5. Termín začatia a skončenia výstavby a prevádzky navrhovanej činnosti

Začatie výstavby (predpoklad):	2024.
Ukončenie výstavby (predpoklad):	cca 10 mesiacov.
Zahájenie prevádzky (predpoklad):	4 Q/2024.

Ukončenie prevádzky:

navrhovateľ má záujem
vykonávať plánovanú
činnosť dlhodobo.

6. Stručný popis technického a technologického riešenia

Prevádzka bola uvedená do trvalého užívania v roku 1977 rozhodnutím Cementárne a vápenky, generálne riaditeľstvo, číslo SZ: 1-104, 7-GR/77 zo dňa 14. 12. 1977. Hlavná činnosť prevádzky spočíva vo výrobe šedého cementu, ktorá prebieha na vysoko modernej linke s povolenou dennou kapacitou 2 650 t. Prevádzka má rozlohu 350 000 m² a zamestnáva v súčasnosti približne 142 pracovníkov.

Súčasný stav – nulový variant

V areáli cementárne sa nachádza technologický celok výroby cementu pozostávajúci z viacerých funkčných celkov, t. j. linky na výrobu cementového slinku v rotačnej peci – úprava ílu, doprava základných surovín na skládku surovín, skládka surovín, mlynica a homogenizácia surovín, skládka palív, doprava uhlia a uhoľná mlynica, rotačná pec, výmenník tepla, cementové mlynice a cementové silá, predomieľanie cementu a trosky, baliareň a expedícia, paletizačná linka.

V areáli cementárne prebiehajú aj ostatné činnosti priamo spojené s výrobou cementového slinku v rotačnej peci – energetické zhodnocovanie odpadov v rotačnej peci; automatizovaný merací systém; nakladanie s vodami; zaobchádzanie so znečisťujúcimi látkami a nakladanie s nebezpečnými odpadmi vznikajúcimi v prevádzke; výroba a distribúcia tlakového vzduchu; doprava a dávkovanie tuhého alternatívneho paliva (ďalej len „TAP“) do horáka rotačnej pece; dávkovanie TAP do výmenníka; motorická inštalácia a doprava bypass odpraškov.

Ťažba a úprava ílu prebieha v samostatnom areáli v stavebnom objekte drviarne ílu, ktorý nie je predmetom zmeny navrhovanej činnosti. Vápenec sa do presýpacej stanice dopravuje dopravníkom z neďalekého vápencového lomu Včeláre od externého dodávateľa. Vysokopecná troska je dopravovaná od externých dodávateľov a skladovaná na manipulačnej ploche umiestnenej pri stavebnom objekte drviarne ílu sa do presýpacej stanice dopravuje dopravníkom pre íl. V areáli cementárne sa nachádza aj funkčná čerpací stanica pohonných hmôt – motorovej nafty (ČS PHM NM).

Hlavným výrobným programom prevádzky je výroba cementového slinku s celkovou projektovanou kapacitou 2 650 t slinku za 24 hodín suchým spôsobom v rotačnej peci s 5 stupňovým cyklónovým disperzným predhrievačom suroviny s predkalcináciou – výmenníkom tepla, s roštovým chladičom slinku a výroba cementu.

Základné vstupné suroviny pri výrobe cementového slinku predstavuje cementárenský vápenec, íly, železitá prísada na báze oceliarskej trosky resp. vysokopecných trosiek, sadrovec a energosadrovec.

Využívanie alternatívnych surovín oceliarských a vysokopecných trosiek sú základom výrobného procesu výroby cementu vo forme troskových a trosko-portlandských cementov, čím sa dosahuje recyklácia uvedených materiálov (činnosťou R5), ktoré sa v konečnom dôsledku stanú súčasťou výsledného produktu, t. j. vyrobeného cementu.

Rotačná pec s výmenníkom tepla slúži súčasne aj ako zariadenie na spoluspaľovanie odpadov (činnosťou R1), ktoré vo výrobnom procese nahrádzajú časť základných fosílnych palív.

V prípade spoluspaľovania odpadu, ktorý má podľa vyhlášky Ministerstva životného prostredia č. 365/2015 Z. z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov (ďalej len „vyhláška č. 365/2015“) kat. č. 16 01 03 opotrebované pneumatiky dochádza k zhodnocovaniu aj činnosťou R4 a R5, keďže kovová časť pneumatiky (ocelový kord, ktorý tvorí cca 40%

hmotnosti pneumatiky) sa pri vysokých teplotách v rotačnej peci roztaví, stane sa súčasťou výsledného produktu slinku, resp. cementu, čím sa recykluje.

Vykonávanie činnosti v prevádzke bolo povolené Slovenskou inšpekciou životného prostredia, Inšpektorátom životného prostredia Košice integrovaným povolením č. 1332/196-OIPK/2006-Mer/750810105 zo dňa 20. 10. 2006 (ďalej len „povolenie IPKZ“) podľa zákona č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon IPKZ“). Činnosťou R1 sú v rotačnej peci zhodnocované druhy odpadov kategórie „O“ uvedené v povolení IPKZ. Činnosťou R4 sú v rotačnej peci zhodnocované odpady kategórie „O“ zaradený podľa vyhlášky č. 365/2015 do kat. č.: 16 01 03 opotrebované pneumatiky. Činnosťou R5 sú v rotačnej peci zhodnocované druhy odpadov kategórie „O“ uvedené v povolení IPKZ. Navrhovateľ je oprávnený pomocou činnosti R5 využívať odpady kategórie „O“ ako surovinu v procese prípravy surovínovej múčky, resp. opotrebované pneumatiky katalógové č. 16 01 03. Súbežné zhodnocovanie energetické R1 a materiálové R5 pomerom podľa bilancie zhodnocovania opotrebovaných pneumatík (R1:R5 = 60:40). Činnosťou R13 je vo vymedzenom priestore krytej skládky palív (SO 28 Skládka palív) dočasne skladovaný upravený tuhý odpad kategórie „O“ podľa vyhlášky č. 365/2015 pod kat. č. 19 12 10 horľavý odpad (palivo z odpadov) a kat. č. 19 12 12 iné odpady vrátane zmiešaných materiálov z mechanického spracovania odpadu iné ako uvedené v 19 12 11 v maximálnom množstve 500 t, do výšky 6 m.

Priemyselná činnosť vykonávaná v prevádzke je podľa prílohy č. 1 k zákona IPKZ kategorizovaná ako:

3. Priemysel spracovania nerastov

3.1. a) výroba cementového slinku v rotačných peciach s výrobnou kapacitou väčšou ako 500 t za deň alebo iných peciach s výrobnou kapacitou väčšou ako 50 t za deň.

Súčasťou priemyselnej činnosti vykonávanej v prevádzke sú aj ostatné priamo s tým spojené činnosti, ktoré majú technickú nadväznosť na činnosti vykonávané v tom istom mieste, ktoré môžu mať vplyv na znečisťovanie životného prostredia.

V prevádzke sa vykonávajú činnosti, ktoré sú podľa prílohy č. 1 k zákonu č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o odpadoch“) zaradené ako:

R1 – Využitie najmä ako palivo alebo na získavanie energie iným spôsobom,

R4 – Recyklácia alebo spätné získavanie kovov a kovových zlúčenín a

R5 – Recyklácia alebo spätné získavanie iných anorganických materiálov (patrí sem aj čistenie pôdy, ktorého výsledkom je jej obnova, a recyklácia anorganických stavebných materiálov.).

R13 – Skladovanie odpadov pred použitím činnosťou R1 (okrem dočasného uloženia pred zberom na mieste vzniku).

Zmena navrhovanej činnosti

Predmetom zmeny navrhovanej činnosti je modernizácia technologickej linky na výrobu šedého Portlandského slinku v rámci existujúcej výroby v prevádzke čo umožní spaľovanie vyššieho množstva alternatívnych palív. Súčasťou je aj realizácia linky na predúpravu odpadov.

Zmena navrhovanej činnosti spočíva:

- vo zvýšení dávkovania TAP na hlavný horák 0 – 10 t/hod a na výmenník tepla 0 – 10 t/hod.;
- v rozšírení palivovej základne o 4 nové druhy spoluspaľovaných alternatívnych palív (odpady kategórie „O“), ktoré bude možné sčasti nahradiť aj tuhými druhotnými palivami (ďalej len „TDP“);

- vo zvýšení množstva a rozšírení portfólia zhodnocovaných alternatívnych surovín, t. j. odpadov zhodnocovaných prostredníctvom surovinovej zmesi, ktoré sa dávajú ako zmes tradičných a alternatívnych surovín cez výmenníkový systém na výpal šedého slinku;
- vo vybudovaní haly s linkou na spracovanie odpadov (max. kapacita 35 000 t/rok), ktorá bude pozostávať z:
  - primárne spracovanie TAP – drvenie, triedenie;
  - skladovanie spracovaných TAP (max. 2 – 5 dní);
- v modernizácii častí technológie linky na výrobu šedého cementu.

Zmena navrhovanej činnosti bude realizovaná pri zachovaní maximálnej povolenej výrobnnej kapacity cementového slinku, t. j. 2 650 t slinku za 24 hodín suchým spôsobom. Cieľom zmeny navrhovanej činnosti je zlepšenie technických a technologických podmienok v cementárni v oblasti životného prostredia, ktoré následne prinesú významné zníženie množstva používaných fosílnych palív, t. j. uhlia a petrokoksu. Zmenou navrhovanej činnosti dôjde k zníženiu produkcie znečisťujúcich látok uvoľňovaných do ovzdušia a súčasne dôjde k zníženiu množstva skládkovaných odpadov.

Podľa prílohy č. 1 k zákona o odpadoch budú po realizácii zmeny navrhovanej činnosti na prevádzke vykonávané činnosti (hala na výrobu TAP) R12 Úprava odpadov určených na spracovanie niektorou z činností R1 až R11 a R13 Skladovanie odpadov pred použitím niektorej z činností R1 až R12 (okrem dočasného uloženia pred zberom na mieste vzniku). Zmena navrhovanej činnosti na základe posúdenia v zmysle prílohy č. 1 zákona IPKZ podlieha integrovanému povoľovaniu podľa kategórie priemyselných činností:

5. Nakladanie s odpadmi

5.3. b) Zhodnocovanie alebo kombinácia zhodnocovania a zneškodňovania odpadu, ktorý nie je nebezpečný, s kapacitou väčšou ako 75 t za deň, ktoré zahŕňa jednu alebo viacero z nasledovných činností, ale nezahŕňa činnosť, na ktoré sa vzťahujú osobitné predpisy: 2. predúprava odpadov na spaľovanie alebo spoluspaľovanie, vzhľadom k tomu, že ide o stacionárnu technickú jednotku, v ktorej sa bude vykonávať priemyselná činnosť kategorizovaná podľa prílohy č. 1 zákona IPKZ.

Navrhovateľ deklaruje maximálnu spracovateľskú kapacitu linky na primárne spracovanie odpadov 35 000 t/rok, t. j. 17,5 t/h. V zmysle zákona IPKZ pôjde o ostatnú činnosť, priamo spojenú s vymedzenou kategóriou priemyselnej činnosti:

3. Priemysel spracovania nerastov

3.1. a) Výroba cementového slinku v rotačných peciach s výrobnou kapacitou väčšou ako 500 t za deň alebo iných peciach s výrobnou kapacitou väčšou ako 50 t za deň,

ktorá má technickú nadväznosť na činnosti vykonávané v tom istom mieste a ktoré môžu mať vplyv na znečisťovanie životného prostredia.

Základné informácie o technickom a technologickom prevedení zmeny navrhovanej činnosti

Zvýšenie dávkovania TAP na výmenník tepla bude predstavovať zvýšenie substitúcie tepelnej energie z alternatívnych palív zo súčasných cca 55 % na 80 – 90 %, a to pri zachovaní maximálnej povolenej výrobnnej kapacity cementového slinku. Celková spotreba TAP a TDP po realizácii zmeny navrhovanej činnosti sa očakáva na úrovni 115 000 t/rok.

Rozšírenie palivovej základne o 4 nové druhy spoluspaľovaných alternatívnych palív (odpady kategórie „O“) podľa vyhlášky č. 365/2015 s kat. č. 02 03 04 látky nevhodné na spotrebu alebo spracovanie; 16 01 22 časti inak nešpecifikované; 16 03 04 anorganické odpady iné ako uvedené v 16 03 03 a 20 01 03 viacvrstvové kombinované materiály na báze lepenky (kompozity na báze lepenky), ktoré bude možné sčasti nahradiť aj TDP, ktoré však nemajú štatút odpadu. V súčasnosti má prevádzka povolených 44 druhov alternatívnych palív, t. j.

ostatných odpadov, na zhodnocovanie. TDP budú krátkodobo skladované a bude možné ich spolu s TAP pridávať rovnako na hlavný horák ako aj do kalcinátora jestvujúcimi dopravnými cestami. Budúci prevádzkový scenár zvažuje celkové dávkovanie alternatívnych palív (TAP a TDP) v rozsahu 80 – 90 % náhrady energie z nich. Celková spotreba TAP a TDP po realizácii zmeny navrhovanej činnosti sa tak ako je vyššie uvedené očakáva na úrovni 115 000 t/rok.

Zvýšenie množstva a rozšírenie portfólia zhodnocovaných alternatívnych surovín, t. j. odpadov zhodnocovaných prostredníctvom surovinovej zmesi, ktoré sa dávajú ako zmes tradičných a alternatívnych surovín cez výmenníkový systém na výpal šedého slinku, a to na plánovanú hodnotu 30 000 t/rok. Z hľadiska rozšírenia portfólia alternatívnych surovín pôjde o 2 novo navrhované odpady kategórie „O“ podľa vyhlášky č. 365/2015 s kat. č. 19 01 12 popol a škvara iné ako uvedené v 19 01 11 a 10 01 03 popolček z rašeliny a neošetreného dreva), pričom aktuálne je povolených 67 druhov alternatívnych surovín pre surovinovú múčku.

Linka na spracovanie odpadov má navrhovanú maximálna spracovateľskú kapacitu 35 000 t/rok, tzv. 17,5 t/h, pri predpokladanom ročnom prevádzkovom fonde 2 000 h/rok. Technologická linka bude umiestnená do novovybudovanej haly, ktorá bude situovaná v rámci existujúceho areálu cementárne, v blízkosti súčasného skladu TAP 200 – priamo v rámci areálu skladu TAP 200, na ploche cca 1 900 m². Linka na spracovanie odpadov bude pozostávať z primárneho spracovania TAP – drvenia, triedenia a zo skladovania spracovaných TAP (max. 2 – 5 dní). Súčasťou linky bude aj nový dopravník na TAP spoločný aj pre nové vykládkové miesta pre veľkorozmerné/hrubé TAP pre novú roštovú spaľovaciu komoru. Nový dopravník zabezpečí napojenie novej haly na existujúce technológie ako aj novú roštovú spaľovaciu komoru umiestnenú v technologickom súbore výmenníka tepla/kalčinátora. V hale bude realizovaná vykládka, skladovanie a triedenie dovezených TAP, primárne spracovanie TAP a skladovanie spracovaných TAP.

Linka na predúpravu odpadov bude z technologického hľadiska pozostávať z násypky, dopravníkových pásov, otvárača vriec, bubnového triediča odpadu, magnetického separátora, stanoviska pre manuálne dotriedzovanie recyklovateľných zložiek odpadu, drviča, magnetického separátora, vynášacieho dopravníkového pásu s napojením na existujúci reťazový dopravník.

Odpad určený na zhodnocovanie bude dovážaný autami s posuvnou podlahou, kontajnerovými vozidlami a zvozovými vozidlami na zber odpadu. Odpad bude z áut vykladaný do novej haly na spevnenú, odizolovanú a zastrešenú plochu. Pre zamedzenie úniku látok do ovzdušia bude budova haly uzavretá s rolovacou bránou, tzn. že nebude potrebné samostatné odprašenie a súčasne sa zamedzí šíreniu potenciálneho zápachu do okolitého prostredia.

Pred samotným spracovaním bude odpad uložený v hale v samostatných kójach podľa jeho charakteristiky a druhu. Odpad bude ďalej triedený a nadsitná frakcia, tzv. ľahká frakcia obsahujúca prevažne plasty, papier, drevo a pod., bude následne drvená. Prvotne pretriedený odpad bude vstupovať priamo do drviča bez nutnosti triedenia. Podsitná frakcia, tzv. ťažká frakcia obsahujúca prevažne biologickú zložku, popol a iné, bude skladovaná v samostatnej kóji vo výrobnej hale a kolesovým nakladačom bude premiestnená do kontajnera vo vonkajšom priestore, odkiaľ bude odvážaná na zneškodnenie, resp. zhodnotenie do iných oprávnených spoločností.

Spracované TAP bude podľa kvality a frakcie buď dávkované priamo dopravníkovým pásom do skladu TAP 200 (existujúci objekt), resp. bude vytvorený medzisklad v novej hale a z neho bude nadzemným dopravníkom dopravované priamo do rotačnej pece.

Súčasťou linky bude aj nový dopravník na TAP, spoločný aj pre nové vykládkové miesta pre veľkorozmerné/hrubé TAP pre novú roštovú spaľovaciu komoru. Nový dopravník zabezpečí napojenie novej haly na existujúce technológie ako aj novú roštovú spaľovaciu komoru umiestnenú v technologickom súbore výmenníka tepla/kalčinátora.

K skladovaniu väčšieho množstva TAP ako je prevádzková zásoba na max. 2 – 5 dní nebude dochádzať, tzn. nejedná sa teda o činnosť skladovania TAP pred ich zhodnotením.

Pri budovaní novej haly bude použitá konštrukcia nepriepustná pre vodu a ostatné látky, ktoré by mohli spôsobiť kontamináciu podzemných vôd. Pri stavbe haly budú použité také materiály, ktoré zabezpečia odolnosť proti chemickým účinkom látok, ktoré v nich budú spracovávané a uskladnené. Drvič bude vybavený odprašovacím filtrom a bude tak priebežne zbavovať vzdušninu prachu. Prečistená vzdušnina sa bude odvádzať späť do priestoru haly. Technologická linka na drvenie bude mať vlastný odprašovací systém.

Modernizácia častí technológie linky na výrobu šedého cementu

Navrhnuté predstavuje zmeny v existujúcej technológii, pričom pôjde o inštaláciu niekoľkých nezávislých technologických prvkov, ktoré umožnia spaľovať väčšie množstvo upravených TAP. Hlavné prvky technologických zmien budú predstavovať:

- terciárne potrubie (o približnej dĺžke 80 m) vzdušniny z chladiča slinku resp. z krytu pece do kalcinačnej komory, ktorá využíva terciárny vzduch vo výmenníku tepla a bude optimalizovaná na spaľovanie TAP v kalcinátore;
- elongácia kalcinačného kanála umožní zvýšenie retenčného času z 5 na ~ 6,5 sekúnd. Za týmto účelom sa poloha vírvej hlavy zdvihne na úroveň vrchného stupňa výmenníka tepla, v dôsledku čoho sa zvýši vnútorný objem kalcinátora a tým aj zdržná doba;
- doprava a dávkovanie palív do kalcinačnej komory (KKS) bude upravené tak, aby bolo možné riadiť dávkovať aj hrubšie kusy TAP, prípadne TDP do kalcinátora pri dlhšej zdržnej dobe. Za týmto účelom bude na existujúci kalcinačný kanál inštalované zariadenie na roštové spaľovanie väčších/hrubších kusov TAP. Pre účely dovozu a manipulácie s väčšími kusmi TAP a zároveň na zníženie premávky v areáli cementárne bude v areáli skladovania TAP (TAP 200) vybudované nové miesto na vykládku TAP z nákladných automobilov vybavené magnetickým separátorom kovov a dopravníkovým systémom na dodávku TAP do areálu cementárne;
- v prípade potreby: odsírenie SO₂ – inštalácia systémov úpravy emisií SO₂, napr.:
  - vstrekovanie roztoku vápenného mlieka Ca(OH)₂ do systému bypass;
  - dávkovanie popolčeka do surovínovej múčky vrátane potrebnej úpravy manipulačnej infraštruktúry s linkami skladovania, dávkovania a transportnými linkami;
- bypassová doprava, skladovanie a regulované dávkovanie bypassových odpraškov do cementu – modifikácia obtokového systému (bypass), ktorý bude slúžiť na elimináciu chladenia a odprášenia obtokového plynu v chladiacom systéme, ktorý je v súčasnosti implementovaný. Ochladené a odprášené bypassové plyny sa budú odvádzať do jestvujúceho chladiča slinku, za účelom recyklácie tepla a kyslíka obsiahnutého v plynoch späť do pece.

Požiadavky na vstupy

Pôda

Zmena navrhovanej činnosti nemá požiadavky na nový záber pôdy mimo hraníc areálu existujúcej prevádzky navrhovateľa. Počas realizácie stavebnej činnosti súvisiacej s výstavbou novej haly nedôjde k výrubu drevín. V súvislosti s výstavbou haly bude potrebné odstránenie vegetačného krytu (tráva, malé kry) na ploche o približnej výmere 900 m².

Voda

Spotreba technologickej vody v rámci celého procesu výroby šedého slinku v súčasnosti predstavuje cca 185 l na jednu tonu vyrobeného slinku. Celková ročná spotreba technologickej vody pri výrobe cementu predstavovala 125 109 m³ za rok 2019 a 112 489 m³ za rok 2020.

Po realizácii zmeny navrhovanej činnosti sa predpokladá zachovanie spotreby tejto technologickej vody. Zdroj ostáva nezmenený.

Ročná spotreba pitnej vody za rok 2021 bola na úrovni 7 193 m³, 7 438 m³ za rok 2019 a 5 143 m³ za rok 2020. Z hľadiska spotreby pitnej vody je možné očakávať nepatrný nárast a to o približne 43 m³/rok, t. j. na úroveň cca 7 600 m³/rok. Dôvodom nárastu spotreby pitnej vody je vytvorenie nových pracovných miest (cca 10 nových zamestnancov).

Suroviny

Po realizácii zmeny navrhovanej činnosti sa očakáva zníženie súčasných množstiev základných vstupných surovín na výrobu cementárenského slinku. Ide konkrétne o vápenec, kedy by sa časť prírodného vápenca, okrem vysokopečnej trosky, nahradila vhodnými alternatívnymi surovinami, čo by spôsobilo zníženie spotreby vápenca o približne 3 %.

Z hľadiska vstupných surovín sa zmena navrhovanej činnosti týka konkrétne alternatívnych surovín na výrobu surovinovej múčky a TAP určených pre spoluspaľovanie v rotačnej peci. V rámci zmeny navrhovanej činnosti sa uvažuje:

- so zvýšením množstva zhodnocovaných alternatívnych surovín pre výrobu surovinovej múčky,
- s rozšírením druhov alternatívnych surovín pre výrobu surovinovej múčky o nové druhy,
- so zvýšením množstva spoluspaľovaných TAP,
- s rozšírením palivovej základne o nové druhy spoluspaľovaných alternatívnych palív (odpady kategórie „O“), ktoré bude možné sčasti nahradiť TDP (náhrada do 50 %).

Zvýšenie množstva zhodnocovaných alternatívnych surovín, t. j. odpadov zhodnocovaných prostredníctvom surovinovej zmesi, ktoré sa dávajú ako zmes tradičných a alternatívnych surovín cez výmenníkový systém na výpal šedého slinku, je plánované na hodnotu 30 000 t/rok.

Zmena navrhovanej činnosti súvisí predovšetkým so zvýšením množstva spoluspaľovaných alternatívnych palív so súčasným rozšírením palivovej základne o nové typy alternatívnych palív. Po realizácii zmeny navrhovanej činnosti sa predpokladá navýšenie spotreby spoluspaľovaných alternatívnych palív zo súčasného stavu 0 – 9 t/h na 0 – 10 t/h na hlavný horák a na výmenník tepla zo súčasného stavu 0 – 3,5 t/h na 0 – 10 t/h. Doplnkové zhodnocovanie pneumatík vo výmenníku tepla ostáva nezmenené v rozsahu 0 – 3,0 t/h.

V súčasnosti má prevádzka povolených 44 druhov alternatívnych palív, t. j. ostatných odpadov, na zhodnocovanie. Navrhovanou zmenou sa doplní portfólio alternatívnych palív o 4 druhy odpadov kategórie „O“, čím sa zvýši nárast spotreby alternatívnych palív zo súčasných 64 500 t na 115 000 t. Súčasne sa očakáva v minimálnom rozsahu aj nárast v spotrebe pneumatík z 88 t na 30 t.

Zhodnocované ostatné stavebné odpady spoluspaľovaním R1 (katalógové číslo skupiny 17) budú predstavovať množstvo približne 10 000 t/rok. Dôsledkom realizácie zmeny navrhovanej činnosti bude podstatné zníženie spotreby fosílnych palív a to konkrétne čierneho uhlia (z 16 330 t/rok na 3 000 t/rok) a ropného koksu (z 18 492 t/rok na 4 000 t/rok).

V rámci realizácie zmeny navrhovanej činnosti sa ďalšie zmeny v nárokoch na spotrebu ostatných vstupných surovín neočakávajú.

Energetické zdroje (elektrická energia, zemný plyn)

Navrhovateľ má povolené používať nasledovné druhy energií a médií: elektrickú energiu; pitnú vodu; technologickú vodu; zemný plyn naftový; tlakový vzduch a technologickú paru.

Zmenou navrhovanej činnosti dôjde k zmene používaného množstva, resp. druhu energií a médií v rozsahu:

Spotreba za rok	Zdroje energií				
	Zemný plyn [m ³]	Elektrická energia [MWh]	Nafta [l]	Technologická voda [m ³]	Pitná voda (celková pre závod) [m ³]
2019	992 040	113 319	152 300	125 109	7 557
2020	1 135 080	114 282	148 120	112 486	5 142
2021	1 017 587	114 579	137 040	131 691	7 193
Po realizácii zmeny navrhovanej činnosti	992 040	114 618	172 300	125 109	7 600

Nároky na dopravu a inú infraštruktúru

Zmena navrhovanej činnosti bude predstavovať zmenu vo frekvencii dopravy súvisiacej s dotknutou prevádzkou navrhovateľa. Z hľadiska dopravnej situácie sa očakáva navýšenie dopravného zaťaženia nákladnou dopravou dovážajúcou spoluspaľované odpady do areálu TAP 200 a odvoz podsitnej frakcie odpadov z areálu TAP 200.

Zmena navrhovanej činnosti si vyžiada:

- dovoz odpadov na výrobu TAP do areálu TAP 200:
  - 10 000 t TKO = + 1 000 smetiarskych áut za rok (priemerná váha 10 t),
  - 25 000 t odpadu = + 1 190 návesov za rok (priemerná váha 21 t),
- odvoz podsitnej frakcie odpadov z areálu TAP 200: vznikajú bude 40 % z 10 000 t TKO, pri 50 % spätnej vyťažnosti (návesy, ktoré dovážajú odpad, budú zároveň odvážať podsitnú frakciu) = + 87 návesov (priemerná váha 23 t),
- ďalších 19 000 t TAP = 905 návesov za rok na pokrytie potreby 115 000 t TAP za rok celkovo.

Zmena navrhovanej činnosti bude predstavovať zmenu vo frekvencii dopravy súvisiacej s dotknutou prevádzkou navrhovateľa. Z hľadiska dopravnej situácie sa očakáva navýšenie dopravného zaťaženia nákladnou dopravou oproti súčasnosti približne o 4 091 nákladných áut za rok, t. j. o 7,8 %, resp. 14 nákladných áut za deň.

Nároky na pracovné sily

Realizáciou zmeny navrhovanej činnosti sa očakáva zmena počtu pracovníkov cementárne, približne o 10 nových pracovných miest. Pôjde prevažne o technických pracovníkov.

Údaje o výstupoch

Ovzdušie

Prevádzka je v zmysle zákona č. 146/2023 Z. z. o ochrane ovzdušia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj ako „zákon o ovzduší“) a v zmysle vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 248/2023 Z. z., o požiadavkách na stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia veľkým zdrojom znečisťovania ovzdušia (ďalej len „vyhláška č. 248/2023“).

Ďalšie technologické zariadenia prevádzky cementárne sú v zmysle § 4 vyhlášky č. 248/2023 vymedzené a zaradené nasledovne:

- plynová kotolňa ako jestvujúci stredný zdroj znečisťovania ovzdušia – spaľovacie zariadenie;
- čerpacia stanica pohonných látok (motorovej nafty) ako jestvujúci stredný zdroj znečisťovania ovzdušia.

Stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia v rámci areálu cementárne sú identifikované a vymedzené nasledovne:

- rotačná pec a surovinová mlynica,
- ťažba a úprava surovín,
- doprava a skladovanie surovín na skládke,
- mletie uhlia,
- doprava slinku z RP do slinkových síl,
- predomieľacia mlynica,
- mletie cementov v CM1,
- mletie cementov v CM2,
- baliareň a expedícia cementu.

Pri ustálenej prevádzke, t. j. pri prevádzke počas 4 hlavných prevádzkových režimoch vznikajú v cementárni tieto znečisťujúce látky:

- tuhé znečisťujúce látky (TZL),
- oxidy síry vyjadrené ako oxid siričitý (SO₂),
- oxidy dusíka (NO_x),
- celkový organický uhlík (TOC),
- fluór a jeho plynné zlúčeniny vyjadrené ako kyselina fluorovodíková (HF),
- chlór a jeho plynné zlúčeniny vyjadrené ako kyselina chlorovodíková (HCl),
- látky s karcinogénnym účinkom 1. skupina 1. podskupina – kadmium a jeho zlúčeniny vyjadrené ako Cd a tuhé znečisťujúce organické látky 2. skupina 1. podskupina – tálium a jeho zlúčeniny vyjadrené ako Tl (Cd + (Tl)),
- tuhé znečisťujúce anorganické látky 2. skupina 1. podskupina – ortuť a jeho zlúčeniny ortuť (Hg),
- látky s karcinogénnym účinkom 1. skupina 2. podskupina – arzén a jeho zlúčeniny vyjadrené ako As, kobalt a jeho zlúčeniny vyjadrené ako Co, nikel a jeho zlúčeniny vyjadrené ako Ni, tuhé znečisťujúce anorganické látky 1. skupina 3. podskupina – antimón a jeho zlúčeniny vyjadrené ako Sb, chróm a jeho zlúčeniny vyjadrené ako Cr, mangán a jeho zlúčeniny vyjadrené ako Mn, meď a jej zlúčeniny vyjadrené ako Cu, olovo a jeho zlúčeniny vyjadrené ako Pb a vanád a jeho zlúčeniny vyjadrené ako V ((Sb) + (As) + (Pb) + (Cr) + (Co) + (Cu) + (Mn) + n (Ni) + (V)),
- dioxíny (polychlórované dibenzo-p-dioxíny, PCDD) a furány (polychlorované dibenzofurány, PCDF),
- amoniak (NH₃),
- oxid uhoľnatý (CO).

Pri osobitných prechodových stavoch môžu vzniknúť tieto znečisťujúce látky: TZL, SO₂, NO_x, TOC, HF, HCl, Cd+Tl, Hg, Sb+As+Pb+Cr+Co+Cu+Mn+Ni+V, dioxíny a furány, NH₃, CO.

Zmena navrhovanej činnosti nebude mať vplyv na zoznam emitovaných znečisťujúcich látok. Zmenou navrhovanej činnosti nedôjde k zmenám v začlenení a kategorizácii jestvujúcich zdrojov znečisťovania ovzdušia.

Vybudovaním novej haly na primárne spracovanie TAP vznikne nový zdroj znečisťovania ovzdušia, ktorý bude produkovať TZL. Samostatné odprášenie novej haly nie je potrebné, nakoľko budova bude pre spracovanie odpadu uzavretá. Z hľadiska rozptylu znečisťujúcich látok pôjde o plošný zdroj znečisťovania ovzdušia, nakoľko bude potenciálnym zdrojom fugitívnych emisií TZL.

V súvislosti s navrhovanými zmenami, t. j. so zmenami dopravy a dávkovania palív do kalcinačnej komory a modifikácie obtokového systému a bypassovej dopravy, dôjde k vzniku nových bodových zdrojov znečisťovania ovzdušia. Preto okrem haly na primárne spracovanie

TAP pribudnú v rámci realizácie zmeny navrhovanej činnosti nové bodové zdroje znečisťovania ovzdušia:

- nový dopravník VECOBELT pre roštovú spaľovaciu komoru a hrubé TAP (NEIS č. 101) – nový dopravník na prepravu TAP („jemných“ aj „hrubých“) a TDP do prevádzkového uzla výmenníka tepla vedúci z areálu TAP 200. Stacionárny bodový zdroj znečisťovania je technologický zdroj z odsávania a odprášenia dopravníka TAP,
- nový systém dávkovania TAP do roštovej spaľovacej komory (NEIS č. 102) – nový dopravník, zásobník, váha, atď., na prepravu TAP do roštovej spaľovacej komory v rámci prevádzkového uzla výmenníka tepla. Stacionárny bodový zdroj znečisťovania je technologický zdroj z odsávania a odprášenia systému dávkovania TAP,
- nový systém dávkovania TAP do roštovej spaľovacej komory (NEIS č. 102) – nový dopravník, zásobník, váha, atď., na prepravu TAP do roštovej spaľovacej komory v rámci prevádzkového uzla výmenníka tepla. Stacionárny bodový zdroj znečisťovania je technologický zdroj z odsávania a odprášenia systému dávkovania TAP,
- nový systém dávkovania TAP do roštovej spaľovacej komory (NEIS č. 102) – nový dopravník, zásobník, váha, atď., na prepravu TAP do roštovej spaľovacej komory v rámci prevádzkového uzla výmenníka tepla. Stacionárny bodový zdroj znečisťovania je technologický zdroj z odsávania a odprášenia systému dávkovania TAP.

Realizáciou zmeny navrhovanej činnosti sa očakáva ďalšie zníženie špecifických emisií oxidu uhličitého (CO₂) na tonu vyrobeného produktu, ktoré však v tomto stupni projektovej dokumentácie nie je možné vyčíslit'. Samotné investície posudzované v rámci zmeny navrhovanej činnosti nie sú zdrojom emisií CO₂.

Odpadové vody

Odkanalizovanie odpadových vôd z prevádzky je zabezpečené delenou splaškovou a dažďovou kanalizáciou. Na čistenie odpadových vôd slúžia mechanicko-biologická čistiareň odpadových vôd, čistiareň dažďových odpadových vôd, odlučovač ropných látok a trojkomorový lapač olejov s náplňou osadený na kanalizačnom zberači. Všetky prečistené odpadové vody sú vypúšťané do Turnianskeho potoka spoločným kanalizačným zberačom.

V zmysle platného povolenia podľa zákona IPKZ, množstvo splaškových odpadových vôd vypúšťaných do Turnianskeho potoka z mechanicko-biologickej čistiarne odpadových vôd nesmie prekročiť denne množstvo 167,0 m³ a ročne množstvo 60 955 m³.

Zvýšená produkcia odpadových vôd počas výstavby sa neočakáva. Personál dodávateľov bude využívať mobilné sociálne zariadenia, čistenie strojov a mechanizmov si dodávatelia zabezpečia vo vlastnej réžii a mimo priestorov areálu cementárne.

Realizáciou zmeny navrhovanej činnosti sa množstvo vypúšťaných odpadových vôd z mechanicko-biologickej čistiarne odpadových vôd zvýši len v minimálnom rozsahu, približne o 43 m³/rok, a to z dôvodu nárastu spotreby pitnej vody pre potreby nových zamestnancov.

Zvýšenie produkcie odpadových vôd z povrchového odtoku sa nepredpokladá, nakoľko v rámci navrhovanej zmeny sa nová hala postaví na už čiastočne spevnenej ploche. Množstvo vypúšťaných odpadových vôd z povrchového odtoku sa po realizácii navrhovanej zmeny nezmení a ostane na úrovni približne 57 000 m³/rok. Dažďová voda bude zachytávaná v existujúcej retenčnej nádrži a podľa potreby vypúšťaná do recipientu Turniansky potok otvorením ventilu.

Z hľadiska produkcie odpadových vôd z technologického procesu nedôjde realizáciou zmeny navrhovanej činnosti k žiadnej zmene.

Odpady

Prevádzka produkuje ročne cca 400 t odpadu, približne 88 % odpadov je odovzdávaných na recykláciu alebo vhodný spôsob zhodnotenia. Odpady kategórie „N“ tvoria cca 30 t z celkového množstva, zvyšok je odpad kategórie „O“.

Odpady vzniknuté počas výstavby budú oddelene zhromažďované podľa druhov na stavenisku. Konkrétny spôsob nakladania a množstvá produkovaných odpadov počas výstavby budú dokumentované pri kolaudačnom konaní na základe vedenej evidencie držiteľa – dodávateľa stavebných prác a dokladu od prevádzkovateľa skládky o uhradení poplatku za uloženie odpadov. Na zhromažďovanie vzniknutých odpadov budú pristavené veľkokapacitné kontajnery (zvlášť na stavebný odpad, železo, papier a lepenku) kde sa budú ukladať tie zložky odpadov, ktoré budú metódou D1 zneškodňované alebo ktoré je možné niektorou z činností R1 – R13 zhodnocovať.

Zmena navrhovanej činnosti, konkrétne vybudovanie linky na predúpravu odpadov, bude súvisieť so vznikom nového odpadu kategórie „O“. Pôjde o podsitnú frakciu zo spracovávaného tuhého komunálneho odpadu (katalógové číslo 19 12 12) v množstve približne 30 %, t. j. v množstve cca 3 000 t/rok a asi 10 % z priemyselného odpadu, t. j. 2 500 t/rok. Tento odpad bude skladovaný v kóji v novo navrhovanej hale a bude priebežne odvázaný na ďalšie zneškodnenie, resp. zhodnotenie do iných oprávnených prevádzok (skládky, resp. spaľovňa). Ďalším odpadom budú kovy zachytené na magnetickom separátore a to v množstve max. 5 % z upravovaných odpadov, t. j. do 1 250 t/rok. Pôjde o katalógové číslo 19 12 02. Vyseparovaná kovová frakcia bude skladovaná v kontajneroch a následne bude odvázaná oprávnenou spoločnosťou na likvidáciu odpadu.

Hluk a vibrácie

Navrhovateľ je v zmysle platného povolenia IPKZ povinný zabezpečiť, aby ekvivalentná hladina hluku produkovaná prevádzkou neprekročila hodnoty ekvivalentnej hladiny A zvuku pre kategóriu územia IV. – územie bez obytnej funkcie a bez chránených vonkajších priestorov, výrobné zóny, priemyselné parky, areály závodov:

- pre deň, večer a noc: $L_{Aeq,d,p} = 70$ dB

a pre kategóriu územia II. – priestor pred oknami obytných miestností bytových a rodinných domov, priestor pred oknami chránených miestností školských budov, zdravotníckych zariadení a iných chránených objektov, rekreačné územie:

- pre deň a večer (06:00 – 22:00 hod.): $L_{Aeq,d,p} = 50$ dB,
- pre noc (22:00 – 06:00 hod.): $L_{Aeq,d,p} = 45$ dB.

Počas výstavby budú emisie hluku a prípadných vibrácií pochádzať z líniových zdrojov, akými bude napr. presun nákladných automobilov s materiálom po príjazdovej komunikácii a stacionárnych zdrojov, akými budú najmä pojazdy nákladných automobilov na ploche staveniska a prevádzka stavebných mechanizmov, s predpokladanou hladinou hluku max. 90 dB vo vzdialenosti 7 m od stroja (napr. bager, nakladač a pod.). Intenzita hluku počas výstavby bude závislá na počte, druhu a technickom stave nasadených mechanizmov a tiež od druhu vykonávaných prác.

Samotná zmena navrhovanej činnosti bude situovaná do výrobného areálu cementárne, mimo obytných zón. Modernizácia, resp. výstavba nových prvkov technológií cementárne neznamena zvýšenie povolenej dennej kapacity výroby cementárne, ale modernizáciu systému spaľovania a zvýšenie kapacity spoluspaľovaných alternatívnych palív. Nemožno preto predpokladať, že hlukové zaťaženie už s existujúcich stacionárnych zdrojov hluku cementárne sa bude v budúcnosti meniť. Zmena navrhovanej činnosti v spolupôsobení stacionárnych zdrojov hluku sa preto predpokladá vplyvom výstavby novej haly na primárnu výrobu TAP, v ktorej bude inštalovaný drvič odpadov (v rámci linky na predúpravu odpadov). Drvič bude

umiestnený v novej výrobnéj hale, ktorej steny budú tvorené zo „sendvičového“ panelového systému, ktorý zabezpečí pohlcovanie zvuku.

Určitou zmenou bude aj inštalácia nového dopravníka Vecobelt z areálu TAP 200 až po výmenníkovú vežu. Tiež je uvažované aj s inštaláciou nových technológií, ktoré si vyžaduje samotná zmena navrhovanej činnosti. Výrobná hala s technológiou bude uzatvorená a bude situovaná do južnej časti areálu cementárne – za železničnou vlečkou, t. j. do časti areálu vzdialenejšej od obytných zón najbližšie situovanej obce Dvorníky.

Pri činnosti cementárne sú možným zdrojom vibrácií veľké množstvo technológií s odlišnou charakteristikou budenia, ktoré je v čase premenné, v závislosti na charaktere budenia a na odolnosti okolitých objektov.

Žiarenie a iné fyzikálne polia

Realizáciou zmeny navrhovanej činnosti nedôjde k vzniku zdrojov žiarenia a iných fyzikálnych polí, nakoľko si zmena nevyžaduje inštaláciu žiadneho nového zariadenia, ktoré by mohlo produkovať tieto typy žiarenia.

Zápach, teplo a iné výstupy

Počas výstavby sa zvýšená produkcia zápachu a iných výstupov neočakáva. Technologický proces výpalu surovinovej múčky na slinok v porovnaní so súčasnosťou ostane nezmenený. Prípadný zápach je spojený primárne s používaním a skladovaním odpadov, ktoré sú použité ako tuhé alternatívne palivo. S týmto potenciálnym zdrojom zápachu sa bude manipulovať a bude sa skladovať v uzavretých priestoroch a zariadeniach. Z toho dôvodu sa intenzívny zápach nepredpokladá.

Iné výstupy a vyvolané investície

Realizácia zmeny navrhovanej činnosti nevyvolá ďalšie podmieňujúce investície. Iné výstupy sa nepredpokladajú.

III. POPIS PRIEBEHU POSUDZOVANIA

1. Vypracovanie správy o hodnotení

Podľa prílohy č. 8 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení v znení účinnom do 31. 03. 2023 (ďalej len „zákon“) sa cementárne ako existujúca činnosť zaraďuje nasledovne:

6. Priemysel stavebných látok

Položka číslo	Činnosť, objekty a zariadenia	Prahové hodnoty	
		Časť A (povinné hodnotenie)	Časť B (zist'ovacie konanie)
1.	Cementárne, vápenky (s rotačnými alebo inými pecami) s kapacitou - cementového slinku a/alebo cementu	od 500 t/deň	do 500 t/deň

9. Infraštruktúra

Položka číslo	Činnosť, objekty a zariadenia	Prahové hodnoty	
		Časť A (povinné hodnotenie)	Časť B (zist'ovacie konanie)
5.	Zneškodňovanie alebo zhodnocovanie ostatných odpadov v spaľovniach a zariadeniach na spoluspaľovanie odpadov	bez limitu	
6.	Zhodnocovanie ostatných odpadov okrem zhodnocovania odpadov uvedeného v položkách 5 a 11, zariadenia na úpravu a spracovanie ostatných odpadov		od 5 000 t/rok
11.	Zariadenia na zhodnocovanie ostatného stavebného odpadu	od 100 000 t/rok	od 50 000 t/rok do 100 000 t/rok

Navrhovateľ v zastúpení spoločnosti EKOS PLUS s.r.o., Zámocké schody 2/A, 811 01 Bratislava – mestská časť Staré Mesto, IČO 31 392 547, predložil dňa 12. 11. 2020 na Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, sekciu environmentálneho hodnotenia a odpadového hospodárstva (v súčasnosti sekcia posudzovania vplyvov na životné prostredie), odbor posudzovania vplyvov na životné prostredie (ďalej len „MŽP SR“ alebo aj „príslušný orgán“ a „strana pôvodu“) oznámenie o zmene navrhovanej činnosti vypracované podľa prílohy č. 8a zákona.

MŽP SR vydalo podľa § 29 ods. 11 zákona a podľa § 46 a § 47 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“) rozhodnutie vydané v zisťovacom konaní č. 4764/2021- 1.7/zg; 10418/2021 zo dňa 24. 02. 2021 (ďalej len „rozhodnutie“), ktorým rozhodlo, že sa zmena navrhovanej činnosti bude posudzovať podľa zákona. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 02. 04. 2021.

MŽP SR následne listom č. 4764/2021-1.7./zg; 21119/2021; 21120/2021-int. zo dňa 20. 04. 2021 upovedomilo navrhovateľa, povoľujúci orgán, rezortný orgán, dotknutý orgán, dotknutú obec a ostatných účastníkov konania, že v zmysle § 65g ods. 1 zákona môžu podávať pripomienky k návrhu rozsahu hodnotenia zmeny navrhovanej činnosti v lehote do 10 dní od doručenia.

MŽP SR podľa § 30 zákona určilo rozsah hodnotenia zmeny navrhovanej činnosti č. 464/2021-1.7/zg; 29120/2021; 29121/2021-int. zo dňa 24. 05. 2021 (ďalej len „rozsah hodnotenia“). Časový harmonogram nebol určený. MŽP SR zároveň podľa § 30 ods. 3 zákona zverejnilo rozsah hodnotenia prostredníctvom webového sídla Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky a bezodkladne ho zaslalo rezortnému orgánu, povoľujúcemu orgánu, dotknutému orgánu, dotknutej obci, dotknutej verejnosti a navrhovateľovi.

Správu o hodnotení zmeny navrhovanej činnosti (ďalej len „správa o hodnotení“) vypracovala v mesiaci júl 2022 spoločnosť EKOS PLUS s.r.o., Zámocké schody 2/A, 811 01 Bratislava – mestská časť Staré Mesto. Správa o hodnotení má 234 strán. Súčasť správy o hodnotení tvorilo 10 príloh:

- *príloha č. 1:* Dopravno-inžinierske podklady pre dopravné napojenie plánovanej výroby „Modernizácia linky na výrobu šedého Portlandského slinku spojená s rozšírením portfólia a zvýšením kapacity spoluspaľovaných alternatívnych palív“, Ing. Igor Ševčík, ARGUS-DS, Trenčín, august 2021 (ďalej len „dopravná štúdia“),
- *príloha č. 2:* Vibro–akustická štúdia: Posúdenie pomerov zaťaženia hlukom a vibráciami v záujmovom území – Priestor a okolie navrhovaného zámeru modernizácie a výstavby „Modernizácia linky na výrobu šedého Portlandského slinku

spojená s rozšírením portfólia a zvýšením kapacity spoluspaľovaných alternatívnych palív“, Ing. Stanislav Chomo – SONICA, Liptovský Mikuláš, apríl 2022 (ďalej len „akustická štúdia“),

- príloha č. 3: Odpadová štúdia pre účely posudzovania vplyvov na životné prostredie „Modernizácia linky na výrobu šedého Portlandského slinku spojená s rozšírením portfólia a zvýšením kapacity spoluspaľovaných alternatívnych palív“, Mgr. Jana Ivanová, marec 2022 (+ príloha: Vyhodnotenie súladu s technikami (BAT) pri spracovaní odpadu) (ďalej len „odpadová štúdia“),
- príloha č. 4: Emisno-technologická štúdia „Modernizácia linky na výrobu šedého Portlandského slinku spojená s rozšírením portfólia a zvýšením kapacity spoluspaľovaných alternatívnych palív Turňa nad Bodvou“, EKOS PLUS, s.r.o. Bratislava, máj 2022 (ďalej len „emisno-technologická štúdia“),
- príloha č. 5: Imisno-prenosová štúdia, VALERON ENVIRO CONSULTING, Bratislava, vydaná dňa 03. 05. 2022 (ďalej len „rozptylová štúdia“),
- príloha č. 6: Hodnotiaca správa na hodnotenie vplyvov na verejné zdravie zmeny činnosti „Modernizácia linky na výrobu šedého Portlandského slinku spojená s rozšírením portfólia a zvýšením kapacity spoluspaľovaných alternatívnych palív Turňa nad Bodvou“, MUDr. Jindra Holíková, Bratislava, 05/2022 (ďalej len „štúdia HIA“),
- príloha č. 7: Primerané hodnotenie vplyvov na územia sústavy Natura 2000, HBH Projekt spol. s r.o., jún 2022 (ďalej len „primerané posúdenie“),
- príloha č. 8: Situácia širších vzťahov,
- príloha č. 9: Rozsah hodnotenia,
- príloha č. 10: Vyjadrenie k pripomienkam, požiadavkám a odporúčaniam doručeným k oznámeniu o zmene a k určenému rozsahu hodnotenia], pričom závery a odporúčania z príloh boli premietnuté aj do jednotlivých kapitol správy o hodnotení.

Správu o hodnotení doručil navrhovateľ v zastúpení spoločnosti EKOS PLUS s.r.o., Zámocké schody 2/A, 811 01 Bratislava – mestská časť Staré Mesto príslušnému orgánu dňa 11. 07. 2022 podľa § 31 ods. 6 zákona.

2. Rozoslania a zverejnenie správy o hodnotení

MŽP SR, listom č. 864/2022-1.7/ed; 42322/2022 zo dňa 25. 07. 2022 upovedomilo podľa § 18 ods. 3 správneho poriadku známych účastníkov konania, že dňom doručenia správy o hodnotení začalo podľa § 18 správneho poriadku správne konanie vo veci posudzovania vplyvov zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie a predložilo správu o hodnotení na zaujatie stanoviska podľa § 33 ods. 1 zákona povoľujúcemu orgánu (*Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Košice*), rezortnému orgánu (*Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky; Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, sekcia obehového hospodárstva, odbor odpadového hospodárstva; Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, sekcia posudzovania vplyvov na životné prostredie, odbor integrovanej prevencie*), dotknutým orgánom (*Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach; Okresné riaditeľstvo hasičského a záchranného zboru v Košiciach; Úrad Košického samosprávneho kraja; Okresný úrad Košice, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja; Okresný úrad Košice-okolie, odbor starostlivosti o životné prostredie; Okresný úrad Košice-okolie, odbor krízového riadenia; Okresný úrad Košice-okolie, odbor cestnej dopravy pozemných komunikácií*) dotknutým obci (*obec Turňa nad Bodvou; obec Dvorníky-Včeláre; obec Zádiel; obec Žarnov; obec Hostovce a obec Turnianska Nová Ves*) a dotknutej verejnosti (*občianske združenie Zelený Živel; občianske združenie PRO NATURO; občianske združenie EKOTEAM; JUDr. Daniel Gajdoš; Alexander Szabó a Alexander Szabó – splnomocnenec občianskej iniciatívy*) .

Na vyjadrenie k správe o hodnotení boli oslovené aj útvary a organizácie Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky (*Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, sekcia zmeny klímy a ochrany ovzdušia, odbor ochrany ovzdušia a Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, sekcia ochrany prírody a biodiverzity, odbor štátnej správy ochrany prírody a krajiny*). Dotknutej verejnosti a dotknutým obciam doručilo MŽP SR v prílohe listu, v súlade s § 33 ods. 3 zákona, aj všeobecne zrozumiteľné záverečné zhrnutie.

Podľa § 65g ods. 3 zákona dotknutá obec mala do desiatich dní od doručenia správy o hodnotení zverejniť v celom rozsahu dokumentáciu správy o hodnotení na svojom webovom sídle, ak ho má zriadené, a na úradnej tabuli obce. Ak nebolo možné zverejniť na úradnej tabuli obce dokumentáciu v celom rozsahu, dotknutá obec na úradnej tabuli obce mala zverejniť informáciu o tom, kde a kedy možno do nej nahliadnuť, robiť výpisy, odpisy alebo na vlastné náklady urobiť z nej kópie. Zároveň podľa § 34 ods. 1 zákona mala dotknutá obec uviesť, v akej lehote môže verejnosť podávať pripomienky a označiť miesto, kde sa môžu podávať.

Písomné stanovisko k správe o hodnotení podľa § 35 ods. 1 zákona mali uvedené orgány doručiť MŽP SR najneskôr do 30 dní od jej doručenia. Verejnosť mohla svoje písomné stanovisko doručiť na MŽP SR najneskôr do 30 dní odo dňa zverejnenia dokumentácie správy o hodnotení dotknutou obcou podľa § 65g ods. 3 zákona. Dotknutá verejnosť mohla svoje písomné stanovisko doručiť na MŽP SR najneskôr do 30 dní od doručenia všeobecne zrozumiteľného záverečného zhrnutia. Podľa § 35 ods. 4 zákona na stanoviská doručené po uplynutí stanovených lehôt nemuselo MŽP SR prihliadať.

MŽP SR súčasne podľa § 33 ods. 2 zákona zverejnilo správu o hodnotení na svojom webovom sídle [www. enviroportal.sk](http://www.enviroportal.sk) dňa 25. 07. 2022.

Dňa 13. 12. 2022 predložilo Ministerstvo energetiky, oddelenie ochrany životného prostredia, H-1055 Budapest, Fő u. 44-50, Maďarsko (ďalej len „dotknutá strana“) na MŽP SR žiadosť o informáciu k zmene navrhovanej činnosti č. KMF/386-3/2022-EM zo dňa 13. 12. 2022 v zmysle článku 3 Dohovoru o posudzovaní vplyvov na životné prostredie presahujúcich hranice štátov, ktorý bol vypracovaný v Espoo (Fínsko) 25. februára 1991 (ďalej len "dohovor z Espoo").

MŽP SR na predmetnú žiadosť dotknutej strany odpovedalo listom č. 659/2023-11.1.2/ed; 7657/2023 zo dňa 06. 02. 2023, v ktorom dotknutej strane poskytlo informácie o zmene navrhovanej činnosti v súlade s článkom 3 dohovoru z Espoo, a v ktorom uviedlo dôvody, prečo zmena navrhovanej činnosti nebola predmetom cezhraničného posúdenia podľa § 40 zákona od začiatku procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie, základné údaje o zmene navrhovanej činnosti, uviedlo link na webovú stránku Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, kde je zverejnená dokumentácia ku zmene navrhovanej činnosti, uviedlo aký druh povolenia podľa osobitných predpisov si zmena navrhovanej činnosti vyžaduje a určilo lehotu na doručenie odpovede od dotknutej strany.

Na predmetný list reagovala dotknutá strana listom č. KMF/6803/2023- EM zo dňa 17. 02. 2023, v ktorom požiadala MŽP SR o potvrdenie, či oznámenie o zmene navrhovanej činnosti je relevantnou dokumentáciou týkajúcou sa zmeny navrhovanej činnosti. MŽP SR vo svojej odpovedi uviedlo, že relevantnou dokumentáciou na pripomienkovanie zmeny navrhovanej činnosti je správa o hodnotení zverejnená na webovom sídle Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky s prílohou vizuálneho označenia, kde sa predmetná správa o hodnotení a prílohy ku správe o hodnotení nachádzajú.

Po potvrdení zo strany pôvodu, následne dotknutá strana informovala MŽP SR listom č. KMF/6803-5/2023-EM zo dňa 21. 04. 2023, že s cieľom zabezpečiť súlad s ustanovením článku 3 ods. 8 dohovoru z Espoo bol maďarský preklad správy o hodnotení sprístupnený maďarskej verejnosti na vyjadrenie pripomienok, a to jeho zverejnením na oficiálnej internetovej stránke dotknutej strany po dobu 30 dní. Okrem toho bola dokumentácia postúpená

na posúdenie aj príslušným maďarským orgánom. V danom období (16. 03. 2023 – 17. 04. 2023) neboli od maďarskej verejnosti doručené žiadne pripomienky. Dotknutá strana v rámci predbežného stanoviska predložila pripomienky, v ktorých poukázala na nedostatky správy o hodnotení a taktiež poukázala na možné negatívne vplyvy zmeny navrhovanej činnosti presahujúce štátne hranice na územie Maďarska.

MŽP SR na vyjadrenie dotknutej strany odpovedalo listom č. 659/2023-11.1.2/ed; 32904/2023 zo dňa 30. 05. 2023, v ktorom uviedlo, že (cit.): „Z charakteru pripomienok vznesených v predbežnom stanovisku sa MŽP SR domnieva, že ste ako dotknutá strana pravdepodobne pracovali s dokumentáciou, ktorú tvorí len „Oznámenie o zmene navrhovanej činnosti“, ktoré možno považovať za základnú dokumentáciu. Oznámenie o zmene navrhovanej činnosti nie je spracované tak podrobne ako „správa EIA“. Všetky uvedené pripomienky v predbežnom stanovisku sú v správe o hodnotení navrhovanej činnosti už riešené“. MŽP SR zároveň zaslaním listu kontaktnej osobe dotknutej strany uviedlo, že cezhraničné konzultácie podľa článku 5 dohovoru z Espoo a podľa § 47 ods. 2 zákona boli oficiálne otvorené. Zároveň MŽP SR pre dotknutú stranu v rámci cezhraničných konzultácií uviedlo lehotu na doručenie stanoviska do 20. 06. 2023.

V rámci cezhraničných konzultácií následne dotknutá strana doručila oficiálne stanovisko k zmene navrhovanej činnosti č. KMF/6803-11/2023-EM zo dňa 20. 06. 2023, v ktorom uviedla, že na základe uvedených argumentov dotknutá strana naďalej trvá na svojom predchádzajúcom predbežnom stanovisku. Vyhodnotenie predbežného stanoviska ako aj oficiálneho stanoviska a vysporiadanie sa s predloženými pripomienkami je uvedené v rámci kapitoly č. 4 Stanoviská, pripomienky a odborné posudky predložené k správe o hodnotení tohto záverečného stanoviska.

Vzhľadom na skutočnosť, že v stanoviskách doručených k správe o hodnotení sa vyskytlo niekoľko konkrétnych pripomienok a požiadaviek, MŽP SR listom č. 659/2023-1.7/ed; 27116/2023 zo dňa 03. 05. 2023 v súlade s § 32 ods. 1 správneho poriadku za účelom zistiť presne a úplne skutočný stav veci, požiadalo navrhovateľa o vyjadrenie a o poskytnutie doplňujúcich informácií vyplývajúcich zo stanovísk doručených k správe o hodnotení, a to v lehote do 15 pracovných dní od dňa doručenia tejto žiadosti. Vyjadrenia k stanoviskám a doplňujúce informácie k správe o hodnotení doručil navrhovateľ na MŽP SR dňa 01. 06. 2023.

3. Prerokovanie správy o hodnotení s verejnosťou

Vzhľadom na skutočnosť, že dotknutá obec Turňa nad Bodvou, ktorá bola určená miestom vykonania spoločného verejného prerokovania zmeny navrhovanej činnosti (ďalej len „verejné prerokovanie“) si nespĺnila zákonnú povinnosť podľa § 34 ods. 4 a ods. 5 zákona – prizvať na verejné prerokovanie príslušný orgán, rezortný orgán a dotknutý orgán, MŽP SR listom č. 864/2022-1.7/ed; 57250/2022 zo dňa 07. 10. 2022 upovedomilo povolujujúci orgán, rezortný orgán, dotknutý orgán, dotknutú obec a dotknutú verejnosť o potrebe opätovného vykonania verejného prerokovania (pozn.: prvé verejné prerokovanie sa uskutočnilo dňa 24. 08. 2022 v čase od 14:35 do 18:20 hod. v kultúrnom dome obce Turňa nad Bodvou. Z uvedeného verejného prerokovania spracovala dotknutá obec Turňa nad Bodvou v spolupráci s navrhovateľom záznam, ktorý bol následne zaslaný na príslušný orgán).

V nadväznosti na vyššie uvedené dotknuté obce Dvorníky-Včeláre, Host'ovce, Turňa nad Bodvou, Turnianska Nová Ves, Zádiel a Žarnov podľa § 34 ods. 1 zákona opakovane zabezpečili informovanie verejnosti o doručení správy o hodnotení a zverejnili celú dokumentáciu správy o hodnotení na dobu 30 dní na svojom webovom sídle a na svojej úradnej tabuli. Správa o hodnotení bola verejnosti opätovne prístupná na obecnom úrade v období:

- obce Dvorníky-Včeláre od 02. 11. 2022 do 02. 12. 2022;
- obce Host'ovce od 08. 11. 2022 do 08. 12. 2022;
- obce Turňa nad Bodvou od 02. 11. 2022 do 02. 12. 2022;

- obce Turnianska Nová Ves od 03. 11. 2022 do 05. 12. 2022;
- obce Zádiel od 02. 11. 2022 do 02. 12. 2022;
- obce Žarnov od 02. 11. 2022 do 02. 12. 2022.

Následne obec Dvorníky-Včeláre listom č. OcU DV-Vč – 156/2022 zo dňa 11. 11. 2022 podľa § 34 ods. 4 zákona oznámila, že verejné prerokovanie sa bude konať dňa 29. 11. 2022 o 15:00 hod v kultúrnom dome obce Dvorníky-Včeláre pre dotknuté obce Dvorníky-Včeláre, Host'ovce, Turňa nad Bodvou, Turnianska Nová Ves, Zádiel a Žarnov.

Pre verejnosť bola pozvánka na verejné prerokovanie zverejnená na úradnej tabuli obcí Dvorníky-Včeláre, Host'ovce, Turňa nad Bodvou, Turnianska Nová Ves, Zádiel a Žarnov v mieste obvyklým spôsobom. Zároveň boli na verejné prerokovanie prizvané aj príslušný orgán, povolujúci orgán, rezortný orgán, dotknuté orgány a dotknutá verejnosť. Informáciu o termíne a mieste verejného prerokovania zverejnilo MŽP SR, v súlade s § 24 ods. 1 písm. f) zákona, aj na webovom sídle Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky.

Na verejnom prerokovaní sa zúčastnili zástupcovia dotknutých obcí, zástupcovia navrhovateľa, spracovatelia správy o hodnotení a verejnosť.

Verejné prerokovanie otvorila A. Timárová (hovorkyňa navrhovateľa), ktorá uviedla základné informácie vo vzťahu k informovaniu verejnosti o zmene navrhovanej činnosti, resp. správe o hodnotení v zmysle požiadaviek zákona. Následne oznámila, že po predstavení správy o hodnotení a jednotlivých prezentáciách bude možné v diskusii vzniesť otázky, resp. pripomienky zmene navrhovanej činnosti a k pripomienkovej správe o hodnotení, ktoré budú následne zaslané na MŽP SR.

Na verejnom prerokovaní bola navrhovateľom prezentovaná zmena navrhovanej činnosti, ktorého zastupoval riaditeľ cementárne A. Schuller, a ktorý predstavil projekt modernizácie a zabezpečenia prevádzkovej stability zariadenia na energetické využitie odpadov a vysvetlil aktuálne fungovanie prevádzky. Ako ďalší pokračoval J. Číž ako riaditeľ spoločnosti Ecorec Slovensko s.r.o. s predstavením projektu výstavby linky na výrobu TAP. O samotnej správe o hodnotení a jej výsledkoch informoval prítomných M. Kovačič, ako zástupca spracovateľa správy o hodnotení.

Po predstavení procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie, jeho účelu, jednotlivých etáp a následných krokoch vedúcich k vydaniu záverečného stanoviska bola otvorená diskusia k realizácii zmeny navrhovanej činnosti.

Na základe predloženého zápisu z verejného prerokovania, ako aj zvukového záznamu bola diskusia vo veľkej miere vedená zo subjektívneho pohľadu verejnosti a často nebol riešený predmet posudzovania vplyvov na životné prostredie, ale všeobecné otázky vplyvu činnosti prevádzky na zdravie obyvateľstva a otázky aktuálnej prevádzky cementárskeho závodu, ktoré sú predmetom prípadných kontrol dodržiavania vydaných rozhodnutí a platných prevádzkových postupov a predpisov a nie posudzovanej zmeny navrhovanej činnosti.

V priebehu diskusie sa postupne dostali k prerokovaniu aj otázky, ktoré vecne a správne smerovali k predloženej zmene navrhovanej činnosti a jej vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľstva. Zástupcovia navrhovateľa zaujali k týmto otázkam a pripomienkam vecné a odborné stanoviská a v rámci svojich kompetencií na otázky odpovedali. Niektoré odpovede možno hodnotiť, ako veľmi erudované a mohli byť už súčasťou správy o hodnotení, čím by sa laickej verejnosti umožnilo lepšie pochopenie procesu výroby slinku i vplyvu zmeny navrhovanej činnosti. Viaceré požiadavky verejnosti sú aj predmetom návrhu opatrení, ktoré sú uvedené v VI.3. tohto záverečného stanoviska.

Z priebehu verejného prerokovania bol vyhotovený písomný záznam v rozsahu 32 strán, ktorý bol overený a podpísaný zástupcami dotknutých obcí (obce Dvorníky-Včeláre, Host'ovce, Turňa nad Bodvou, Turnianska Nová Ves, Zádiel a Žarnov), navrhovateľom a spol

s audiozáznamom z verejného prerokovania a prezenčnou listinou bol doručený na MŽP SR dňa 19. 12. 2022.

4. Stanoviská, pripomienky a odborné posudky predložené k správe o hodnotení

Podľa § 35 zákona bolo na MŽP SR doručených 30 písomných stanovísk (uvedené v skrátenom znení) od orgánov štátnej správy a samosprávy a verejnosti, vrátane stanovísk dotknutej strany v zmysle cezhraničných konzultácií podľa § 47 ods. 2 zákona a verejnosti z Maďarska.

1. **Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, sekcia konkurencieschopnosti, odbor priemyselnej politiky** – rezortný orgán (list č. 42446/2022-3230-83319 zo dňa 08. 08. 2022) vo svojom stanovisku po zhodnotení predloženej správy o hodnotení uvádza, že z hľadiska svojej pôsobnosti žiada zabezpečiť technicky a organizačne nakladanie so všetkými odpadmi, ktoré vzniknú realizáciou a prevádzkou zmeny navrhovanej činnosti v súlade s požiadavkami zákona o odpadoch. Rovnako žiadajú realizovať všetky opatrenia na zmiernenie nepriaznivých vplyvov navrhovanej činnosti, a to z hľadiska ochrany pred nadmerným hlukom, ovzdušia, zelene, povrchovej a podzemnej vody. V závere stanoviska Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, sekcia konkurencieschopnosti, odbor priemyselnej politiky ako rezortný orgán konštatuje, že k zmene navrhovanej činnosti nemá zásadné pripomienky a súhlasí s jej realizáciou.

Vyjadrenie MŽP SR: Vyššie uvedené požiadavky sú zahrnuté v správe o hodnotení, v ktorej je podrobne popísaný spôsob nakladania s odpadmi v zmysle platnej legislatívy, ako aj záväzných dokumentov v oblasti odpadového hospodárstva. Návrh opatrení, ktoré navrhuje navrhovateľ, resp. spracovateľ správy o hodnotení, boli vyhodnotené v odbornom posudku a následne premietnuté aj do kapitoly VI. 3 tohto záverečného stanoviska.

2. **Ochrana prírody, krajiny a vôd Slovenskej republiky, občianske združenie** – účastník konania (list zo dňa 04. 09. 2022) v rámci stanoviska predkladá nasledovné námietky (v skrátenom znení) (cit.):

„1. Nesúhlasíme s navrhovaným zvyšovaním záťaže na prírodu, ďalším pokračovaním v emisii znečisťujúcich látok do ovzdušia vplyvom výroby cementu a spaľovaním odpadov/ako sa píše v správe o hodnotení: „inštaláciou nezávislých technologických prvkov, ktoré umožnia spaľovanie vyššieho množstva alternatívnych palív. V súvislosti so spoluspaľovanými alternatívnymi palivami dôjde k rozšíreniu portfólia a zvýšeniu kapacity spoluspaľovaných alternatívnych palív. Podľa správy o hodnotení dôjde k zvýšenej záťaži na životné prostredie, pretože okrem vysokej záťaže výroby cementu a spaľovania odpadov, pribudne Linka na pred-úpravu odpadov: „Pred samotným spracovaním bude odpad uložený v hale v samostatných kójach podľa jeho charakteristiky a druhu. Odpad bude ďalej triedený a nadsitná frakcia, tzv. ľahká frakcia obsahujúca prevažne plasty, papier, drevo a pod., bude následne drvená. Prvotne pretriedený odpad bude vstupovať priamo do drviča bez nutnosti triedenia (napr. vybrané priemyselné odpady, plasty a pod.). Podsitná frakcia, tzv. ťažká frakcia obsahujúca prevažne biologickú zložku, popol a iné, bude skladovaná v samostatnej kóji vo výrobnej hale a kolesovým nakladačom bude premiestnená do kontajnera vo vonkajšom priestore, odkiaľ bude odvázaná na zneškodnenie, resp. zhodnotenie do iných oprávnených spoločností. „... „Cieľom bude využiť podľa možností celú kapacitu novej haly a linky na predúpravu odpadov (t. j. 35 000 t/rok).“ Z toho vyplýva, že na takejto linke bude dochádzať k zhromažďovaniu veľkých množstiev odpadu a jeho úpravou môže dochádzať k šíreniu zápachu v okolí Slovenského krasu. Veľké zaťaženie dopravy veľkotonážnymi autami pri zásobovaní odpadom môže mať ďalšie negatívne vplyvy na životné prostredie.“

Vyjadrenie MŽP SR: V rámci príloh správy o hodnotení bolo predložené vypracované primerané hodnotenie, ktoré zahŕňa vyhodnotenie vplyvov zmeny navrhovanej činnosti aj na

územia sústavy Natura 2000, a ktorého výsledky sú prezentované v rámci predkladanej správy o hodnotení a boli zohľadnené aj v tomto záverečnom stanovisku.

„2. Fakt, že sa podľa Tabuľky č. 8: Predpokladané druhy odpadov na výrobu TAP (novo navrhované odpady v rámci zmeny navrhovanej činnosti) bude spracovať aj z priemyslu a komunálny odpad je potvrdením obáv, že z cementárne sa stane smetisko a spaľovňa v Slovenskom krase. Cementáreň nemá byť spaľovňa. Jednu už v obci Janík 15 km od tejto prevádzky nepovolili pretože ľudia nesúhlasili s jej výstavbou.“

Vyjadrenie MŽP SR: Nerelevantná pripomienka. Navrhovateľ predkladanou správou o hodnotení modernizuje súčasnú existujúcu prevádzku. Myšlienkou navrhovateľa je zároveň plnenie cieľov odpadového hospodárstva, cirkulárnej ekonomiky a šetrenie zdrojov. Zmena navrhovanej činnosti sa zameriava na znižovanie spaľovania fosílnych palív nahradením ich za odpady konkrétnych kategórií, pričom spoluspaľovanie je v prevádzkach cementární bežnou praxou po celom svete. V tomto zmysle zároveň dochádza k znižovaniu znečisťovania životného prostredia, nakoľko spoluspaľované odpady nekončia na skládke, ale sú takýmto spôsobom bezpečne energeticky zhodnocované.

„3. Strana 50.: „Pôjde o odpady kategórie „O“ ostatný odpad. Zmena navrhovanej činnosti spôsobí nárast spotreby alternatívnych palív zo súčasného množstva cca 64 500 t na 115 000 t po realizácii navrhovanej zmeny.“ Takmer 100% navýšením spaľovania odpadu a tým zaťaženia ovzdušia, lesov a ostatných prírodných zložiek dôjde k výraznému zásahu do súčasného stavu životného prostredia a zhoršeniu zdravia ľudí. Podľa Ministerstva životného prostredia vo vydanom článku: Vplyvom znečisteného ovzdušia predčasne zomierajú stovky Slovákov <https://www.minzp.sk/spravy/vplyvom-znečisteneho-ovzdušia-predcasne-zomieraju-stovky-slovakov.html> „Dlhodobé pôsobenie prachových častíc na človeka zvyšuje výskyt astmy, kardiovaskulárnych problémov, pľúcnych chorôb a dokonca vedie k predčasnej smrti. Vyplýva to zo štúdie Inštitútu environmentálnej politiky (IEP), vypracovanej v spolupráci so Svetovou bankou (World Bank) <https://www.minzp.sk/iep/publikacie/ekonomicke-analyzy/drivers-health-impact-ambient-air-pollution.html>. Úmrtiam by sa zabránilo, ak by sa hustota škodlivín znížila na hodnotu, odporúčanú Svetovou zdravotníckou organizáciou (10 µg/m³ pre PM_{2,5} a 20 µg/m³ pre PM₁₀). Odhady vychádzajú z epidemiologických štúdií, ktoré poukazujú na priamy vplyv zvýšenej koncentrácie znečisťujúcich látok na zdravie. Ján Budaj, minister životného prostredia zdôraznil, že by bolo potrebné, aby aj predstavitelia samosprávy prijímali nepopulárne oparenia, napríklad v zmysle platného zákona by obmedzili vjazd motorových vozidiel s nadmernými splodinami do určitých častí miest, alebo zasiahli proti tým, ktorí v domácych kachliach spaľujú umelé hmoty a ďalšie látky, spôsobujúce nadmerné znečistenie ovzdušia: „Zanášame pľúca obyvateľov Slovenskej republiky časticami, ktoré prinášajú riziká nevyliciteľných chorôb.“ Dodržiavajte prosím status pána ministra, ktorý je proti znečisťovaniu ovzdušia a chce zachraňovať životy Slovákov. Podľa správy o hodnotení: „Variant 1 – Navrhovaná zmena Variant 1 predstavuje zmenu navrhovanej činnosti, ktorá spočíva v modernizácii technologickej linky na výrobu šedého Portlandského slinku v rámci existujúcej výroby v prevádzke „Cementáreň Turňa nad Bodovou“. Zmena navrhovanej činnosti zahŕňa: ✓ modernizáciu častí technológie linky na výrobu šedého cementu; ✓ zvýšenie dávkovania tuhých alternatívnych palív; ✓ rozšírenie palivovej základne o nové druhy spoluspaľovaných alternatívnych palív (odpady kategórie „O“), ktoré bude možné sčasti nahradiť aj tuhými druhotnými palivami; ✓ zvýšenie množstva zhodnocovaných alternatívnych surovín, t. j. odpadov zhodnocovaných prostredníctvom surovinovej zmesi a rozšírenie portfólia povolených odpadov na zhodnocovanie; ✓ vybudovanie novej linky na spracovanie odpadov, ktorá bude pozostávať z: - primárneho spracovania tuhých alternatívnych palív – drvenie, triedenie, - skladovania

spracovaných TAP (max. 2-5 dní). NECHCEME ABY ĎALEJ USTUPOVALA PRÍRODA CEMENTÁRNI A SPALOVNI ODPADOV.“

Vyjadrenie MŽP SR: Všeobecná pripomienka. Vplyvy zmeny navrhovanej činnosti na jednotlivé zložky životného prostredia a zdravie obyvateľstva boli detailne vyhodnotené v rámci predložených odborných štúdií, ktorých závery boli premietnuté aj do tohto záverečného stanoviska.

„4. V konaní, ktoré práve prebieha nebolo dostatočné posúdenie viacerých vplyvov na životné prostredie ako pôda, voda, ovzdušie, LESY. Lesy majú priamy vplyv na zdroj kyslíka v našej atmosfére a množstvo CO₂, ktoré sú schopné zachytiť. Tie však pre svoj život potrebujú dýchanie, emisie znečisťujúcich látok z výroby cementu, zo spaľovania odpadu, najmä plynné látky a TZL upchávajú ich prirodzený spôsob dýchania listami. Ako píše server: <https://www.biosferaklub.info/stromy-su-nenahraditelne-prirodne-filtre-vzduchu/>, „Zelené plochy stromov o výmere jeden hektár sú schopné za jednu hodinu absorbovať okolo osem litrov oxidu uhličitého a následne ho spracovať na kyslík, ktorý je dostatočný pre 30 ľudí.“, prečo im teda dovoľíte touto činnosťou zabrániť dýchať a vytvárať ľuďom kyslík a neviazať CO₂? Tejto činnosti neprospieva ani záväzok EÚ znižovať priemyselné emisie CO₂ do roku 2050: V roku 2021 EÚ stanovila klimatickú neutralitu, teda cieľ nulových čistých emisií do roku 2050, ako právne záväzný v EÚ. Stanovila predbežný cieľ znížiť emisie o 55 % do roku 2030. Tento cieľ nulových čistých emisií je zakotvený v zákone o klíme. Európska zelená dohoda je plánom pre EÚ na dosiahnutie klimatickej neutrality do roku 2050. Výroba cementu je jednou z najhorších ktoré vplývajú na životné prostredie a emisie do ovzdušia. Tabuľka č. 40: Tuhé znečisťujúce látky, oxidy síry, oxidy dusíka a oxid uhoľnatý vypustené zo zdrojov znečisťovania ovzdušia najvýznamnejších prevádzkovateľov na území Košického kraja za rok 2019 hovoria o výraznom podiele tejto prevádzky na celkové emisie v Košickom kraji.“

Vyjadrenie MŽP SR: Nerelevantná pripomienka. V prílohách k správe o hodnotení boli dostatočne vyhodnotené a posúdené všetky vplyvy zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie.

„5. Podľa strany 70 správy o hodnotení touto zmenou sa bude zvyšovať produkcia vôd z mechanicko-biologickej úpravy odpadu. Krasové útvary v Slovenskom krase sú týmto vplyvom zasiahnuté, keďže obsahujú množstvo priestorov pre výskyt vôd. Rovnako dôjde k zásahu do pôdy výstavbou novej haly a narušeniu vodných pomerov. Štruktúra geologických pomerov v území hovorí, že v prípade úniku nebezpečných látok z nakladania s odpadom do vôd dôjde pri kavernovej geológii a pórovitej štruktúre k významnému riziku úniku do podzemných vôd. Vplyvy na vodné pomery neboli dostatočne popísané z hľadiska takéhoto rizika. K vydaniu Rozhodnutia z konania máme za to, že je nevyhnutné aby prebehlo posúdenie vplyvov na vodné útvary s výsledkom rozhodnutia v zmysle §16a Zákona o vodách 364/2004 Z. z.“

So zvýšením záťaže na prírodu, vody, pôdu, lesy, ovzdušie nesúhlasíme, preto navrhujeme aby sa „Modernizácia linky na výrobu šedého Portlandského slinku spojená s rozšírením portfólia a zvýšením kapacity spoluspaľovaných alternatívnych palív“ kvôli týmto vplyvom a zvýšením záťaže nepovolila.“

Vyjadrenie MŽP SR: Realizáciou zmeny navrhovanej činnosti sa množstvo vypúšťaných odpadových vôd z mechanicko-biologickej čistiare odpadových vôd zvýši len v minimálnom rozsahu, t. j. o približne 43 m³/rok, a to z dôvodu nárastu spotreby pitnej vody pre potreby nových zamestnancov – vytvorenie nových pracovných miest. Zvýšenie produkcie odpadových vôd z povrchového odtoku sa nepredpokladá, nakoľko v rámci navrhovanej zmeny sa nová hala postaví na už čiastočne spevnenej ploche. Množstvo vypúšťaných odpadových vôd z povrchového odtoku sa po realizácii navrhovanej zmeny nezmení a ostane na úrovni približne 57 000 m³/rok. Dažďová voda bude zachytávaná v existujúcej retenčnej nádrži a podľa potreby

vypúšťaná do recipientu Turniansky potok otvorením ventilu. Z hľadiska produkcie odpadových vôd z technologického procesu nedôjde realizáciou zmeny navrhovanej činnosti k žiadnej zmene. Z uvedeného vyplýva, že zmeny vo vypúšťaných odpadových vodách sa nepredpokladajú, resp. len v minimálnom rozsahu, čo predstavuje akceptovateľná úroveň. Zároveň sa v správe o hodnotení na strane č. 32 uvádza, že hala bude situovaná v rámci existujúceho areálu cementárne, v rámci areálu skladu TAP 200, na ploche cca 1 900 m². Existujúci sklad TAP predstavuje súčasť technológie zariadenia na zhodnocovanie odpadov. Taktiež sa na strane č. 70 správy o hodnotení uvádza, že v rámci navrhovanej zmeny sa nová hala postaví na už čiastočne spevnenej ploche. Nová skladová hala na spracovanie a skladovanie TAP bude vybudovaná v jestvujúcom areáli, čiže nebude zaberaná nová pôda mimo areálu cementárne. Čo sa týka požiadavky posúdenia zmeny navrhovanej činnosti podľa § 16a zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „vodný zákon“) posudzovanie podľa § 16a vodného zákona je posudzovanie, ktoré je samostatné a malo by prebehnúť pred povoľovacím procesom a kde orgán štátnej vodnej správy (okresný úrad v sídle kraja podľa § 60 ods. 1) písm. i) vodného zákona rozhodne, že ide o navrhovanú činnosť podľa § 16 ods. 6 písm. b) vodného zákona.

Pri určovaní, ktoré zámery (stavby a činnosti) podliehajú postupu podľa § 16a vodného zákona, je potrebné vychádzať z úvahy ich možného ovplyvňovania útvarov povrchovej vody alebo podzemnej vody, a to či realizáciou daného zámeru môže dôjsť k modifikácii (zmene) fyzikálnych vlastností útvaru povrchovej vody alebo zmene úrovne hladiny útvarov podzemnej vody, ktoré môžu viesť k zhoršeniu alebo nedosiahnutiu dobrého stavu/potenciálu vôd alebo k zhoršeniu stavu útvaru povrchových vôd z veľmi dobrého na dobrý stav (tzv. novou trvalo udržateľnou rozvojovou činnosťou).

- 3. Občianske združenie PRO NATURO** – účastník konania (list zo dňa 03. 09. 2022) v stanovisku ku správe o hodnotení aj naďalej deklaruje svoj nesúhlas so zmenou navrhovanej činnosti. Argumentuje, že cementáreň by mala v prvom rade slúžiť na výrobu cementu a nie ako spaľovňa odpadov. Ďalej v stanovisku upozorňuje, že už v súčasnosti sú v prevádzke spaľované vyššie objemy spoluspaľovaného odpadu a navrhovateľ zmenou navrhovanej činnosti ich chce množstvo navýšiť o 130 %, resp. o 80 %. Svoj nesúhlas zdôvodňuje aj súčasným zaťažením dopravnej infraštruktúry a tak isto nesúhlasí ani so zriadením linky na predúpravu odpadov. Taktiež tu vzniká dôvodná obava, že zmenou navrhovanej činnosti dôjde k faktickej zmene cementárne na spaľovňu odpadov bez inštalácie tomu zodpovedajúcich technológií eliminujúcich vznik emisií z takto rôznorodého odpadu. Občianske združenie PRO NATURO vychádza z predpokladu, že podstatným rozdielom medzi technológiou cementárne a spaľovne je to, že cementáreň má technológiu prispôbenú na určitý druh paliva, ktorého zloženie je vo väčšom rozsahu konštantné, na rozdiel od spaľovne, ktorá je prispôbená na palivo, ktoré je rôznorodé. Vo vzťahu k vyššie uvedenému poukazuje aj na prevládajúcu inverznú povahu poveternostných podmienok v oblasti od Drienovca až po Sorošku (horský priesmyk, tiež Jablonovské sedlo), čo už pri súčasnej prevádzke cementárne spôsobuje výrazné znečistenie ovzdušia emisiami (aj voľným okom viditeľný opar emisií). V tejto súvislosti je potom dôvodná aj obava z ostatných nebezpečných látok, najmä však nielen, z dioxínov a furánov a ich spádu v dotknutom regióne. Uvedené tak odôvodňuje potrebu zriadenia stáleho meracieho miesta znečistenia ovzdušia v inverznej zóne ako je tomu v iných lokalitách Slovenska a sledovať prvky ako TZL, SO_x, NO_x, dioxíny a furány, benzén, CO, a pod., aby bolo už pri dnešnom emisnom zaťažení kumulatívnych emisií zo spoločnosti U. S. Steel Košice, s.r.o., cementárne a z dopravy na ceste E58 (cesta I. triedy I/16), možné riadiť kvalitu ovzdušia na základe tvrdých dát v prospech obyvateľov dotknutého regiónu. V závere stanoviska Občianske združenie PRO NATURO požaduje posudzovať cezhraničné vplyvy, vyhodnotiť kumulatívne vplyvy na kvalitu ovzdušia emisiami od spoločnosti U. S. Steel Košice, s.r.o. až po horský priesmyk Sorošku (Jablonovské

sedlo), keďže ide o vysoko inverzné územie, vypustiť z celého procesu posudzovania linku na predúpravu odpadov a zakázať dovoz zahraničných odpadov.

Vyjadrenie MŽP SR: V súvislosti s požiadavkou zriadenia monitorovacej stanice a kumulatívneho zhodnotenia imisií si MŽP SR v zmysle záverov odborného posudku dovoľuje uviesť, že spracovateľ odborného posudku realizoval konzultáciu s navrhovateľom, z ktorej vyplynulo, že navrhovateľ pripúšťa diskontinuálne zisťovanie imisií, ale dokazuje na základe predložených argumentov a nameraných hodnôt, že požiadavka zriadenia stálej monitorovacej stanice slúžiacej všeobecnému záujmu, je požiadavkou nad rámec jeho povinností a takýto monitorovací bod by mal byť skôr v réžii niektorej z verejných inštitúcií. Spracovateľ odborného posudku uviedol potrebu širšej diskusie, nad rámec tejto posudzovanej zmeny navrhovanej činnosti, o hranici kedy je možné nadregionálne monitorovanie parametrov jednotlivých zložiek životného prostredia požadovať od subjektov korporátnej sféry a využívať ich pre celospoločenskú potrebu a kedy už je tento monitoring a jeho interpretácia úlohou, či dokonca povinnosťou, orgánov a organizácií napojených na štátny rozpočet, či zdroje Európskej únie. MŽP SR požiadavku akceptuje a s úpravou ju zapracovalo aj do návrhu monitoringu tohto záverečného stanoviska. Čo sa týka cezhraničného posúdenia, zmena navrhovanej činnosti je podľa § 40 ods. 1 písm. c) predmetom posudzovania presahujúceho štátne hranice. K správe o hodnotení boli dotknutou stranou doručené dve stanoviská v rámci cezhraničných konzultácií podľa § 47 zákona. Požiadavka „vypustiť z celého procesu posudzovania linku na predúpravu odpadov“ je nerelevantná. MŽP SR uvádza, že vyhodnocuje environmentálnu prijateľnosť zmeny navrhovanej činnosti v rozsahu návrhu, ktorý chce navrhovateľ realizovať. Navrhovateľ zmenou navrhovanej činnosti modernizuje súčasnú prevádzku. Myšlienkou navrhovateľa je zároveň plnenie cieľov odpadového hospodárstva, cirkulárnej ekonomiky a šetrenie zdrojov. Zmena navrhovanej činnosti sa zameriava na znižovanie spaľovania fosílnych palív nahradením ich za odpady konkrétnych kategórií, pričom spoluspaľovanie je v prevádzkach cementárni bežnou praxou po celom svete. V tomto zmysle zároveň dochádza k znižovaniu znečisťovania životného prostredia, nakoľko spoluspaľované odpady nekončia na skládke, ale sú takýmto spôsobom bezpečne energeticky zhodnocované. Z vyššie uvedeného je možné jednoznačne vyvodiť, že štát považuje využívanie odpadov, ich spoluspaľovanie pri výrobe cementu za environmentálne vhodné a prístupné – teda ako nevyhnutnú súčasť celého systému odpadového hospodárstva. Čo sa týka zákazu dovozu zahraničného odpadu, ten nie je možný, pretože v rámci Európskej únie sa uplatňuje princíp voľného pohybu tovaru a osôb. Súčasne bolo podpísané Memorandum o vzájomnej spolupráci medzi Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky a Zväzom výrobcov cementu Slovenskej republiky, podľa ktorého má postupne prísť k zvyšovaniu využívania domáceho odpadu a znižovanie odpadu zo zahraničia. Ale k tomu je potrebné vybudovať príslušné zariadenia na spracovanie odpadu vzniknutého v Slovenskej republike, tak aby ho bolo možné spaľovať. Samotná požiadavka a námietka je v svetle týchto skutočností nelogická a vylučujúca sa vzájomne.

4. **Andrej Mackovjak, Tomáš Mackovjak, Helena Mackovjaková, Ján Havranko, Otto Bodnár**, – účastníci konania, ktorí zaslali spoločné stanovisko (*list zo dňa 03. 09. 2022*), v rámci ktorého predložili pripomienky k zámeru, k procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie a k jednotlivým kapitolám správy o hodnotení (cit.):

„K zámeru:

V roku 1977 bola po takmer 10 rokoch výstavby a skúšobnej prevádzky uvedená do trvalého užívania Cementáreň v Turni nad Bodovou (ďalej bude používaný len termín „Cementáreň“, aj so zreteľom na časté zmeny v názve tejto spoločnosti). Bolo to v období, keď stranické a štátne orgány vôbec, alebo len v minimálnej miere prihliadali na ochrany životného prostredia, verejné zdravie nevynímajúc. Je pochopiteľné, že cementárne v Rohožníku, Hornom Srní, Ladcoch, Turni nad Bodovou (a aj ďalšie, medzičasom zaniknuté), vybudované v bezprostrednej blízkosti ľudských sídiel, sa dlhé roky výraznou mierou podieľali na neúnosnom poškodzovaní týchto regiónov. Po roku

1989 sa situácia zmenila, ale iba v teoretickej úrovni. Namiesto ideológie nastúpil kapitál, neprehľadná privatizácia bez zodpovednosti za predchádzajúce nedostatky a ich nápravu, snaha o „trvalo udržateľný rozvoj“. Mnohé významné zmeny (nie vždy pozitívne a progresívne vzhľadom k ochrane životného prostredia) v technológiách sa uskutočnili prinajmenšom netransparentne. Tak, ako aj začiatkom spaľovania odpadov v Cementárni v roku 2004.

V roku 2013 bol zavedený inštitút „integrované povolovanie a kontrola znečistenia“. Neprekvapuje, že zo strany spoločností založených a fungujúcich výlučne za účelom dosahovania zisku je enormná snaha o znižovanie prevádzkovo – výrobných nákladov aj obchádzaním stanovených podmienok a limitov. Environmentálnou kontrolou v Cementárni 22. marca 2022, vykonanou Slovenskou inšpekciou životného prostredia, bolo zistené, že z 9 kontrolovaných podmienok až 7 nebolo v posudzovanom období dodržaných.

Cementáreň je tak v dlhodobom časovom horizonte, ako aj v súčasnosti, a to nielen v regióne, ale aj v rámci celého Slovenska, radená medzi najväčších poškodzovateľov životného prostredia. Je preto neprípustné, aby sa v regióne:

- s veľkým potenciálom pre rozširovanie možností pre trvalé bývanie a zdravý život občanov a najmä mladých rodín s malými deťmi
- s veľkým potenciálom pre rozvoj poľnohospodárskej výroby, najmä záhradníctva, ovocinárstva a vinohradníctva
- s veľkým a nedoceneným významom pre rozvoj cestovného ruchu s využitím obrovského zázemia prírodných aj historických hodnôt
- s veľkým potenciálom pre rozvoj malého a stredného podnikania najmä v uvedených sektoroch namiesto dôsledného odstraňovania nedostatkov v prevádzke Cementárne a eliminácie jej škodlivých vplyvov, namiesto smerovania k stavu, kedy nebude žiadnou prekážkou pri využívaní uvedených potenciálov, čo i len uvažovalo o ďalšom navyšovaní spaľovania odpadov pri výrobe cementu. Napriek optimistickým záverom z posúdenia vplyvov a aj čiastkových štúdií je nevyvrátiteľný fakt, že už v súčasnosti má spaľovanie odpadov nepriaznivý vplyv takmer na všetky posudzované zložky životného prostredia vrátane verejného zdravia. Ani záujem o udržanie ziskov spoločnosti, ktorý sa prekrýva snahou o nepodstatné zníženie spotreby fosilných palív a níženie množstva odpadu končiaceho na skládkach, nie je dostatočným ospravedlnením samotného posudzovaného zámeru.

Preto so zreteľom na uvedené skutočnosti, ako občania tohto regiónu, bezprostredne a dlhodobo vystavení pôsobeniu nepriaznivých vplyvov cementárne nielen na naše zdravie, ale na náš život ako taký, dôrazne

1. Žiadame zastaviť proces prípravy a následnej realizácie zámeru „Modernizácia linky na výrobu šedého Portlandského slinku spojená s rozšírením portfólia a zvýšením kapacity spoluspaľovaných alternatívnych palív“;
2. Žiadame neuvažovať v žiadnom prípade ani v budúcnosti o rozširovaní portfólia a zvyšovaní kapacity spoluspaľovania odpadov (alternatívnych palív);
3. Žiadame urýchlene pristúpiť ku komplexnému zhodnoteniu vplyvov prevádzky Cementárne na všetky zložky životného prostredia vrátane verejného zdravia z dostupných historických údajov v horizontoch „vedenie do trvalého užívania 1977“ – „začiatok využívania odpadu (alternatívnych palív) pri výrobe cementu 2004“ – „súčasnosť 2022“ a to nielen v bezprostrednej blízkosti prevádzky, ale aj s prihliadnutím na kumulatívne účinky vplyvov ďalších znečisťovateľov v širšom okolí.“

Vyjadrenie MŽP SR: Pripomienky v prvej časti stanoviska k samotnému zámeru sú v tejto etape procesu – k správe o hodnotení irelevantné. Pre terminologickú presnosť, je potrebné uviesť, že navrhovateľ nepredložil príslušnému orgánu zámer, ale oznámenie o zmene navrhovanej činnosti podľa príloha č. 8a zákona. Správa o hodnotení bola spracovaná na

základe osnovy uvedenej v prílohe 10 zákona a určeného rozsahu hodnotenia, ktorý MŽP SR učilo na základe zisťovacieho konania k oznámeniu o zmene navrhovanej činnosti.

„4. Žiadame dôsledne analyzovať všetky doteraz zistené porušenia podmienok z integrovaného povolenia vydaného SIŽP v roku 2006, zistené environmentálnymi kontrolami; na základe tejto analýzy vypracovať štúdiu na odstránenie nedostatkov a následne pristúpiť k ich dôslednej realizácii.“

Vyjadrenie MŽP SR: MŽP SR konštatuje, že daný bod je smerovaný povolujujúcu orgánu, ktorým je Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Košice (ďalej len „povolujujúci orgán“). Povolujujúci orgán si uplatnil svoje pripomienky v zisťovacom konaní, ktoré MŽP SR následne premietlo aj do rozsahu hodnotenia. Povolujujúci orgán mal následne možnosť vyjadriť sa k rozsahu hodnotenia a aj k správe o hodnotení. V priebehu lehoty na podávanie pripomienok ani potom, nebolo na MŽP SR doručené žiadne stanovisko od povolujujúceho orgánu. MŽP SR zároveň upozorňuje, že predmetom tohto konania je posudzovanie vplyvov zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie a zdravie obyvateľstva. Možné porušenie podmienok povolenia IPKZ, prípadne kontrola ich dodržiavania je plne v gescii povolujujúceho orgánu.

„5. Žiadame neodkladne zabezpečiť kontinuálne meranie imisií látok znečisťujúcich ovzdušie vrátane TZL, PM₁₀ a PM_{2,5} a účinný varovný systém pre občanov dotknutého regiónu;

6. Žiadame neodkladne pristúpiť k postupnej eliminácii všetkých existujúcich zdrojov primárnej aj sekundárnej prašnosti spojenej priamo či nepriamo s výrobou cementu.“

Vyjadrenie MŽP SR: K pripomienke č. 5, v ktorej sa požaduje neodkladne zabezpečiť kontinuálne meranie imisií látok znečisťujúcich ovzdušie vrátane TZL, PM₁₀ a PM_{2,5} a zabezpečenie účinného varovného systému pre občanov dotknutého regiónu si MŽP SR v zmysle záverov odborného posudku dovoľuje uviesť, že spracovateľ odborného posudku realizoval konzultáciu s navrhovateľom, z ktorej vyplynulo, že navrhovateľ pripúšťa diskontinuálne zisťovanie imisií, ale dokazuje na základe predložených argumentov a nameraných hodnôt, že požiadavka zriadenia stálej monitorovacej stanice slúžiacej všeobecnému záujmu, je požiadavkou nad rámec jeho povinností a takýto monitorovací bod by mal byť skôr v réžii niektorej z verejných inštitúcií. Spracovateľ odborného posudku uviedol potrebu širšej diskusie, nad rámec posudzovanej zmeny navrhovanej činnosti, o hranici kedy je možné nadregionálne monitorovanie parametrov jednotlivých zložiek životného prostredia požadovať od subjektov korporátnej sféry a využívať ich pre celospoločenskú potrebu a kedy už je tento monitoring a jeho interpretácia úlohou, či dokonca povinnosťou, orgánov a organizácií napojených na štátny rozpočet, či zdroje Európskej únie. MŽP SR upravenú požiadavku zapracovalo aj do návrhu monitoringu tohto záverečného stanoviska, kde uviedlo, že navrhovateľ v spolupráci so SHMÚ zabezpečí zisťovanie imisií pred a po realizácii zmeny navrhovanej činnosti, a to napr. formou dočasného, či opakovaného umiestnenia mobilnej stanice SHMÚ v okolí prevádzky. MŽP SR taktiež v časti VI. 3 tohto záverečného stanoviska uviedlo viaceré podmienky, ktoré majú obmedziť vznik TZL, a ktoré sú pre neho záväzné.

„K procesu posudzovania vplyvov:

Do roku 1989 a aj potom nebola verejnosť v podstate takmer nijakú možnosť vstupovať do procesov prípravy rôznych rozvojových stratégií, veľkých investičných akcií či činností s neodškriepiteľným negatívnym vplyvom na životné prostredie vrátane verejného zdravia. Najmä vďaka tlaku verejnosti, reprezentovanej predovšetkým environmentálnymi aktivistami a rôznymi subjektami pôsobiacimi v rámci tretieho sektora, v neposlednej rade aj vďaka konfrontáciám s vyspelými krajinami, sa situácia postupne menila. V roku 2004 bol zavedený inštitút hodnotenia vplyvov (strategických dokumentov a činností) na životné prostredie a na verejné zdravie (SEA, EIA, HIA) a v rámci neho pomerne jasne definovaná aj účasť verejnosti. Napriek tomu, že odvtedy uplynulo takmer 20 rokov.

Predkladatelia dokumentov a zámerov sa ťažko a často dost' formálne vysporadievajú s účasťou verejnosti na procesoch, ktoré považujú za viac – menej interného charakteru, prípadne za vec ich konfrontácie s príslušnými orgánmi štátnej správy.

Samotná verejnosť v mnohých prípadoch, najmä ak nie je zastúpená odborne a aj organizačne zdatnými aktivistami, občianskymi združeniami prípadne samosprávami, nedoceňuje možnosť spoluúčasti pri rozhodujúcich procesoch a ak si ju aj uvedomuje, často nenachádza odvahu a ani chuť. Uvedené skutočnosti dokumentujú aj nasledujúce pripomienky najmä k spôsobu organizovania verejného prerokovania správa o posudzovaní vplyvov tohto konkrétneho zámeru (24. august, Turňa nad Bodvou);

7. Pri výbere „dotknutých obcí“ v zmysle zákona 24/2006 boli uplatnené zvláštne subjektívne kritériá a vôbec neboli brané do úvahy širšie súvislosti (nielen dial'kový prenos znečisťujúcich látok, ale ani dopad na sociálne prostredie, rozvojové plány obcí v regióne a podobne); dodatočné prisúdenie inštitútu „dotknutej obce“ na základe žiadostí týchto obcí na podstate tejto pripomienky nič nemení;

8. Verejné prerokovanie určila obec v spolupráci a po dohode s Cementárňou na stredu 24. augusta o 14:30 hod; ide o dovolenkové obdobie, stred týždňa a prakticky pracovnú dobu; dátum bol viac – menej limitovaný dátumom predloženia Správy o hodnotení vplyvov, ktorý však bol ministerstvom iba obmedzený dobou 3 rokov;

9. Pozvánka na verejné prerokovanie bola zverejnená na webovom sídle obce 4 augusta; následne deň pred konaním verejného prerokovania (23. augusta), s najväčšou pravdepodobnosťou na základe preniknutých informácií o výhradách verejnosti k termínu a snahe aktivistov celé prerokovanie zdokumentovať, bola na webovom sídle obce uverejnená informácia (od obsahu ktorej sa obec dištancovala..) že celé verejné prerokovanie sa bude online vysielat' v obecnej televízii, a že bude možné klásť otázky aj „z domu“, zároveň že celý záznam bude uverejnený na webe obce;

10. Celé verejné prerokovanie trvalo 3 hodiny a 40 minút; v horúčavách aké v tom čase panovali, bez akejkoľvek prestávky na oddych, relax, občerstvenie prípadne kuloárne debaty a poradenie sa účastníkov;

11. Samotná prezentácia Cementárne a jej zámeru, ako aj Správy o hodnotení trvala 1 hodinu a 40 minút; dokázat' vnímať odborný text v takomto časovom rozsahu, navyše prezentovaný osobami so zjavnými problémami v komunikačnej spôsobilosti, nahrádzaný často žoviálne prednášanými osobnými názormi a dojmami, skreslenými informáciami až dezinformáciami (napríklad o Národnej monitorovacej sieti kvality ovzdušia SHMÚ a mnohé iné) je nemysliteľné; to, že väčšina účastníkov (na jednej i druhej strane) netrpezlivo očakáva koniec, je pochopiteľné a na viaceré pripravené podstatné otázky zástupcov verejnosti už nemali ani chuť, ani silu, ani odvahu;

12. Samotná forma uskutočnenia verejného prerokovania pripomínala skôr schôdzu s predsedníckym stolom a publikom, od ktorého sa očakáva potlesk za každý odprezentovaný príspevok; určite nepôsobilo ako stretnutie dvoch rovnocenných strán, prípadne, čo by malo byť v budúcnosti cieľom takýchto stretnutí, ako forma verejného vypočutia predkladateľov zámeru.

Vyjadrenie MŽP SR: Pripomienky k rozsahu a forme verejného prerokovania je možno chápať aj ako subjektívny názor účastníka konania. Zákon neurčuje dotknutej obci ani navrhovateľovi konkrétnu formu a obsiahlosť zabezpečeného verejného prerokovania. Dotknutá obec, ako aj navrhovateľ, sa verejného prerokovania dňa 24. 8. 2022 zhostili tak ako je uvedené v zápise z verejného prerokovania. Nakoľko na základe listu MŽP SR č. 864/2022-1.7./ed; 57250/2022; zo dňa 07. 10. 2022 bolo vykonané opakované verejné prerokovanie, je možné tieto pripomienky brať na vedomie, ale nie sú relevantné k samotnému procesu posudzovania vplyvov, keďže MŽP SR považuje vykonané verejné prerokovanie zo dňa 24. 08. 2022 za neplatné, ale spracovateľ odborného posudku ho napriek tomu preštudoval a skutočnosti, ktoré na ňom odzneli zobral do úvahy pri spracovaní odborného posudku, t. j. aj do záverečného stanoviska. Opakované verejné prerokovanie sa uskutočnilo dňa 29. 11. 2022 o 15:00 v kultúrnom dome v obci Dvorníky a jeho výsledky sú pre MŽP SR relevantným

podkladom pre konania podľa zákona. MŽP SR si tiež dovoľuje upozorniť na fakt, že sa verejného prerokovania zo dňa 24. 08. 2022 a verejného prerokovania zo dňa 29. 11. 2022 zúčastnila aj dotknutá verejnosť, ktorá prejavila zjavný záujem o zmenu navrhovanej činnosti. MŽP SR si tiež dovoľuje upozorniť na fakt, že pri oboch verejných prerokovaniach viedli navrhovateľ, dotknutá verejnosť, zástupcovia dotknutých obcí a ostatní účastníci niekoľkohodinové debaty, o čom svedčia aj doručené záznamy.

„K správe a jej jednotlivým kapitolám:

Samotná Správa o hodnotení spolu s prílohami má nedostatky rovnako neprehliadnuteľné, ako je tomu u množstva obdobných dokumentov. V mnohých častiach pôsobí skôr ako obhajoba posudzovaného zámeru („areál cementárne je situovaný.. v dostatočnej vzdialenosti od najbližšej obytnej zóny“...), citlivo sa vyhýba niektorým dôležitým otázkam a keď aj poukáže z taktického dôvodu na prípadné nedostatky či hroziace negatívne vplyvy, rieši ich jednoducho dovetkom „bude sa monitorovať“, „bude sa riešiť“. V mnohých prípadoch vychádzajú presné štatistické výsledky z minimálneho množstva analytických hodnôt získaných nepreukázaným spôsobom; rovnako je tomu aj pri modelovaní predpokladaných hodnôt sledovaných ukazovateľov po realizácii navrhovanej zmeny.

13. Už pri súčasnej prevádzke je potrebné prijať nevyhnutné opatrenia, minimalizujúce prípadne aj eliminujúce negatívne vplyvy sekundárnej prašnosti; jedná sa najmä o pravidelné zvlhčovanie manipulačných plôch a prístupových komunikácií v suchých periódach; z tohto dôvodu je nutné uvažovať o zvýšení spotreby technologickej vody a zvýšení jej odberu z Turnianskeho potoka.“

Vyjadrenie MŽP SR: Pripomienka č. 13 je irelevantná a netýka sa predmetu tohto konania, ktorým je zmena navrhovanej činnosti. Pripomienka by mala byť adresovaná povoľujúcemu orgánu. Navrhovateľ je držiteľom platného povolenia IPKZ, ktoré reflektuje najprísnejšie požiadavky stanovené v BAT a BREF, čím je splnená požiadavka na aplikáciu najlepších dostupných vedeckých poznatkov.

„14. Pri údajoch o spotrebe pneumatík sú viaceré nezrovnalosti: na str. 20 je uvedené, že „Opotrebované pneumatiky celé alebo drvené sú do prevádzky dovážané nákladnými automobilmi“ (rovnako str. 84) „Opotrebované celé pneumatiky sa dávajú do výmenníka tepla ... v maximálnom množstve 3 t/h“; následne v tab. 16 (str. 50) je spotreba pneumatík uvádzaná v rokoch 2020-2021 ako nulová a očakávaná po realizácii zmenu v množstve 90 t; v rámci verejného prerokovania bola zo strany Cementárne prezentovaná informácia, že v súčasnosti je využívaná iba textilná súčasť opotrebovaných pneumatík...“

Vyjadrenie MŽP SR: K pripomienke č. 14 si MŽP SR dovoľuje uviesť, že navrhovateľ je oprávnený spoluspaľovať upravené odpady uvedené v tabuľke č. 1, ktorá je uvedená na strane č. 20 v správe o hodnotení, v rozsahu dávkovania: maximálne 3 t/h opotrebovaných pneumatík cez výmenník rotačnej pece v súlade s podmienkami uvedenými v platnom povolení IPKZ. To, že prevádzkovateľ spotreboval v rokoch 2020 – 2021 nulové množstvo pneumatík je v súlade s podmienkami uvedenými v platnom povolení IPKZ. V tabuľke č. 16, ktorá je uvedená na strane č. 50 správy o hodnotení, sa pri posudzovaní spotreby opotrebovaných pneumatík po realizácii zmeny navrhovanej činnosti vychádzalo z údajov z roku 2019, v ktorom bolo vypracované oznámenie o zmene navrhovanej činnosti, kde sa počítalo so spotrebou opotrebovaných pneumatík 88 t/ročne.

„15. Predpokladané množstvo spoluspaľovaných odpadov je oproti súčasným 66,8 tisíc t/rok (v roku 2021 došlo k zvýšeniu oproti roku 2020 o viac ako 4 tisíc t) navýšené o 48 tisíc t/rok, teda na celkových 115 tisíc t/rok (navýšenie o takmer 75%); odpad vo všeobecnosti (primárny a aj po úprave) je v súčasnosti odoberaný od približne 30 dodávateľov zo Slovenska a okolitých štátov Európy; nie je preto reálne zabezpečiť,

aby sa v tomto množstve spoluspaľovaného odpadu nespaloval aj rôzny nebezpečný odpad, dovážaný najmä zo zahraničia. “

Vyjadrenie MŽP SR: K pripomienke č. 15 MŽP SR uvádza, že navrhovateľ, ktorý je prevádzkovateľom cementárne je zaviazaný na spoluspaľovanie odpadov zo Slovenska v súlade s Memorandom o vzájomnej spolupráci medzi Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky a Zväzom výrobcov cementu Slovenskej republiky. Predmetom predmetného memoranda je spolupráca Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky a Zväzu výrobcov cementu Slovenskej republiky v oblasti nakladania s odpadom a v oblasti cezhraničného pohybu odpadu. Cieľom tohto memoranda je nastavenie vzájomných pravidiel tak, aby pri výrobe cementu dochádzalo k využitiu odpadu vyprodukovaného na území Slovenskej republiky v čo najväčšej možnej miere, čím sa zároveň budú využívať kapacity energetického zhodnocovania Slovenskej republiky a súčasne sa zníži dovoz odpadu zo zahraničia za účelom energetického zhodnocovania v Slovenskej republike pri zachovaní dodržiavania medzinárodných pravidiel a medzinárodných právnych aktov v oblasti cezhraničného pohybu odpadu. MŽP SR si tiež dovoľuje upozorniť, že navrhovateľ spoluspaľuje iba odpady, ktoré sú uvedené v povolení IPKZ. Kontrolu odpadov, ktoré sa spoluspaľujú v cementárni môže vykonať povoluujúci orgán.

„16. Ako a z akých zdrojov má Cementáreň zabezpečený prísun odpadov v objeme ďalších 60 tisíc t/rok; predpokladané objemy separovaných odpadov z regiónu (čo pre obce nie je ľahká a lacná záležitosť) sú pomerne nepodstatné, aj so zreteľom na veľkokapacitnú spaľovňu spoločnosti Kosit. “

Vyjadrenie MŽP SR: K pripomienke č. 16 MŽP SR odkazuje na odpadovú štúdiu, kde sú uvedené konkrétne opatrenia súvisiace s týmito činnosťami v rámci vyhodnotenia súladu navrhovanej činnosti so závermi o BAT.

„17. Moderné odpadové hospodárstvo SR musí byť orientované predovšetkým na podstatné predchádzanie vzniku odpadov a materiálové zhodnotenie; ekonomické nástroje sú v súčasnosti síce využívané, ale jednoznačne nie v požadovanej miere; logicky bude dochádzať postupne z poklesu množstva vyprodukovaných odpadov, podporou kapacít na ich spracovanie aj k nárastu množstva ich materiálového zhodnocovania; je preto otázne, odkiaľ bude získavať Cementáreň potrebnú surovinu na energetické zhodnocovanie v budúcnosti, nakoľko návrat k fosílnym palivám bude pravdepodobne dosť problematický a cieľom spoločnosti bude aj v budúcnosti výlučne dosahovanie ziskov. “

Vyjadrenie MŽP SR: K pripomienke č. 17 MŽP SR uvádza, že plne súhlasí s potrebou prechodu na cirkulárnu ekonomiku. Avšak je nutné dať do pozornosti, že aj systém cirkulárnej ekonomiky generuje odpad, ktorý nie je možné recyklovať a opäť vrátiť do obehu. Ku konštatovaniu o znížení množstva produkovaných odpadov, MŽP SR uvádza, že uvedené nie je v súlade s oficiálnymi dokumentami na úrovni Európskej únie ako je napr. „Nový akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo“, podľa ktoré by práve naopak malo prísť do roku 2050 k nárastu produkcie odpadov až o cca 70 %.

„18. Ako sa dá vysvetliť 40 % váhy spracovaného dovezeného odpadu na tzv. „podsitnú frakciu“, ktorú bude potrebné vyvážať, a kam bude toto množstvo vyvážané. “

Vyjadrenie MŽP SR: K pripomienke č. 18 MŽP SR uvádza, že pri prevádzke zariadenia na spoluspaľovanie odpadov sa vo vysokej miere predchádza vzniku zvyškov. Zvyšky sa podľa možnosti zhodnocujú priamo v zariadení (napr. bypassové odprašky) alebo mimo neho. Novým odpadom bude podsitná frakcia z haly na prípravu TAP, ktorá sa bude zhromažďovať vo vnútri novej haly a bude sa zhodnocovať alebo zneškodňovať v iných prevádzkach oprávnených organizácií na základe zmluvného vzťahu.

„19. Navrhovaná zmena si vyžiada zvýšenie počtu smetiarskych áut (10 i 21 tonových) rádovo o tisíce; toto množstvo spolu s počtom, ktoré dováža odpad v súčasnosti (takmer

10 tisíc nákladných áut za rok), predstavuje neprípustnú záťaž životného prostredia vyfukovanými plynmi, hlukom a sekundárnou prašnosťou; týka sa to nielen hlavnej cesty, ale predovšetkým miestnych komunikácií situovaných v bezprostrednej blízkosti zastavaných území obcí.“

Vyjadrenie MŽP SR: K pripomienke č. 19 MŽP SR uvádza, že navrhovateľ sa snaží maximalizovať využívanie železničnej dopravy. Nie všetky suroviny, palivá či produkty je ale možné prepravovať železničnou dopravou. MŽP SR ďalej uvádza, že zmena navrhovanej činnosti si vyžiada navýšenie dopravného zaťaženie o 7,8 % oproti súčasnému stavu (teda približne o 4 091 nákladných áut za rok, resp. 14 nákladných áut za deň). Prílohou správy o hodnotení bola dopravná štúdia, ktorú vypracovala odborne spôsobilá osoba, a kde z vykonanej dopravnno-inžinierskej analýzy vyplynulo, že vzhľadom na nízke dopravné zaťaženie na ceste I/16 nebude mať realizácie zmeny navrhovanej činnosti zásadný vplyv na zvýšenie doby čakania na jednotlivých dopravných prúdoch.

„20. Je zarážajúce, že v dvadsiatych rokoch 21. storočia jestvujú problémy so zabezpečením vykladania dovezených odpadov tak, aby nedochádzalo k nežiadúcim negatívnym vplyvom na životné prostredie; tieto problémy boli prezentované aj v rámci verejného prerokovania;

21. V nedávnej minulosti a aj v súčasnosti dochádza zo strany Cementárne k častému neplneniu podmienok; stanovených v integrovanom povolení; tieto nedostatky je potrebné urgentne riešiť; pokiaľ povoľovací orgán stanovil konkrétne podmienky, iste v dobrej viere, že sú v našich ekonomických podmienkach splniteľné a aj dodržiavateľné.“

Vyjadrenie MŽP SR: Pripomienky č. 20 a 21 by mali byť adresované povoľujúcemu orgánu, nie sú relevantné k predmetu tohto konania.

„22. Je otáznne, či v súčasnosti platné emisné limity sú dostatočnou zárukou v širšom kontexte; napríklad na AMS vo Veľkej Ide boli vysoko prekračované limitné hodnoty imisii prachových častíc PM₁₀ aj PM_{2,5}; dá sa preto čakať, že s prispením imisii Cementárne budú kumulatívne hodnoty imisii (nielen prachových častíc) v dotknutom regióne porovnateľné; určite aj toto bol dôvod, že celý Košický kraj je v súčasnosti zaradený medzi oblasti s potrebou riadenia kvality ovzdušia a Okresný úrad Košice vypracúva návrh Program zlepšenia kvality ovzdušia pre aglomeráciu Košice a celý Košický kraj;“

Vyjadrenie MŽP SR: MŽP SR uvádza, že otázka, či sú emisné limity prevádzky dostačujúce je otázkou na povoľujúci orgán. MŽP SR by zároveň chcelo upozorniť na to, že prekračovanie limitných hodnôt imisii pre PM₁₀ a PM_{2,5} na monitorovacej stanici vo Veľkej Ide, nie je dôvodom na tvrdenie, že takéto prekračovanie limitných hodnôt pre PM₁₀ a PM_{2,5} je možné očakávať aj v dotknutom regióne vplyvom zmeny navrhovanej činnosti. MŽP SR ale zároveň súhlasí, že Košický kraj je v súčasnosti zaradený medzi oblasti s potrebou riadenia kvality ovzdušia a túto skutočnosť by mal v povoľujúcom konaní reflektovať povoľujúci orgán. MŽP SR si ale zároveň dovoľuje upozorniť na fakt, že v závere rozptylovej štúdie, odborne spôsobilá osoba konštatuje, že hodnoty koncentrácií znečisťujúcich látok na najbližšie obytné prostredie pri najnepriaznivejších rozptylových a prevádzkových podmienkach sú nižšie ako legislatívou stanovené limitné hodnoty. Zmena navrhovanej činnosti bude mať za následok mierne navýšenie imisii CO, čo je spôsobené zmenou intenzity dopravy a naopak v ostatných hodnotených znečisťujúcich látkach nie je badateľná žiadna alebo zanedbateľná zmena koncentrácie znečisťujúcich látok.

„23. Samotná Rozptylová štúdia si vystačila pre zhodnotenie imisného pozadia v predmetnej lokalite so 4-dňovým meraním (13. – 16. augusta 2021) na jednom stacionárnom bode bez ohľadu na prevládajúce smery prúdenia vzduchu; namerané hodnoty sa pritom pohybovali v hornej polovici limitných hodnôt na ochranu zdravia ľudí;

24. Akou metódou boli získané údaje o maximálnych hodnotách koncentrácií znečisťujúcich látok v predmetnom území na 4 stacionárnych bodoch, uvedené v tabuľke č. 27;

25. Na str. 95 je síce uvedené, že na AMS v blízkom okolí neboli prekročené dlhodobé limitné hodnoty imisných koncentrácií; z tabuľky č. 38, ale aj vlastných sledovaní zverejňovaných údajov však vyplýva mnohonásobné prekračovanie hodinových a denných limitných hodnôt; preto posudzovanie možných vplyvov Cementárne na verejné zdravie izolovane od ostatných kumulovaných vplyvov nie je prípustné; vzdialenosť rádovo 20 km pri veternosti, smerov a rýchlosti vetra a ľahkosti diaľkového prenosu v oblasti sú predpokladom pre vzájomné ovplyvňovanie sa aj vzdialenejších regiónov;

26. Už pri súčasnom objeme spalovaných odpadov, ktorých pôvod a zloženie sú do veľkej miery nekontrolovateľné, dochádza aj pri dokonalejšom spaľovaní ako v lokálnych zdrojoch vykurovania domácností k úletom mnohých prvkov a ich zlúčenín, ktoré nie sú odprašovacími a odlučovacími zariadeniami zachytávané; pristupuje samozrejme veľké množstvo nebezpečných fugitívnych emisií, pri ktorých nie je ani snaha o ich zachytávanie; k ich meraniu nedochádza buď vôbec, prípadne iba náhodne, čo postráda akúkoľvek mieru preukázateľnosti pri štatistickom posudzovaní prípadne modelovaní.“

Vyjadrenie MŽP SR: K pripomienkam č. 23 až 26 MŽP SR si dovoľuje uviesť, že rozptylová štúdia bola vypracovaná odborne spôsobilou osobou v odbore v odbore imisno-prenosové posudzovanie podľa zákona o ovzduší. V rámci štúdie boli zohľadnené všetky zdroje cementárne, vrátane dobývacieho priestoru, cestnej dopravy a imisného pozadia. Vplyv stacionárnych zdrojov cementárne pred zmenou a po zmene navrhovanej činnosti bol hodnotený kumulatívne s dopravou a ťažobnými priestormi v okolí cementárne, vrátane imisného pozadia. Z rozptylovej štúdie vyplynulo, že najvyššie hodnoty koncentrácií znečisťujúcich látok vzhľadom na dotknuté najbližšie obytné prostredie pri najnepriaznivejších rozptylových a prevádzkových podmienkach budú vplyvom na najbližšie obytné prostredie nižšie ako sú legislatívou stanovené limitné hodnoty s dostatočnou rezervou. Meteorologické podmienky danej lokality boli v rozptylovej štúdii zohľadnené a znečisťujúce látky vo svojich maximálnych krátkodobých koncentráciách boli vypočítané pre najnepriaznivejšie rozptylové podmienky. Pre priemerné ročné koncentrácie bola použitá podrobná veterná ružica spracovaná v Slovenskom hydrometeorologickom ústave (ďalej len „SHMÚ“), ktorá vyjadruje podmienky za rok 2020. Navrhovateľ vykonal v roku 2021 vo svojej vlastnej réžii niekoľkodňové meranie kvality ovzdušia v blízkosti obecného úradu v Turni nad Bodvou (Nebolo zaznamenané prekročenie krátkodobých limitov). Sledovanie a hodnotenie kvality ovzdušia na území Slovenskej republiky vykonáva Slovenský hydrometeorologický ústav ako poverená organizácia vo všetkých aglomeráciách a zónach pre znečisťujúce látky, pre ktoré sú určené limitné hodnoty alebo cieľové hodnoty, prostredníctvom meraní koncentrácií na monitorovacích stanicích. Vzorkovacie miesta pre stály monitoring sa určujú na základe presne určených kritérií (veľkosť aglomerácie/zóny, prekročenie hornej medze na hodnotenie úrovne znečistenia ovzdušia) uvedených v prílohe č. 9 k vyhláške Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 250/2023 Z. z. o kvalite ovzdušia. Nakoľko v obci Turna nad Bodvou neboli počas merania kvality ovzdušia v roku 2021 prekročené krátkodobé limitné koncentrácie kľúčových ukazovateľov, navrhovateľ, a s veľkou pravdepodobnosťou ani SHMÚ, nevyhovie požiadavke. Navyše, požadovaná hustota monitorovacích bodov nie je v regióne reálne dosiahnuteľná a jej technická a ekonomická relevancia je neadekvátna.

„27. Zápach šíriaci sa do okolia, už aj pri súčasnom množstve dovozu odpadov zaťažuje okolie; po takmer zdvojnásobení množstva a so zreteľom na vzdialenosť medzi areálom TAP a rotačnou pecou nie je reálne tento zápach dostupnými technológiami odstrániť; je nevyhnutné hľadať spôsob, ako pri súčasnom množstve dovážaných odpadov zápach aspoň minimalizovať.“

Vyjadrenie MŽP SR: K pripomienke č. 27 MŽP SR uvádza, že prílohu k správe o hodnotení bola emisno-technologická štúdia, ktorá bola vypracovaná odbornou spôsobilou osobou v odbore emisno-technologické posudzovanie v zmysle zákona o ovzduší. V rámci emisno-technologické štúdie bolo preukázané dodržanie emisných limitov, vrátane posúdenia vedľajších znečisťujúcich látok vznikajúcich z procesov spalovania odpadov. Problematike potenciálneho zápachu z prevádzky a vyhodnoteniu jeho vplyvu na dotknuté obyvateľstvo sa venujú odborné štúdie, najmä spomínaná emisno-technologická štúdia, rozptylová štúdia, ale aj štúdia HIA. Vplyvy zmeny navrhovanej činnosti na zdravie obyvateľov okolitých osídlení a taktiež zápach je riešený štúdiá HIA, ktorá bola vypracovaná oprávnenou osobou. Podrobnejšie sa vyhodnoteniu vplyvov zmeny navrhovanej činnosti na zdravie obyvateľstva MŽP SR venuje v rámci kapitoly č. IV. tohto záverečného stanoviska.

„28. Pri určení, či hluk z prevádzky Cementárne obťažuje obyvateľov, nie sú potrebné zložité a čiastočne zavádzajúce metodiky; úplne postačia empirické skúsenosti obyvateľov; predpoklad, že počet nákladných áut, manipulácia s odpadom, surovinami a aj samotná technológia nepôsobia obťažujúco, je skôr vecou ideológie a jej prispôbenému modelovaniu, ako odrazom triezveho posúdenia situácie; samozrejme ako takmer vždy pri prekročení povolenej hladiny (akéhokolvek vplyvu) sa to udialo za mimoriadnych okolností; aj na str. 75 je veľmi zreteľne dokázané, že nejde ani tak o reálne a objektívne posúdenia vplyvov, ako skôr o zaplatenú obhajobu objednávateľa štúdie.“

Vyjadrenie MŽP SR: K pripomienke č. 28 MŽP SR uvádza, že pre účely vypracovania predkladanej správy o hodnotení bola odbornou spôsobilou osobou vypracovaná akustická štúdia, ktorá zohľadňuje dopady hluku zo samotnej prevádzky a z dopravy na obytné územia dotknutých obcí. V rámci hodnotenia hluku boli použité výsledky monitorovania hluku aj v letných mesiacoch (koniec septembra je možné z hľadiska meteorologických pomerov považovať ešte za letné obdobie) a v nočných hodinách. MŽP SR zároveň v časti VI. 3 tohto záverečného stanoviska uložilo podmienky, ktoré majú slúžiť na zníženie hlukovej záťaže na obyvateľov, ktorá by mohla vzniknúť pri realizácii zmeny navrhovanej činnosti alebo jej prevádzke.

„29. Psychologickým faktorom je venovaných smiešnych 7 (!) riadkov; je dokázané, že práve psychické stavy a poruchy sú často spúšťačmi vážnych zdravotných ťažkostí; tvrdenie že od roku 1974 neboli evidované opodstatnené sťažnosti na významné zhoršovanie podmienok bývania, je zavádzajúce a veľmi účelové; faktom však je, že obyvateľstvo bolo v rokoch pred 1989 dusené ideológiou a aj po veľkých spoločenských zmenách len ťažko nadchádza chuť a odvahu poukazovať na veci, ktoré sa ho bytostne dotýkajú; v okolí Cementárne, ale aj v iných regiónoch (Rohožník, Horné Srnie, Ladce ...) je v posledných rokoch dostatok dôkazov, že občania konečne začali chápať svoju úlohu pri posudzovaní vplyvov na prostredie, v ktorom žijú ; práve dlhodobý pocit veľkej časti obyvateľov okolia Cementárne, že žijú vo veľmi ťažko poškodzovanom životnom prostredí, ale že proti tomu aj tak nič nezmôžu, môže veľmi výrazne negatívne ovplyvniť verejné zdravie; v priebehu samotného posudzovania vplyvov mala byť práve tejto oblasti venovaná maximálna pozornosť; aj preto sme konštatovali, že ustanovenie zákona 24/2006 zaväzujúce zapájať verejnosť vo všetkých fázach procesu, neboli dodržané; verejné prerokovania za podmienok, ako boli popísané vyššie, tieto požiadavky v žiadnom prípade nenaplnilo;

30. To isté sa týka aj posúdenia sociologických faktorov; jednoznačne mal spracovateľ posudzovania počas získavania podkladov pre vypracovanie správy intenzívne komunikovať so samosprávami, ale aj samotnými občanmi a konfrontovať predstavy Cementárne s rozvojovými dokumentami okolitých obcí; v nich obce a občania jednoznačne proklamujú snahy skvalitniť a atraktívniť prostredie pre život najmä mladých rodín a predovšetkým využívať vnútorný potenciál regiónu (viď pripomienky

vyššie); tieto predstavy nemožno v žiadnom prípade stotožniť so súčasným stavom Cementárne a jej rozvojovými zámermi.“

Vyjadrenie MŽP SR: Pripomienku č. 29 a 30 rieši štúdia HIA, ktorá tvorí prílohu č. 6 správy o hodnotení, a ktorej závery boli okrem iného premietnuté aj do kapitoly č. IV. tohto záverečného stanoviska.

„31. Pri posudzovaní vplyvu na faunu, flóru a ich biotopy nebol braný do úvahy faktor dlhodobého pôsobenia negatívnych vplyvov; neboli posúdené zmeny chemického zloženia pôdy vplyvom imisné spádu najmä častíc TZL, na ktoré sú viazané aj atómy a molekuly rôznych nepriaznivo pôsobiacich látok a ktoré môžu byť v konečnom dôsledku aj dôvodom kritického ohrozenia endemického druhu (rumenica) v okolí Cementárne; nejde však iba o tento endemický druh, ale rovnako o celé ekosystémy vzácnych a chránených území; ohrožovaním a poškodzovaním populácií najmä niektorých druhov bezstavovcov (napríklad vplyvom prašného spádu veľkej skupiny opel'ovačov) dochádza k závažným zmenám v celých ekosystémoch (tak rastlinných, ako aj živočíšnych spoločenstvách).“

Vyjadrenie MŽP SR: K pripomienke č. 31 si MŽP SR dovoľuje uviesť, že areál cementárne sa nenachádza na území národného parku Slovenský kras. Hodnotenie vplyvu zmeny navrhovanej činnosti na okolité chránené územia, t. j. aj na územia sústavy Natura 2000, bolo realizované v rámci primeraného posúdenia, vypracovaného odborne spôsobilou osobou uvedenou v zozname autorizovaných osôb podľa § 28a zákona o ochrane prírody a krajiny. Zo záverov primeraného posúdenia vyplýva, že zmena navrhovanej činnosti nebude mať nepriaznivý vplyv na integritu územia sústavy Natura 2000, z hľadiska cieľov jeho ochrany. Súčasne boli odporúčané opatrenia, ktoré sú súčasťou opatrení navrhovaných v rámci predloženej správy o hodnotení a boli premietnuté aj do kapitoly č. VI. 3 tohto záverečného stanoviska. V rámci primeraného posúdenia boli vyhodnotené aj cezhraničné vplyvy na lokality sústavy Natura 2000 v Maďarsku, pričom tieto vplyvy neboli vyhodnotené ako významné.

„32. Nesúhlasíme s tvrdením, že pri variante 0 (str. 159) nie je žiadny vplyv na krajinnú štruktúru, jej scenériu alebo krajinný obraz; silueta celého komplexu najmä od severu, dokreslená rozsiahlym lomom v pozadí, pôsobí veľmi rušivým dojmom a do veľkej miery poškodzuje scenériu celej krajiny a krajinný obraz, ktorému dominujú scenérie planín Národného parku Slovenský kras; okolo celého komplexu nie sú ani v náznakoch pozorované snahy o optickú izoláciu objektov od okolia, ktoré by mali okrem vizuálneho efektu aj funkciu tlmiča hluku a prípadne aj záchytu prachových častíc rozptyľovaných z primárnych aj sekundárnych zdrojov; tieto opatrenia však už mali byť uskutočnené dávno, Cementárne tak mohla deklarovat' svoj skutočný záujem o to, ako obyvateľom aspoň v minimálnej miere spríjemniť trvalé žitie v blízkosti prevádzky.“

Vyjadrenie MŽP SR: K pripomienke č. 32 MŽP SR uvádza na základe údajov správy o hodnotení, že zmena navrhovanej činnosti ako taká nebude mať relevantný vplyv na štruktúru a scenériu dotknutej krajiny nakoľko ide o pokračovanie v existujúcej činnosti. Scenéria krajiny sa oproti súčasnému stavu zmení len minimálne, a to v dôsledku výstavby novej haly pre linku na predúpravu odpadov, ktorá bude situovaná v rámci existujúceho areálu Skladu tuhých alternatívnych palív. Nový objekt haly sa prirodzene začlení do priemyselného areálu, bez zmeny scenérie v širšom ponímaní. Vizuálny impakt areálu lomu Včeláre, ako aj prítomnosť cementárne sa dá označiť ako významný, no zmena navrhovanej činnosti, ktorá je predmetom tohto konania, nepredstavuje zásadné ovplyvnenie scenérie alebo krajinej štruktúry.

„33. Závery, že predpokladaná realizácia zámeru nebude mať nepriaznivý vplyv na biodiverzitu, chránené územia a ich ochranné pásma, ako aj na územný systém ekologickej stability sa opierajú o skutočnosť, že nie sú jednoznačné vedomosti o tom, akým spôsobom ich poškodzovala prevádzka Cementárne od roku 1977 do súčasnosti; ich priamy vplyv nemožno jednoznačne dokázať, ale ani vylúčiť; preto by malo byť jednoznačným odporúčením z tohto posúdenia vplyvov v žiadnom prípade nenavyšovať

produkcii škodlivín, ale naopak, získať exaktné údaje o ich pôsobení v súčasnej miere a na základe toho vypracovať návrh opatrení na elimináciu ich vplyvov; nie rumenica a niektoré ďalšie druhy, ale celé ekosystémy poškodzované dlhodobým vplyvom Cementárne to vyžadujú; argument že Cementáreň so svojimi vplyvmi tu bola skôr ako bolo vyhlásené CHVÚ nie je vhodný pre objektívne posudzovanie vplyvov a svedčí o poplatnosti posudzovateľa; pri vyhlasovaní akéhokoľvek chráneného územia musí byť navrhovateľom jasný východzí stav a aj stav, ku ktorému sa jeho ochranou a vhodnými menežmentovými opatreniami, ak je to potrebné, dostať; v tomto konkrétnom prípade za také opatrenie zvýšenie množstva spalovaných odpadov na hranici viacerých vzácnych chránených území nemožno v žiadnom prípade považovať.

Záverom konštatujeme, že na jednej strane chápeme snahu Cementárne, spoločnosti založenej výlučne na účelom dosahovania zisku, o udržanie miery ziskov, prípadne ich navýšenie. Za týmito snahami totiž nemožno vidieť úprimnú proklamovanú pomoc spoločnosti pri riešení problémov odpadového hospodárstva, znižovaní spalovania fosílnych palív a tým aj produkcii skleníkových plynov. Jednoznačne tu proti sebe stoja ekonomické záujmy spoločnosti proti záujmom miestnych komunít. Miestne komunity so svojou históriou, kultúrou, environmentálnymi a aj sociálnymi potrebami sú tu odnepamäti a budú tu žiť v neobmedzenom časovom horizonte. Podnikateľské aktivity, ktoré navyše pôsobia z historického hľadiska v regióne cudzo a škodlivo sa musia počas svojej obmedzenej a krátkej časovej životnosti potrebám komunít bez akýchkoľvek pochybností, prispôbiť. Aj o tomto je posudzovanie vplyvov stratégií a činností na životné prostredie. Aj o tomto je účasť verejnosti pri rozhodovacích procesoch majúciich vplyv na to, v akom prostredí žijú a aké prostredie zanechajú ďalším generáciám.“.

Vyjadrenie MŽP SR: K záveru stanoviska si MŽP SR dovoľuje zopakovať, že areál cementárne sa nenachádza na území národného parku Slovenský kras. Hodnotenie vplyvu zmeny navrhovanej činnosti na okolité chránené územia, t. j. aj na územia sústavy Natura 2000, bolo realizované v rámci primeraného posúdenia, vypracovaného odborne spôsobilou osobou uvedenou v zozname autorizovaných osôb podľa § 28a zákona o ochrane prírody a krajiny. Zo záverov primeraného posúdenia vyplýva, že zmena navrhovanej činnosti nebude mať nepriaznivý vplyv na integritu územia sústavy Natura 2000, z hľadiska cieľov jeho ochrany. Súčasne boli odporúčané opatrenia, ktoré sú súčasťou opatrení navrhovaných v rámci predloženej správy o hodnotení a boli premietnuté aj do kapitoly č. VI. 3 tohto záverečného stanoviska. V rámci primeraného posúdenia boli vyhodnotené aj cezhraničné vplyvy na lokality sústavy Natura 2000 v Maďarsku, pričom tieto vplyvy neboli vyhodnotené ako významné. Zároveň MŽP SR konštatuje, že správa o hodnotení a taktiež štúdie, ktoré sú prílohou tejto správy o hodnotení uvádzajú v dostatočnej miere, ako bude v prevádzke cementárne vykonávaná zmena navrhovanej činnosti a aké opatrenia budú realizované na zmiernenie negatívnych vplyvov na životné prostredie a zdravie ľudí.

5. Ing. Lenka Šingovská – účastník konania (list zo dňa 28. 10. 2022), vo svojom stanovisku vyjadruje nesúhlas z dôvodu, že predmetná prevádzka vo výraznej miere narúša komfort bývania obyvateľom a spôsobuje zhoršenie zdravia ľudí. Správa o hodnotení podľa názoru Ing. Lenky Šingovskej nerieši zmiernenie dlhodobého dopadu negatívnych vplyvov spôsobeného aktuálnym stavom činnosti cementárne na prostredie a ľudí. Namiesto toho pojednáva o 78% navýšení objemu spalovaného odpadu o celkovom objeme približne 115 000 ton odpadu ročne a zriadení haly a rozlohe 2 000 m² na predúpravu odpadu, čím pribudne ďalší zdroj znečistenia a hluku. Zároveň žiada MŽP SR (cit.):

„1. Aby nedalo súhlas na zvyšovanie celkového ani hodinového množstva spalovaných odpadov (alternatívnych palív) spoločnosťou Danucem Slovensko a.s.

2. Aby bola vypustená z celého projektu navrhovateľa linka na predúpravu odpadov

3. Aby boli vypracované podrobné štatistiky chorobnosti a úmrtnosti zamestnancov cementárne a obyvateľov okolitých obcí, a nezávislé štúdie dlhodobých dopadov na ľudské zdravie v celej oblasti postihnutej pôsobením cementárne Turňa nad Bodvou.

4. Aby boli uskutočnené reálne emisné a imisné merania priamo v dotknutých obciach a merania tzv. „POP“, hlavne dioxínov a furánov u znečisťovateľa, ako aj v spádovej oblasti cementárne a zároveň zabezpečené kontinuálne sledovanie kvality ovzdušia.

5. Aby bolo na základe výsledkov (body 3 a 4) prehodnotené integrované povolenie, vydané Slovenskom inšpekciou životného prostredia v roku 2006.

Ako odôvodnenie pre zvýšenú pozornosť pri posudzovaní predloženého zámeru uvádzam, že predmetná prevádzka cementárne sa nachádza:

- na hranici viacerých chránených území a ovplyvňuje okolitú faunu, flóru a ich biotopy (rumenica turnianska, vzácne bezstavovce,...),
- len niekoľko metrov od štátnej hranice s Maďarskom a vplyv prevádzky ovplyvňuje svojim cezhraničným presahom obyvateľov susedného štátu,
- len niekoľko metrov od dvoch aktívnych kameňolomov, ktoré zafažujú okolité prostredie svojou činnosťou a preto sa nemôže vplyv znečistenia prostredia aktivitou cementárne posudzovať izolovane od okolitých významných zdrojov znečisťovania prostredia,
- v Košickom samosprávnom kraji, ktorý je podľa posledných výskumov najznečistenejším regiónom Slovenska,
- v oblasti s prevládajúcim inverzným počasím,
- len niekoľko metrov od ľudských obydľí, polí lokálnych pestovateľov a fariem chovateľov,
- len niekoľko metrov od miestnych komunít, ktoré sú k lokalite viazané historicky i svojou kultúrou a boli tu skôr ako predmetná prevádzka, ktorá teraz ich existenciu a ďalší rozvoj ohrozuje svojou bezohľadne sa rozmáhajúcou činnosťou.

Záverom konštatujem, že mnohí obyvatelia si v okolitých obciach zriadili svoje bývanie a plánovali budúcnosť vo viere, že v susedstve majú cementáreň, nie spalovňu odpadov. Je preto neprijateľné, aby sa v mene zisku úzkeho okruhu ľudí, ktorí žijú so svojimi rodinami ďaleko odtiaľto, riskovalo zdravie a budúcnosť domáceho obyvateľstva, ktorým okrem zdravotných problémov a čoraz väčšieho diskomfortu bývania by zmena činnosti cementárne spôsobila nemalé ekonomické škody. Navyše je nepochopiteľné, že zámer s navýšením objemov spalovaného odpadu prichádza v dobe, keď už sú známe výstupy výskumov vykonaných vo vyspelých krajinách Európy v okolí spalovní odpadov s nainštalovanou najmodernejšou technológiou, ktoré potvrdili obavy z prítomnosti toxických látok v prostredí. Verím, že Ministerstvo životného prostredia SR ako gestor zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie bude prihliadať predovšetkým na miestnych obyvateľov a ich vôľu ochraňovať prostredie, v ktorom žijú pre seba, ako aj pre nasledujúce generácie.“

Vyjadrenie MŽP SR: MŽP SR konštatuje, že pripomienky L. Šingovskej ako účastníka konania sú totožné (v tom rozsahu, ako boli doručené k správe o hodnotení) s pripomienkami A. Mackovjaka, ku ktorým sa MŽP SR vyjadrilo vyššie v záverečnom stanovisku. Správa o hodnotení ako aj jej prílohy sú spracované vecne a v dostatočnej miere, čo preukazuje aj fakt, že jednotlivé prílohy sú vypracované nezávislými odborne spôsobilými osobami pre jednotlivé oblasti, pre ktoré boli doplňujúce správy a štúdie vypracované. Predmetné stanovisko sa vecne nevenuje pripomienkovaniu predkladanej správy o hodnotení, preto ho MŽP SR berie na vedomie.

6. **Anna Šingovská** – účastník konania (list zo dňa 28. 10. 2022), v stanovisku vyjadruje svoj nesúhlas z dôvodu, že cementáreň je zaradená z dlhodobého hľadiska, a to nielen v regióne, ale aj v rámci celého Slovenska medzi najväčších poškodovateľov životného prostredia. Poukazuje na možné negatívne vplyvy cementárne na blízke chránené územia a vzácne druhy organizmov živočíšnej a rastlinnej ríše. Má vedomosti o nebezpečných toxických látkach – dioxínoch a furánoch, ktoré sa v okolí spalovní

odpadov vyskytujú a ich prítomnosť sa v súčasnosti v okolí cementárne so spoluspaľovaním odpadu nemeria. Na základe uvedeného žiada (cit.):

- „1. zastaviť proces prípravy a následnej realizácie zámeru „Modernizácia linky na výrobu šedého Portlandského slinku spojená s rozšírením portfólia a zvýšením kapacity spoluspaľovaných alternatívnych palív“,
2. neuvažovať v žiadnom prípade ani v budúcnosti o rozširovaní portfólia a zvyšovaní kapacity spoluspaľovania odpadov (tuhých alternatívnych palív – TAP),
3. pristúpiť ku komplexnému zhodnoteniu vplyvov prevádzky cementárne na všetky zložky životného prostredia vrátane verejného zdravia z dostupných historických údajov vzťahnutých k roku 1977 (uviedenie cementárne do trvalej prevádzky), 2004 (začiatok energetického zhodnocovania odpadu formou spoluspaľovania odpadu v cementárni), 2022 (súčasnosť) a to nielen izolovanou formou v bezprostrednej blízkosti prevádzky, ale kumulovane účinky všetkých zdrojov znečistenia v širšom okruhu,
4. analyzovať všetky doposiaľ zistené porušenia podmienok z integrovaného povolenia vydaného SIŽP v roku 2006 a na základe analýzy vypracovať štúdiu na odstránenie nedostatkov a následne pristúpiť k ich dôslednej realizácii,
5. neodkladne zabezpečiť kontinuálne meranie imisíí látok znečisťujúcich ovzdušie vrátane dioxínov a furánov,
6. pristúpiť k postupnej eliminácii všetkých existujúcich zdrojov primárnej aj sekundárnej prašnosti spojenej priamo či nepriamo s výrobou cementu.“

Vyjadrenie MŽP SR: V stanovisku sú uvedené požiadavky, resp. konštatovania všeobecného charakteru. Nad rámec týchto požiadaviek nie sú uvedené žiadne konkrétne požiadavky a stanovisko nijako nereaguje, či už pripomienkami, alebo akceptáciou, na predloženú správu o hodnotení. Vyjadrenie nesúhlasu s predkladaným návrhom sa vo veľkej miere nevenuje pripomienkovaniu predloženej správy o hodnotení. K pripomienke č. 5, v ktorej sa požaduje neodkladne zabezpečiť kontinuálne meranie imisíí látok si MŽP SR v zmysle záverov odborného posudku dovoľuje uviesť, že spracovateľ odborného posudku realizoval konzultáciu s navrhovateľom, z ktorej vyplynulo, že navrhovateľ pripúšťa diskontinuálne zisťovanie imisíí, ale dokazuje na základe predložených argumentov a nameraných hodnôt, že požiadavka zriadenia stálej monitorovacej stanice slúžiacej všeobecnému záujmu, je požiadavkou nad rámec jeho povinností a takýto monitorovací bod by mal byť skôr v režii niektorej z verejných inštitúcií. Spracovateľ odborného posudku uviedol potrebu širšej diskusie, nad rámec tejto posudzovanej zmeny navrhovanej činnosti, o hranici kedy je možné nadregionálne monitorovanie parametrov jednotlivých zložiek životného prostredia požadovať od subjektov korporátnej sféry a využívať ich pre celospoločenskú potrebu a kedy už je tento monitoring a jeho interpretácia úlohou, či dokonca povinnosťou, orgánov a organizácií napojených na štátny rozpočet, či zdroje Európskej únie. Napriek uvedenému MŽP SR požiadavku akceptuje a s úpravou ju zapracovalo aj do návrhu monitoringu tohto záverečného stanoviska. Požiadavka č. 6 pristúpiť k postupnej eliminácii všetkých existujúcich zdrojov primárnej aj sekundárnej prašnosti spojenej priamo či nepriamo s výrobou cementu je splnená využitím najlepších dostupných technológií na výrobu cementu a jej plnenie bude tiež predmetom monitoringu. Možno konštatovať, že pripomienky A. Šingovskej ako účastníka konania sú totožné (v tom rozsahu, ako boli doručené k správe o hodnotení) s pripomienkami A. Mackovjaka, ku ktorým sa MŽP SR vyjadrilo vyššie v záverečnom stanovisku.

7. **Jozef Šingovský** – účastník konania (list zo dňa 28. 10. 2022) v stanovisku vyjadruje svoj nesúhlas z dôvodu, že cementáreň je zaradená z dlhodobého hľadiska, a to nielen v regióne, ale aj v rámci celého Slovenska medzi najväčších poškodzovateľov životného prostredia. Poukazuje na možné negatívne vplyvy cementárne na blízke chránené územia a vzácne druhy organizmov živočíšnej a rastlinnej ríše. Má vedomosti o nebezpečných toxických látkach – dioxínoch a furánoch, ktoré sa v okolí spaľovní odpadov vyskytujú a ich prítomnosť sa v súčasnosti v okolí cementárne so spoluspaľovaním odpadu nemeria. Na základe uvedeného žiada (cit.):

- „1. zastaviť proces prípravy a následnej realizácie zámeru „Modernizácia linky na výrobu šedého Portlandského slinku spojená s rozšírením portfólia a zvýšením kapacity spoluspaľovaných alternatívnych palív“;
2. neuvažovať v žiadnom prípade ani v budúcnosti o rozširovaní portfólia a zvyšovaní kapacity spoluspaľovania odpadov (tuhých alternatívnych palív – TAP),
3. pristúpiť ku komplexnému zhodnoteniu vplyvov prevádzky cementárne na všetky zložky životného prostredia vrátane verejného zdravia z dostupných historických údajov vzťahnutých k roku 1977 (uvedenie cementárne do trvalej prevádzky), 2004 (začiatok energetického zhodnocovania odpadu formou spoluspaľovania odpadu v cementárni), 2022 (súčasnosť) a to nielen izolovanou formou v bezprostrednej blízkosti prevádzky, ale kumulovane účinky všetkých zdrojov znečistenia v širšom okruhu,
4. analyzovať všetky doposiaľ zistené porušenia podmienok z integrovaného povolenia vydaného SÍŽP v roku 2006 a na základe analýzy vypracovať štúdiu na odstránenie nedostatkov a následne pristúpiť k ich dôslednej realizácii,
5. neodkladne zabezpečiť kontinuálne meranie imisí látok znečisťujúcich ovzdušie vrátane dioxínov a furánov,
6. pristúpiť k postupnej eliminácii všetkých existujúcich zdrojov primárnej aj sekundárnej prašnosti spojenej priamo či nepriamo s výrobou cementu.“

Vyjadrenie MŽP SR: Doručené stanovisko je totožné so stanoviskom účastníčky konania p. A. Šingovskej. MŽP SR uvádza, že sa k uvedeným pripomienkam už vyjadrilo tak ako je uvedené vyššie, pri stanovisku od A. Šingovskej.

8. **Obec Dvorníky-Včeláre** – dotknutá obec (list č. OcU Dv-Vč-171/2022-001 zo dňa 30. 11. 202, stanovisko doručené v 2 kópiách) v stanovisku uvádza, že zmena navrhovanej činnosti (v stanovisku uvádzaná ako „zámer“) nesmie byť v rozpore s verejnými záujmami, s ochranou zdravia obyvateľov, právom na zdravý a plnohodnotný život a zároveň s cieľmi regionálneho rozvoja, čoho prísny zástancom je aj obec Dvorníky-Včeláre. Obec Dvorníky-Včeláre nie je proti progresu a rozvoju, ale v iba súlade s normami, právnymi zákonmi a mravmi. Ďalej obec Dvorníky-Včeláre v stanovisku uvádza, že obavy obyvateľov nielen obce, ale aj okolia je nutné dôkladne a podrobne prešetriť. Zároveň je potrebné vypracovať podrobné štatistiky chorobnosti a úmrtnosti zamestnancov cementárne Turňa na Bodvou a obyvateľov okolitých obcí, príp. vypracovať štúdiu dlhodobých dopadov na ľudské zdravie. V závere obec Dvorníky-Včeláre konštatuje, že ak sa potvrdia vyššie uvedené skutočnosti, resp. obavy, predmetný „zámer“ bude nerealizovateľný.

Vyjadrenie MŽP SR: V stanovisku sú uvedené požiadavky, resp. konštatovania všeobecného charakteru. Nad rámec týchto požiadaviek nie sú uvedené žiadne konkrétne požiadavky a stanovisko nijako nereaguje, či už pripomienkami, alebo akceptáciou, na predloženú správu o hodnotení. Požiadavka vypracovať podrobné štatistiky chorobnosti a úmrtnosti zamestnancov cementárne a obyvateľov okolitých obcí je nerelevantná k predmetu tohto konania, ktorým je zmena navrhovanej činnosti. Vplyvy zmeny navrhovanej činnosti na zdravie obyvateľov okolitých obcí primárne rieši štúdia HIA, ktorá bola vypracovaná oprávnenou osobou a ktorej závery boli premietnuté do správy o hodnotení ako aj do tohto záverečného stanoviska.

9. **Občianske združenie Zelený živel** – účastník konania (list zo dňa 01. 12. 2022) v stanovisku vyjadruje svoj nesúhlas so zmenou navrhovanej činnosti. Zverejnenú správu o hodnotení považuje Občianske združenie Zelený živel na nedostatočne spracovanú, ktorá nerieši zmiernenie dlhodobého dopadu negatívnych vplyvov spôsobeného aktuálnym stavom činnosti cementárne na prostredie a ľudí. Zmena navrhovanej činnosti podľa názoru Občianskeho združenia Zelený živel zhorší okolité prostredie, pribudne ďalší zdroj znečistenia a hluku ak k zvýšenej dopravnej záťaže na dopravnú infraštruktúru. Ďalej v stanovisku Občianske združenie Zelený živel uvádza konkrétne prípady, ktoré vzbudzujú nedôveru a spochybňujú kvalitu spracovania, (cit.):

„Cementáreň je v prevádzke už od r. 1974 a neboli evidované opodstatnené sťažnosti na významné zhoršovanie podmienok bývania v okolitých obciach. V prílohe (Príloha č. 1) prikladáme dôkaz o tom, že sťažnosti obyvateľov boli počas niekoľkých rokov písomne zaevidované na príslušných orgánoch. Predmet sťažnosti väčšinou ostal bez nápravy. Negatívny vplyv činnosti prevádzky na okolité prostredie dokazujú nielen subjektívne pocity obyvateľov, ale aj merania. Citujeme zo „Správy o hodnotení“: „Hladina hluku v nočnom čase prekračuje prípustnú ekvivalentnú hladinu hluku $L_{Aeq,p} = 45 \text{ dB}$ “ (vid' Tabuľku č. 31 v Správe o hodnotení). Hladina hluku je tabuľková hodnota, ktorá by mala byť pre človeka znesiteľná. Pri krátkodobom pôsobení niet dôvodu na sťažnosť. Pri pôsobení takéhoto monotónneho hluku 24 hodín denne, každý deň v roku tento hluk zanechá, obzvlášť v čase nočného pokoja, negatívne stopy na psychike človeka. Dlhodobý negatívny vplyv na psychiku vedie k vzniku rôznych druhov ochorení na fyzickom tele. Dochádza tak k priamej previazanosti ochorení človeka s vplyvom činnosti prevádzky. Na verejnom prerokovaní dňa 29.11.2022 odznel výrok: „Obavy obyvateľov vyplývajú z neznalosti.“ Upriamujeme pozornosť Ministerstva životného prostredia SR na fakt, že obavy obyvateľov nevyplývajú z neznalosti z nových technologických procesov, nových zariadení, modernizácie výroby, atď... jedným slovom z niečoho nového. Obyvatelia sú unavení z existujúceho stavu prevádzky a vplyvu na ich životy, zdravie, prostredie aj podnikanie. Predkladaný zámer má spôsobiť ďalšie zhoršenie existujúceho stavu, čo priznáva samotný predkladateľ návrhu tabuľkami približujúcimi modelový stav po zmene. Vid' Príloha č. 2. Predkladaný zámer nesie znaky výrazných nedostatkov, ako to ukazujú aj vyššie uvedené príklady. Pre obyvateľov by neprinesol žiadne priame zlepšenie súčasného stavu. Naopak. Každá merateľná hodnota sa podľa modelovej situácie zvýši. Zámer obsahuje mnohé výrazy typu „Priateľný“ bez exaktnej definície, číselného, zlomkového, percentuálneho alebo iného vyjadrenia zhoršenia vplyvu nového stavu oproti aktuálnemu stavu na okolité prostredie.“

Vyjadrenie MŽP SR: MŽP SR sa k prvej pripomienke nevie vyjadriť, nakoľko vo veci vybavovania sťažností na existujúcu prevádzku cementáreň nie je kompetentným orgánom. Uvedená pripomienka je nerelevantná. Čo sa týka posúdenia hlukových pomerov, MŽP SR poukazuje na akustickú štúdiu, štúdiu HIA a ich závery, z ktorých vyplýva, že zmena navrhovanej činnosti je z pohľadu vplyvu na hlukové pomery v danom území prijateľná. Podrobnejšie sa MŽP SR venuje vyhodnoteniu vplyvov hluku na obyvateľstvo v kapitole IV. tohto záverečného stanoviska. MŽP SR si zároveň dovoľuje uviesť, že na základe oboznámení sa z priebehom a obsahom verejného prerokovania, boli podľa názoru MŽP SR odpovede a vyjadrenia zástupcov navrhovateľa relevantné. Zároveň je treba upriamiť pozornosť aj na to, že oznámenie o zmene navrhovanej činnosti je viazané na hodnotenie vplyvov, ktoré prinesie táto zmena oproti súčasnému stavu a z uvedeného dôvodu sa neposudzuje aký vplyv bude mať prevádzka cementárne, ako celku, nakoľko tá už v predmetnom území pôsobí a účelom je posúdiť nulový variant voči zmene navrhovanej činnosti.

10. Slovenský zväz ochrancov prírody a krajiny, základná organizácia Košice, občianske združenie – účastník konania (list zo dňa 01. 12. 2022) v stanovisku uvádza, že správa o hodnotení nerieši zmiernenie dlhodobého dopadu negatívnych vplyvov spôsobeného aktuálnym stavom činnosti cementárne na prostredie a ľudí. Rieši 78 % navýšenie objemu spalovaného odpadu o celkovom objeme približne 115 000 ton odpadu ročne a zriadení haly o rozlohe 2 000 m² na predúpravu odpadu (čím pribudne ďalší zdroj znečistenia a hluku). Zároveň poukazuje na zvýšenú dopravnú záťaž na dopravnú infraštruktúru a žiada aby odpad zo zahraničia sa privážal len železnicou a uvádza nasledovné pripomienky (cit.): „Nerieši hluk: Citujeme o „Správy o hodnotení“: „Hladina hluku v nočnom čase prekračuje prístupnú ekvivalentnú hladinu hluku $L_{Aeq,p} = 45 \text{ dB}$ tento hluk zanechá, obzvlášť v čase nočného pokoja, negatívne stopy na psychike človeka. Dlhodobý negatívny vplyv na psychiku vedie k vzniku rôznych druhov ochorení na fyzickom tele. Dochádza tak k priamej previazanosti ochorení človeka

s vplyvom činnosti prevádzky. Predkladaný zámer by spôsobil ďalšie zhoršenie existujúceho stavu, čo priznáva samotný predkladateľ návrhu tabuľkami približujúcimi modelový stav po zmene. Vid' Príloha č. 3. Predkladaný zámer nesie znaky výrazných nedostatkov, ako to ukazujú aj vyššie uvedené príkl. Pre obyvateľov by nepriniesol žiadne priame zlepšenie súčasného stavu. Naopak. Každá merateľná hodnota sa podľa modelovej situácie zvýši. Zámer obsahuje mnohé výrazy typu „Prijateľný“ bez exaktnej definície, číselného, zlomkového, percentuálneho alebo iného vyjadrenia zhoršenia vplyvu nového stavu oproti aktuálnemu stavu na okolité prostredie. Akékoľvek, aj minimálne zhoršenie už teraz zhoršeného životného prostredia je pre nás neprijateľné. Každá zmena technológie, jej zefektívnenie musí byť sprevádzaná zlepšením životného prostredia. To žiadateľ nepreukázal.

Na základe vyššie uvedeného vyjadrujeme svoj NESÚHLAS s realizáciou predloženého zámeru.“

Vyjadrenie MŽP SR: V prípade posúdenia hlukových pomerov, MŽP SR poukazuje na akustickú štúdiu, štúdiu HIA a ich závery, z ktorých vyplýva, že zmena navrhovanej činnosti je z pohľadu vplyvu na hlukové pomery v danom území prijateľná. Podrobnejšie sa MŽP SR venuje vyhodnoteniu vplyvov hluku na obyvateľstvo v kapitole IV. tohto záverečného stanoviska. Čo sa týka vyhodnotenia vplyvu na dopravnú infraštruktúru nárast nákladnej dopravy je vyhodnotený aj v spracovanej dopravnej štúdii, ktorá konštatuje, že nárast bude pri využití úplného objemu zhodnocovaných odpadov predstavovať navýšenie o 7,8 % oproti súčasnému stavu. Dopravná štúdia, ktorá prírastok dopravy po zmene navrhovanej činnosti hodnotí ako málo významný, bola spracovaná odborne spôsobilou osobou. Pri navýšení nákladnej dopravy sa na druhej strane predpokladá zníženie frekvencie železničnej dopravy, ktorá slúžila najmä na prepravu klasických palív. MŽP SR si zároveň dovoľuje skonštatovať, že správa o hodnotení je spracovaná komplexne a detailne. Štúdie ako prílohy k správe o hodnotení sú spracované odborne a vecne. Správa o hodnotení ako aj prílohy k nej sú spracované nezávislými odborne spôsobilými osobami a sú v nej správne identifikované a vyhodnotené ako vplyvy na životné prostredie, tak aj vplyvy zmeny navrhovanej činnosti na zdravie obyvateľstva.

11. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, odbor ochrany ovzdušia (list. č. 73369/2022 zo dňa 26. 01. 2023), v stanovisku z hľadiska ochrany ovzdušia uvádza, že zmenu navrhovanej činnosti opísanú v správe o hodnotení je možné povoliť len za podmienky, že navrhovateľ zmapuje všetky potenciálne body fugitívnych emisií TZL v prevádzke a vypracuje plán riadenia prašnosti ako dokument environmentálneho manažérstva a na jeho základe doplní a zrealizuje opatrenia na znižovanie týchto emisií a navrhovateľ zriadi monitorovaciu stanicu kvality ovzdušia so stálym monitorovaním najmenej nasledovných znečisťujúcich látok TZL, PM₁₀, PM_{2,5} a NO_x. Termín realizácie predmetnej monitorovacej stanice určuje najneskôr do podania žiadosti o vydanie kolaudačného rozhodnutia alebo do 2 rokov od vydania záverečného stanoviska, podľa toho, čo nastane skôr. Monitorovacia stanica musí byť v súlade s požiadavkami v zmysle platnej legislatívy v oblasti ochrany ovzdušia. Uvedené podmienky Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, odbor ochrany ovzdušia odôvodňuje tým, že NO_x spĺňajú ustanovené množstvo podľa § 13 ods. 1 písm. h) v tom čase platnej vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 411/2012 Z. z. pre určenie tejto podmienky. Monitorovanie ostatných znečisťujúcich látok požaduje Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, odbor ochrany ovzdušia z dôvodu nevhodných rozptylových podmienok v okolí prevádzky ako aj bezprostrednou blízkosťou oblasti vyžadujúcou osobitnú ochranu ovzdušia – Národným parkom Slovenský kras a vzhľadom na množstvá týchto znečisťujúcich látok emitovaných do ovzdušia z prevádzky a priľahlých ťažobných priestorov. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, odbor ochrany ovzdušia priložilo ku svojmu stanovisku ako prílohu stanovisko SHMÚ, v ktorom sa SHMÚ podrobne venuje rozptylovej štúdii.

Vyjadrenie MŽP SR: Požiadavky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, odboru ochrany ovzdušia sú relevantné a vecné s ohľadom na spracovanie a využívanie TAP. MŽP SR ich akceptuje a zároveň ich s úpravou zapracovalo aj do návrhu monitoringu tohto záverečného stanoviska. Navrhovateľ sa k pripomienkam MŽP SR a SHMÚ vyjadril v rámci doplňujúcich informácií k správe o hodnotení, ktoré boli spracované navrhovateľom/resp. spracovateľom správy o hodnotení na základe výzvy MŽP SR, list č. 659/2023-1.7/ed; 27116/2023 zo dňa 03. 05. 2023. Doplňujúce informácie, sa vyjadrujú ku všetkým pripomienkam v dostatočnom a relevantnom rozsahu. MŽP SR si zároveň v zmysle záverov odborného posudku dovoľuje uviesť, že spracovateľ odborného posudku realizoval konzultáciu s navrhovateľom, z ktorej vyplynulo, že pripúšťa diskontinuálne zisťovanie imisí, ale dokazuje na základe predložených argumentov a nameraných hodnôt, že požiadavka zriadenia stálej monitorovacej stanice slúžiacej všeobecnému záujmu, je požiadavkou nad rámec jeho povinností a takýto monitorovací bod by mal byť skôr v réžii niektorej z verejných inštitúcií. Spracovateľ odborného posudku uviedol potrebu širšej diskusie, nad rámec tejto posudzovanej zmeny navrhovanej činnosti, o hranici kedy je možné nadregionálne monitorovanie parametrov jednotlivých zložiek životného prostredia požadovať od subjektov korporátnej sféry a využívať ich pre celospoločenskú potrebu a kedy už je tento monitoring a jeho interpretácia úlohou, či dokonca povinnosťou, orgánov a organizácií napojených na štátny rozpočet, či zdroje Európskej únie.

12. Občianske združenie Priatelia Zeme – SPZ Haluzice – účastník konania (list zo dňa 08. 12. 2022) v stanovisku predkladá nasledovné pripomienky (cit.):

„1. Žiadame, aby zo zoznamu druhov povolených odpadov na spoluspaľovanie (str. 20) boli vypustené odpady č. „16 01 19 – plasty“, č. „16 02 14 – vyradené zariadenia iné ako uvedené v 16 02 09 až 16 02 13“, a č. „16 02 16 – časti odstránené z vyradených zariadení iné ako uvedené v 16 02 15“, ktoré spravidla obsahujú retardéry horenia.

2. Žiadame, aby bola do podmienok integrovaného povolenia SIŽP (ďalej len „IP SIŽP“) zahrnutá podmienka o zákaze používania odpadového plastu chemického zloženia PVC, ako paliva na spoluspaľovanie.

3. Navrhovateľ na str. 26 uvádza, že „Navrhovanými zmenami dôjde k zníženiu produkcie znečisťujúcich látok uvoľňovaných do ovzdušia, pričom však mieru zníženia emisií jednotlivých plynov v súčasnom stupni prípravy dokumentácie nie je možné vyčíslieť.“ Žiadame, aby navrhovateľ predložil dôkazy o zlepšení stavu ovzdušia po realizácii navrhovanej činnosti – predovšetkým zámenou petrolkoxu za tuhé alternatívne palivo (ďalej len „TAP“) a tuhé druhotné palivo (ďalej len „TDP“) na základe obdobnej zámeny palív v iných prevádzkach cementární.

4. Žiadame, aby do podmienok IP SIŽP bola zahrnutá podmienka povinnosti prevádzkovateľa zabezpečiť vykonanie diskontinuálneho merania znečisťujúcej látky – PCB pred začatím navrhovanej činnosti a následne aj po začatí navrhovanej činnosti.

5. Na základe oprávnenej neistoty z dopadu zvýšenia množstva spoluspaľovaných odpadov na stav okolitého ovzdušia, žiadame, aby do podmienok IP SIŽP, ktoré riešia prekročenie emisných limitov, podávanie správ atď., boli zahrnuté aj nasledujúce podmienky, respektíve podmienky, ktoré uvedený účel týchto podmienok splnia, prípadne doplnia a spresnia v súlade s právnymi predpismi:

- i. Prevádzkovateľ zabezpečí zisťovanie údajov o dodržaní určených emisných limitov ťažkých kovov, polychlórovaných dibenzodioxínov a polychlórovaných dibenzofuránov a plyných znečisťujúcich látok – HF oprávneným meraním raz mesačne od začatia navrhovanej činnosti, najmenej po dobu nasledujúcich 6 mesiacov.
- ii. Prevádzkovateľ predloží SIŽP do určeného termínu každú Správu o oprávnenom meraní.
- iii. Spolu so Správou o oprávnenom meraní prevádzkovateľ predloží SIŽP evidenciu odpadov a palív za predchádzajúci mesiac, ako aj druhy a množstvá spaľovaných

odpadov a palív v čase vykonávania diskontinuálneho merania znečisťujúcich látok.

- iv. Prevádzkovateľ vykoná okamžité opatrenia na zníženie, resp. zastavenie spoluspalovania TAP alebo TDP pri prekročení akéhokoľvek emisného limitu pri kontinuálnom alebo pri diskontinuálnom meraní, ktoré môže súvisieť práve so spoluspalovaním TAP alebo TDP, ale aj v prípade ak by nedošlo k prekročeniu emisného limitu, ale len k zvýšeniu emisií ktorejkoľvek znečisťujúcej látky v porovnaní s priemernou hodnotou emisií pred realizáciou navrhovanej činnosti.
- v. Prevádzkovateľ zabezpečí vypracovanie odborného posudku, ktorý vyhodnotí dopad navrhovanej činnosti na stav okolitého ovzdušia na základe posúdenia výsledkov kontinuálneho merania a diskontinuálnych meraní, ako aj prijatých opatrení v prípadoch prekročenia emisných limitov, resp. zvýšenia emisií akejkoľvek znečisťujúcej látky.
- vi. Na základe výsledku odborného posudku, SIŽP určí a stanoví maximálne množstvo spoluspalovaných TAP a TDP.
- vii. Prevádzkovateľ zabezpečí informovanie verejnosti dotknutých obcí o výsledkoch meraní, odborného posudku ako aj následného rozhodnutia SIŽP do určeného termínu.

6. Nesúhlasíme s novo navrhovaným odpadom kat. č. „19 01 12 – popol a škvara iné ako uvedené v 19 01 11“, aby bol zhodnocovaný prostredníctvom surovínovej zmesi (str. 28). Uvedený odpad je potrebné úplne zakázať na použitie ako surovínovej zmesi v cementárni.

7. Žiadame, aby v hale s linkou na predúpravu odpadov (str. 31) bol okrem odprašovacieho systému (v zámere sa uvádza, že drvič bude obsahovať odprašovací filter) inštalovaný aj systém na odstránenie pachových látok – ich odsávaním do biologického filtra. Zároveň požadujeme, aby táto vytriedená zložka bola priamo z haly odvázaná na biostabilizáciu a nie z haly najprv nakladačom premiestnená do kontajnera nachádzajúcom sa vo vonkajšom priestore a až odtiaľ odvázaná.

8. Žiadame, aby sa prevádzkovateľ zaviazal na spoluspalovanie odpadov zo Slovenska v súlade s POH SR na roky 2021 a 2025, ako aj Memorandom o vzájomnej spolupráci medzi MŽP SR a Zväzom výrobcov cementu SR. (<https://www.crz.gov.sk/data/att/2921650.pdf>). Na základe uvedených pripomienok žiadame, aby zhotoviteľ posudku dôsledne posúdil naše pripomienky a v prípade, že odsúhlasí navrhovanú činnosť – tieto podmienky, resp. podmienky korešpondujúce s týmito podmienkami odporučil zahrnúť do zmeny IP SIŽP.“.

Vyjadrenie MŽP SR: Požiadavky týkajúce sa zmeny integrovaného povolenia, ktoré je vydávané povoľujúcim orgánom sú nerelevantné, pretože sa netýkajú správy o hodnotení a predmetu posudzovania vplyvov na životné prostredie t. j. zmeny navrhovanej činnosti. Nad rámec týchto požiadaviek nie sú uvedené žiadne konkrétne požiadavky a stanovisko nijako nereaguje, či už pripomienkami, alebo akceptáciou, na predloženú správu o hodnotení. Napriek tomu MŽP SR odporúča povoľujúcemu orgánu, aby sa v rámci povoľujúceho procesu zaoberal požiadavkami, ktoré sú odborne zdôvodnené (zahrnuté v rámci kapitoly VI. 3. tohto záverečného stanoviska). MŽP SR si zároveň dovoľuje uviesť, že rámci Programu odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na rok 2021 – 2025 je spaľovanie a spoluspalovanie odpadov brané ako vhodná alternatíva zhodnocovania odpadov a vyšší stupeň ako zneškodňovanie, preto zmena navrhovanej činnosti svojim zámerom rešpektuje smerovanie odpadového hospodárstva.

13. Správa Národného parku Slovenský kras so sídlom v Brzotíne – účastník konania (list č. S-NPSK/386-002/2022 zo dňa 07. 12. 2022) v stanovisku na základe verejného prerokovania odporúča doplniť hodnotenie o nasledovné (cit.):

„1. Preveriť prítomnosť dioxínov v potravnom reťazci – v telách druhov živočíchov, kde je najlepšie merateľná ich bioakumulatívna schopnosť. Hodnotenie vplyvu na predmety

ochrany Chráneného vtáčieho územia Slovenský kras (ďalej len „CHVÚ Slovenský kras“) z hľadiska jeho vzdialenosti k zdroju emisií je pre Správu NP Slovenský kras málo dostačujúce. Pre viaceré predmety ochrany CHVÚ Slovenský kras sú významnou zložkou potravy ryba alebo obojživelníky. Vysoká bioakumulatívna schopnosť (hromadenie sa v tkanivách živých organizmov) dioxínov sa hodnotí častokrát na základe skúmania ich obsahu v telách rýb. Turniansky potok predstavujúci aj lovné teritórium predmetov ochrany CHVÚ Slovenský kras, ktorých potravnou zložkou sú obojživelníky a ryby, je vzdialený od predmetného areálu cementárne cca 330 m, navyše do neho ústí Blatný potok, ktorý preteká priamo cez predmetný areál. Turniansky potok ďalej ústí do územia európskeho významu SKUEV0954 Stredný tok Bodvy, ktoré bolo vyhlásené z dôvodu ochrany druhov európskeho významu: mrena stredomorská (*Barbus meridionalis*), hrúz bieloplutvý (*Gobio albipinnatus*), hrúz Kesslerov (*Gobio kessleri*), hrúz fúzatý (*Gobio uranoscopus*), lopatka dúhová (*Rhodeus sericeus amarus*), plž Vrchovský (*Sabanejewia balcanica*), kolok vretenovitý (*Zingel streber*) a platí v ňom 2. stupeň ochrany v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Všetky tieto vymenované vodné toky predstavujú lovné teritórium nasledovných predmetov ochrany CHVÚ Slovenský kras: bociana čierneho (*Ciconia nigra*), hadiara krátkoprstého (*Circaetus gallicus*), kane močiarnej (*Circus aeruginosus*) a orla krikľavého (*Aquila pomarina*).

1.1. Obsah dioxínov odporúčame zmerať v telách dravých druhov rýb zubáč (*Sander sp.*), štika severná (*Esox lucius*), sumec veľký (*Silurus glanis*), ostriež zelenkavý (*Perca fluviatilis*).

1.2. Dané meranie odporúčame realizovať na úseku vodného toku Turniansky potok v najbližšej vzdialenosti od areálu cementárne. Tento vodný tok pramení v k. ú. Silická Jablonica a nepreteká cez územie, ktoré by mohlo byť potenciálne znečistené dioxínmi.

1.1...1. Meraním chceme vylúčiť alebo potvrdiť možný vplyv zámeru spoločnosti Danucem Slovensko a.s. na vodné ekosystémy v predmetnej lokalite vrátane vodného ekosystému SKUEV0954 Stredný tok Bodvy. Taktiež tým chceme vylúčiť alebo potvrdiť kolobeh nebezpečných látok v potravnom reťazci pre predmety ochrany CHVÚ Slovenský kras, ktorých zložkou potravy sú ryby a obojživelníky.

1.1...2. Lovné teritórium tu majú aj ďalšie vtáacie druhy, ktoré nie sú predmetmi ochrany CHVÚ Slovenský kras – ako druhy národného významu: volavka popolavá (*Ardea cinerea*), kormorán veľký (*Phalacrocorax carbo*) a európskeho významu: volavka biela (*Ardea alba*), rybárik riečny (*Alcedo atthis*), orliak morský (*Haliaeetus albicilla*), bocian biely (*Ciconia ciconia*).

1.1...3. Hrhovské rybíky sú od areálu cementárne vzdialené 4 640 m, pre mnohé druhy vtáctva predstavujú hniezdisko a pre ďalšie druhy vtáctva sú migračným refúgiom. Zaznamenaný tu bol výskyt vyše 100 druhov vtáctva viazaného na vodné prostredie.

1.1...4. Explicitne na vodné biotopy viazané cicavce v dotknutej lokalite sú druhy európskeho významu bobor vodný (*Castor fiber*), vydra riečna (*Lutra lutra*), netopier vodný (*Myotis daubentoni*), netopier pobrežný (*Myotis dasycneme*) a druhy národného významu dulovnica menšia (*Neomys anomalus*), dulovnica väčšia (*Neomys fodiens*). Nad vodnou hladinou tiež loví druh európskeho významu netopier riasnatý (*Myotis nattereri*).

2. Preveriť prítomnosť dioxínov v potravných reťazcoch terestrických ekosystémov na predmetnej lokalite.

Odporúčame meranie prítomnosti dioxínov v živočíšnych produktoch vyprodukovanými v obci Dvorníky, alebo v najbližšej oblasti areálu cementárne vo vajciach hydiny chovanej voľne (neuzatvorený chov v budovách, halách počas dňa) a v mlieku

hospodárskych zvierat' chovaných voľne (neustajnené počas dňa) – meranie má prebiehať v období pastvy.

- *Meraním chceme vylúčiť alebo potvrdiť možný vplyv zámeru spoločnosti Danucem Slovensko a.s. na terestrické ekosystémy v dotknutej lokalite. Taktiež tým chceme vylúčiť alebo potvrdiť kolobeh nebezpečných látok v potravnom reťazci pre predmety ochrany CHVÚ Slovenský kras, ktorých lovné biotopy sa vzťahujú na kultúrnu krajinu k. ú. Dvorníky a jeho priľahlého okolia, ktorá územne nespadá do CHVÚ Slovenský kras. Lovné teritórium tu majú nasledovné predmety ochrany CHVÚ Slovenský kras: hadiar krátkoprstý (*Circaetus gallicus*), orol krikl'avý (*Aquila pomarina*), sokol s'áhovavý (*Falco peregrinus*), výr skalný (*Bubo bubo*), sova dlhochvostá (*Strix uralensis*).*
- *Lovné teritórium tu majú aj ďalšie vtáčie druhy, ktoré nie sú predmetmi ochrany CHVÚ Slovenský kras – sú to druhy národného významu jastrab veľký (*Accipiter gentilis*), jastrab krahulec (*Accipiter nisus*).*
- *Hniezdne biotopy v kultúrnej krajiny k. ú. Dvorníky a jeho priľahlého okolia, ktorá územne nespadá do CHVÚ Slovenský kras, tu majú druhy národného významu dudok chochlatý (*Upupa epops*), pipiška chochlatá (*Galerida cristata*), chrapkáč poľný (*Crex crex*), kuvík plačlivý (*Athene noctua*), plamienka driemavý (*Tyto alba*) a druhy európskeho významu strakoš červenochrbtý (*Lanius collurio*), penica jarabá (*Sylvia nisoria*).*
- *Priamo v areáli cementárne hniezdi druh národného významu sokol myšiar (*Falco tinnunculus*) a zimné stanovište tu má druh národného významu murárik červenokrídly (*Tichodroma muraria*).*

3. *Výsledky meraní porovnať s meraniami na lokalitách v podobných podmienkach, čo sa týka hustoty osídlenia a kvality životného prostredia, avšak bez prítomnosti potenciálneho priemyselného znečisťovania dioxínmi.*

4. *Odporúčame monitorovať v pravidelných intervaloch, min. raz za 5 rokov, akumuláciu znečisťujúcich látok (dioxínov) v tkanivách voľne žijúcich živočíchov a domácich hospodárskych zvierat (resp. ich produktov – mlieko, vajcia).“*

Vyjadrenie MŽP SR: MŽP SR považuje požiadavky v tejto fáze konania za nerelevantné a mali sa uplatniť ako špecifické požiadavky v čase pred určením rozsahu hodnotenia. Takéto požiadavky zároveň neboli uplatnené ani inými dotknutými orgánmi. Ďalším z dôvodov, prečo nie je relevancia k uplatneniu požiadaviek, je ten, že nie je predpoklad, že by zmena navrhovanej činnosti spôsobila zvýšené emitovanie látok typu PCDD/F. Prevádzka je regulovaným zdrojom a v zmysle záverov o najlepších dostupných technikách (BAT) a povolenia IPKZ má pre PCDD/F stanovené prísne emisné limity (0,1 ng/m³). Ide o špecifické látky, ktoré sú toxické už pri hodnotách rádovo miliónkrát nižších ako bežné znečisťujúce látky. Priama expozícia ľudského organizmu cestou inhalácie tvorí iba malé percento z celkovej expozície, pretože najviac PCDD/F sa do ľudského organizmu dostáva prostredníctvom potravinového reťazca a vody. Depozícia PCDD/F zo vzduchu na zemský povrch, vodu a rastlinstvo je však vstupom do tohto potravinového reťazca. Merania PCDD/F ani ďalších perzistentných organických látok dnes nevykonáva napr. ani SHMÚ. Aj keby sa vykonali merania PCDD/F externým dodávateľom, bolo by v prípade perzistentných organických látok komplikované určiť pôvodcu znečistenia, pretože často (ilegálne) spoliepať odpad aj mnoho domácností, a to pri oveľa nižšej teplote horenia ako v spaľovni. Najväčšie nebezpečenstvo predstavujú procesy spaľovania materiálov s obsahom chlóru, a to najmä pri neregulovaných zdrojoch. Vzhľadom na vyššie uvedené by požadovaný monitoring nebolo možné relevantne použiť a stanoviť jasnú príčinnú súvislosť vo vzťahu k prevádzke cementárne, čo by bolo v konečnom dôsledku kontraproduktívne. Zároveň aj spracovateľ odborného posudku aj v tomto prípade navrhuje polemiku vo všeobecnej rovine, nad rámec posudzovanej zmeny navrhovanej činnosti i odborného posudku na tému hranice, kedy a v akých prípadoch je možné od jednotlivých subjektov nenapojených na štátny rozpočet či zdroje Európskej únie požadovať výskum a informácie týkajúce sa všeobecných kumulatívnych parametrov stavu prírodného

prostredia, presahujúce aspekty a vplyvy daného subjektu, kde ide skôr o úlohy orgánov a organizácií štátnej správy v rámci ich pôsobnosti a rozpočtu i keď často neprimeraného na plnenie im určených úloh a povinností.

14. Obec Host'ovce – dotknutá obec (list č. OcÚ/031/2023/001 zo dňa 13. 02. 2023) v stanovisku naďalej nesúhlasí so zmenou navrhovanej činnosti, ktorej nesúhlas bol prezentovaný aj na verejnom prerokovaní vrátane občanov obce Host'ovce. Svoje obavy obec Host'ovce zhrnula do nasledovných bodov (cit.):

„1. Nedodržovanie smerovania EÚ a Programu odpadového hospodárstva SR na roky 2021-2025 Slovensko už v roku 2012 ohodnotila Komisia EÚ najnižšou známku najmä za neexistujúci program predchádzania vzniku odpadu, nízku mieru v ktorej je komunálny odpad recyklovaný (a vysoké množstvo jeho likvidácie). (zdroj: http://ec.europa.eu/environment/waste/studies/pdf/Screening_report.pdf). Presadzovanie predchádzania vzniku odpadu, spolu s opätovným použitím a prípravou na opätovné použitie aj prostredníctvom realizácie opatrení Programu predchádzania vzniku odpadov na roky 2019 – 2025 sú neoddeliteľnou kľúčovou súčasťou dlhodobej snahy SR o znižovanie množstva vznikajúcich odpadov na území SR. Žiaľ je to len teória a opakovanie fráz bez výsledkov. Spaľovaním odpadov v množstve 115 tisíc ton ročne (denne 315 ton) vytvoria čiernu dieru na kontinuálny dopyt po odpadoch znemožňujúc tak vznik nových a podporu existujúcich firiem zaoberajúcich sa recykláciou a stále bude pretrvávajúť aj dopyt po odpade zo zahraničia. Okrem legálne dovezeného odpadu zo zahraničia sem dováža tisícky ton komunálneho odpadu aj „odpadová mafia“. Prvé správy o takej nelegálnej činnosti sa objavili už v roku 2013. Odvtedy sa ešte viac rozšíril nelegálny biznis s odpadom. Polícia na východe SR odhalila v roku 2022 medzinárodný gang, dovážali k nám nebezpečný odpad zo zahraničia, ale aj za rok 2021 odhalili deväť prípadov protiprávneho dovozu odpadu. Tieto odhalené prípady sú špičkou ľadovca! Nedá sa odkontrolovať každý kamión, či preváža deklarovaný tovar, či medzi odpadom nie je nežiadúce zloženie, alebo nebezpečné látky. Kde skončí to obrovské množstvo nelegálne dovezeného, často nebezpečného odpadu? Môžeme sa len domnievať a dúfať, že nie v cementárni na okraji NP Slovenský kras. V skratke, ak vytvoríme taký veľký dopyt po odpade, môžeme len snívať o motivácii na recykláciu, znovuzhodnotení odpadov a šetrení surovinami.

2. Nedodržovanie technológie a zlyhanie človeka – ľudský faktor. Naše oprávnené obavy z navýšenia environmentálnych a zdravotných rizík v širšom okolí cementárne pramena aj z častých pokút za nedodržovanie emisných limitov cementárňou. SIŽP udelilo tejto prevádzke spolu už 11 pokút v súhrnnej výške viac, ako 116.000,-eur za nedodržovanie stanovených limitov. Trváme na nutnosti vykonania biomonitoringu okolia prevádzky na tzv. „POP“ látky, dioxíny, furány a na ťažké kovy, ktorých emisie sa nemerajú, resp. sa nemerajú kontinuálne. Z toho dôvodu nevieme, koľko ich už doteraz uniklo do okolia prevádzky pri prechodových javoch, nábehoch, odstávkach, haváriách, kedy je ich únik práve charakteristický. Vo svete je veľa príkladov na vysokú kontamináciu okolia spaľovní nebezpečnými látkami. Napríklad výskum /2019-2021/ v okolí spaľovne v Beringene v Belgicku potvrdzuje, že okolie spaľovní odpadov je kontaminované vysoko toxickými látkami. V tomto prípade mohol byť porovnaný východiskový stav bez vplyvu spaľovne odpadov so stavom, kedy už spaľovňa odpadov životné prostredie ovplyvňovala. Zdroj: <https://nulaodpadu.sk/tlacove-spravy/dalsi-vyskum-potvrdil-obavy-okolie-spalovni-odpadov-je-kontaminovane-vysoko-toxickymi> Pre porovnanie: „Cigaretový dym je dynamickým komplexom viac než 4 000 chemických látok vo forme častíc plynov. Obsahuje látky farmakologicky aktívne, antigénne (schopné vyvolať protilátky), tiež látky toxické pre bunku, rovnako ako aj látky spôsobujúce zmeny dedičných vlastností a karcinogénne látky – jeho následky na ľudský organizmus sú teda mnohostranné.“ Zdroj: <https://www.zdravie.sk/clanok/48175/zlozenie-cigaretoveho-dymu-a-jeho-vplyv-na-zdravie> Spaľovaním tak rôznorodého odpadu v TAP (tuhých alternatívnych palivách)

vzniká (hlavne pri prechodových javoch) minimálne taký nebezpečný chemický komplex! V prevádzke cementárne však merajú kontinuálne len šesť emisných veličín.

Rumenica turnianska Biotop/druh európskeho významu

Endemit viazaný na okolie cementárne a Turne nad Bodvou, nachádza sa len v 4 lokalitách. 25% sa nachádza v vzdialenosti cca 0,8 km od komínov navrhovateľa CRH v chránenej oblasti SKUEV0917 Dlhý vrch. Táto lokalita pri Hostovciach je ohrozená aj rozširovaním existujúceho lomu na vápenec zo severnej strany a činnosťou cementárne.

3. Smetie v okolí prevádzky na poliach

Na výskyt zvýšeného množstva odpadu z TAP na okolitých poliach okolo prevádzky cementárne nás upozornili poľovníci v tomto regióne. Vietor roznáša tuhé alternatívne palivo, hlavne kúsky plastov do širokého okolia. Plastové predmety však zaťažujú prírodu 10 – 200 rokov. S niektorými kusmi z plastovej fľaše a plastového príboru môže príroda bojovať až 450 rokov. Takéto kusy plastov môžu prehltnúť zvieratá, vtáky, pretože si ich mýlia s potravou. Pri Hrhovských rybníkoch vzdialených od cementárne 5 km sa pritom vyskytuje Významné vtáacie územie Slovenska, na ploche 250 ha žije až 120 druhov vtákov, medzi nimi aj množstvo chránených druhov. Územia európskeho významu, Hrhovské a turnianske rybníky (zdroj <https://app.sazp.sk/uev Mapa/>) Aj výskyt mikroplastov vo vode a v životnom prostredí je veľmi aktuálnym problémom, na ktorý sa v súčasnej dobe upiera pozornosť v celosvetovom meradle. Všetko znečistenie nás dobieha vo forme zvýšenia výskytu chronických chorôb a rôznych zdravotných komplikácií, potravinových alergií a postihnutí nervového systému. Práve aj z týchto dôvodov bojujeme proti vybudovaniu linky na predúpravu odpadov, ktorej spracovateľská kapacita navrhovaného zariadenia, t.j. linky na predúpravu odpadov predstavuje 35 000 t/rok, tzv. 15,5 t/h, pri jednozmennej prevádzke a proti navýšeniu spaľovania odpadov z 65 tisíc na 115 tisíc ton ročne v prevádzke cementárne.

4. Obavy z rozšírenia civilizačných ochorení.

Vieme, že v posledných rokoch chorobnosť našej spoločnosti narástla z viacerých dôvodov. Avšak ako odznelo z viacerých úst aj na verejnom zasadnutí prezentovania zámeru, v okolitých dedinách a medzi zamestnancami tempo rastu týchto chorôb, najmä nádorových ochorení sa zdá byť podozrivo veľké a dáva sa medzi obyvateľmi do súvisu so spaľovaním odpadov. Podľa zamestnancov cementárne prebieha v prevádzke okrem spaľovania TAP-ov aj likvidácia zbytkov vedľajšieho živočíšneho produktu, medicínskeho materiálu, respirátorov, injekčných striekačiek a pod. Podľa typu spáleného odpadu sa mení aj typický zápach, rozširujúci sa po okolí. Aj obrázok nižšie ukazuje, ako sú onkologické ochorenia rozšírené v okrese Košice okolie, kde je ťažkým priemyslom najviac znečistené ovzdušie.

5. Obavy obce z „otvorenia kopca – krajiny“

Ťažbou vápenca zo severnej strany dobývacieho priestoru v k. ú. Dvorníky – Včeláre spôsobí prevádzka cementárne časom „otvorenie kopca – krajiny“, ktorý toho času tvorí zvukovú bariéru medzi cementárňou a obcou vzdialených od seba iba 2 km. Otvorenie krajiny tiež spôsobí, že stekajúce prúdy studeného vzduchu z planín severne od územia sa zmenia. Doterajší ráz krajiny spôsobuje, že prúdy s exhalátmi narazia na kopec, ten ich vyhodí smerom dohora a mikroskopické prachové častice nezasiahnu Hostovce v takej miere. Ak ten kopec tam nebude, znečistenie a hluk zasiahne v oveľa výraznejšej miere aj Hostovce.

6. Záver

S ohľadom na vyššie uvedené obavy obyvateľstva našej obce Vás žiadame o súčinnosť a podporu v našej snahe: Uskutočniť biomonitring okolia prevádzky cementárne, Uskutočniť štúdiu dopadu spaľovania TAP-ov na zdravie a kvalitu života v blízkosti žijúcich obyvateľov. Žiadame tiež apelovať aj z Vašej strany na MŽP nepovoliť zámer žiadateľa, kým sa neuskutočnia vyššie uvedené štúdie a biomonitring okolia prevádzky. Podľa Ústavy Slovenskej republiky a jej článku 44 má „každý právo na priaznivé životné prostredie!“

Vyjadrenie MŽP SR: Na vyhodnotenie dopadov plánovanej zmeny navrhovanej činnosti bola vypracovaná štúdia HIA a primerané posúdenie, ktoré dostatočne hodnotia vplyv zmeny navrhovanej činnosti na zdravie ľudí a biodiverzitu záujmového územia. Navrhovateľ taktiež zabezpečil spracovanie odpadovej štúdie pre účely posudzovania vplyvov na životné prostredie, ktorú spracovala oprávnená osoba na vydávanie odborných posudkov vo veciach odpadov. Pripomienky, resp. odpovede na pripomienky, ktoré obec Host'ovce vo svojom stanovisku k správe o hodnotení uplatňuje, sú zahrnuté v týchto vyššie uvedených štúdiách, ktoré odborne zhodnotili navrhovanú zmenu činnosti s kladnými závermi. Tieto závery boli premietnuté do správy o hodnotení ako aj do príslušných kapitol (napr. kapitoly IV, V., a VI.) tohto záverečného stanoviska. MŽP SR si zároveň dovoľuje uviesť, že zmena navrhovanej činnosti bude pôsobiť opačne ako je v úvode stanoviska uvedené vo vzťahu k nakladaniu s odpadmi. Práve zvyšovanie množstva alternatívnych palív zo Slovenska v rámci energetického zhodnotenia v cementárňach bolo nosnou požiadavkou zo strany Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky voči Zväzu cementárskeho priemyslu a zmena navrhovanej činnosti je v súlade s touto stratégiou. Pozornosť je potrebné sústrediť skôr na to, či sa tento zámer naplňa a spracovávaný a zhodnocovaný je prednostne odpad zo Slovenska na úkor dovozov TAP zo zahraničia. Nezanedbateľnou pre príľahlý región je i možnosť dopravne optimálneho riešenia plnenia povinností zákazu skládkovania odpadu, ktorý neprešiel druhým stupňom triedenia, najmä pre tzv. nadsitnú frakciu.

15. RNDr. Jozef Gregor – účastník konania (list zo dňa 02. 12. 2022) v stanovisku prekladá nasledovné pripomienky k „zámeru“ (cit.):

„1. V doterajšom procese posudzovania vplyvov predkladaného zámeru neboli zo strany príslušného orgánu dôsledne splnené povinnosti, ktoré mu ukladá zákon v § 24, najmä ods. 1) písm. h); okrem formálneho oznámenia k pôvodnému termínu konania verejného prerokovania a doplnením termínu opätovného prerokovania na verejne prístupnom enviroportál.sk;“

Vyjadrenie MŽP SR: K pripomienke č. 1 – všetky informácie o zmene navrhovanej činnosti a správnom konaní mala verejnosť sprístupnené na webovom sídle Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, enviroportal.sk, vrátane „informácie pre verejnosť“. Upovedomenie o začatí správneho konania bolo zverejnené aj na fyzickej a na elektronickej úradnej tabuli Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, bolo doručené všetkým v tej dobe známym účastníkom konania a dotknutým orgánom štátnej správy a miestnej samosprávy. Informácia o predložení správy o hodnotení vrátane všeobecne zrozumiteľného záverečného zhrnutia bola uverejnená aj na úradnej tabuli dotknutých obcí a kompletná dokumentácia aj fyzicky dostupná na obecných úradoch dotknutých obcí min. v časoch úradných hodín. Navyše z dôvodu opakovania verejného prerokovania bola správa o hodnotení pre verejnosť prístupná dlhšiu dobu, ako je štandardné. Práva verejnosti týmto postupom dotknutých obcí a navrhovateľa nijako dotknuté neboli, skôr naopak, pre verejnosť bol tak vytvorený väčší priestor k vyjadreniu. MŽP SR má za to, že ako príslušný orgán v predmetnej veci postupovalo plne v súlade so zákonom a správnym poriadkom. Neexistuje žiadne pochybenie vo vzťahu k vykonaným úkonom v rámci tohto konania

„2. V doterajšom procese posudzovania vplyvov predkladaného zámeru neboli zo strany príslušného orgánu splnené povinnosti, ktoré mu ukladá § 63 zákona; ustanovenia § 63 ukladajú príslušnému orgánu povinnosť zabezpečiť vykonanie konzultácií medzi navrhovateľom a ostatnými subjektami procesu a zároveň obsah týchto konzultácií; za takéto „konzultácie“ možno do určitej miery považovať verejné prerokovanie, na ktorých sa napriek opakovaniu nezúčastnil okrem navrhovateľa, dotknutých obcí a verejnosti z menovaných subjektov nikto; tento nedostatok považujem za prejav podcenenia a formálneho prístupu k účasti verejnosti;“

Vyjadrenie MŽP SR: K pripomienke č. 2 – MŽP SR si dovoľuje upozorniť na v tom čase platné ust. § 65g ods. 1 zákona, cit. „Počas mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v konaniach, v ktorých

sa vyžaduje vykonanie prerokovania alebo konzultácie, alebo ich vykonanie žiada účastník konania, rezortný orgán, povoľujúci orgán, dotknutý orgán alebo dotknutá obec, sa tieto úkony vykonajú písomne v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe“. Z uvedeného vyplýva, že konzultácie v podobe v akej to žiadal účastník konania RNDr. Jozef Gregor podľa § 63 zákona sa v tom čase ani nemohli uskutočniť. V čase predloženia správy o hodnotení platila časová verzia predpisu (zákona) účinná do 31. 03. 2023. Zároveň MŽP SR konštatuje, že konzultácie s účastníkmi konania a s orgánmi štátnej správy a samosprávy boli v doterajšom priebehu správneho konania písomné prostredníctvom pripomienkovania správy o hodnotení, verejného prerokovania a doplnenia podkladov k správe o hodnotení zo strany navrhovateľa.

„3. Správa o posudzovaní vplyvov navrhovanej činnosti je vypracovaná veľmi tendenčne a rovnako bola aj prezentovaná na oboch verejných prerokovaniach; obsiahle zavádzajúce state s analytickými a štatistickými údajmi a veľmi povrchné, zjednodušené a neúplné pokusy o syntézu, najmä pri dôslednom posudzovaní predpokladaných vplyvov;“

Vyjadrenie MŽP SR: K pripomienke č. 3 – Správa o hodnotení ako aj jej prílohy sú spracované vecne a v dostatočnej miere, čo preukazuje aj fakt, že jednotlivé prílohy sú vypracované nezávislými odborne spôsobilými osobami pre jednotlivé oblasti, pre ktoré boli doplňujúce správy a štúdie vypracované.

4. Za najväčší nedostatok považujem skutočnosť, že sú posudzované vplyvy výlučne navrhovaných zmien; v tomto konkrétnom prípade je nevyhnutné porovnávať predpokladané vplyvy s „nulovým“ stavom pred spustením cementárne do prevádzky v roku 1977 a najmä pri začiatku spaľovania odpadov; pripomínam, že rozhodnutie SIŽP, Inšpektorátu Košice, ktorým povolil pre Východoslovenské stavebné hmoty a.s. vykonávanie činnosti (teda aj spaľovanie odpadov) v prevádzke, bolo vydané 20.10.2006 bez posúdenia vplyvov na životné prostredie; laxné konštatovanie v časti G) „prevádzka nespôsobuje diaľkové znečistenie a nemá cezhraničný vplyv“ len dokazuje, ako sa povoľujúci orgán v tom čase vysporiadal s možnými vplyvmi na životné prostredie; rovnaký postup zachovával povoľujúci orgán pri všetkých následných rozhodnutiach o zmenách a doplnkoch citovaného IPK z roku 2006;

Vyjadrenie MŽP SR: K pripomienke č. 4 – nerelevantná pripomienka. Zmena navrhovanej činnosti sa v zmysle posudzovania vplyvov na životné prostredie podľa zákona porovnáva so súčasným stavom (variant 0 – existujúca cementáreň) – nie so stavom pred prvým spustením prevádzky.

5. V prílohe č.11 zákona je taxatívne určené, ako má vyzerať správa o posudzovaní vplyvov a jej jednotlivé časti; v kapitole III, ktorá je absolútne najdôležitejšia a je vlastne jadrom celej správy, je doslova uvedené: „Hodnotenie predpokladaných vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti (predpokladané vplyvy priame, nepriame sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, dočasné, dlhodobé a trvalé, vyvolané počas výstavby a realizácie)“ – so zreteľom na moju pripomienku č. 4) je nevyhnutné do tohto posudzovania zahrnúť aj obdobie predchádzajúceho pôsobenia prevádzky; ďalej v bode 1) tejto kapitoly mali byť posúdené: „Vplyvy na obyvateľstvo – počet obyvateľov dotknutých vplyvmi navrhovanej činnosti v dotknutých obciach, zdravotné riziká, sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti, narušenie pohody a kvality života, prijateľnosť činnosti pre dotknuté obce (napríklad podľa názorových stanovísk a pripomienok dotknutých obcí, sociologického prieskumu medzi obyvateľmi dotknutých obcí)“; ani jedna z častí tejto ťažiskovej kapitoly ani v náznakoch nezodpovedá uvedeným požiadavkám zákona;

6. Správa o posudzovaní vplyvov venuje „psychickým vplyvom“ sedem riadkov, a samotné „Hodnotenie vplyvov na verejné zdravie“, vypracované MUDr. Holíkovou, dokonca 11 riadkov! Konštatovanie, že „Prevádzka cementárne je tu už od r. 1974

a neboli evidované opodstatnené sťažnosti na významné zhoršovanie podmienok bývania v okolitých obciach“, s dovetkom „Je preto nevyhnutná komunikácia prevádzkovateľa ...“ sú výsmechom celému procesu posudzovania vplyvov; odhliadnuc od vágnych termínov „opodstatnené sťažnosti“ a „významné zhoršenie“ je celá správa HIA dôkazom, ako „vážne“ berú vypracúvanie týchto čiastkových správ ich dodávateľia; spracovateľka HIA úmyselne opomenula pri posudzovaní psychologických vplyvov historické súvislosti a postavenie „verejnosti“ v doterajších rozhodovacích procesoch, ktoré by mali byť spracovateľom takých správ dostatočne známe; napriek tomu už po roku 2015 (po ústupe komunizmu a nástupu diktatúry kapitálu je obdivuhodné, že vôbec našli odvahu ...) dochádza medzi obyvateľmi dotknutých obcí k prejavom nespokojnosti; mám k dispozícii množstvo podnetov, žiadostí, sťažností, petícií či výziev, ktoré svedčia o tom, že verejnosť konečne pochopila svoje práva na priaznivé životné prostredie, ktoré má zaručené ústavou; tieto prejavy nespokojnosti medzi rokmi 2015 – 2021 smerovali na množstvo orgánov a inštitúcií:

- Obecny úrad Dvorníky-Včeláre
- Okresné riaditeľstvo PZ Košice
- Obvodné oddelenie PZ Turňa nad Bodvou
- Úrad Košického samosprávneho kraja
- Cementáreň Turňa nad Bodvou
- Ministerstvo životného prostredia SR
- Úrad verejného zdravotníctva
- Kancelária verejného ochrancu práv
- Kancelária prezidentky SR
- Poslanci Európskeho parlamentu

Komplexná výzva 2000 je datovaná z apríla 2020.

7. Opodstatnené výhrady mám aj k ostatným častiam správy o hodnotení vplyvov na verejné zdravie, predovšetkým k spôsobu a metodike jej vypracovania.

Zhrnutie na záver: celý doterajší proces posudzovania vplyvov bol braný formálne, čoho dôkazom je nepochopiteľné pochybenie dotknutej obce a navrhovateľa pri organizovaní prvého verejného prerokovania a spôsob a kvality vypracovanej správy o hodnotení vplyvov zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie.“.

Vyjadrenie MŽP SR: Predmetné stanovisko sa vecne nevenuje pripomienkovaniu predkladanej správy o hodnotení, preto ho MŽP SR berie na vedomie. Zároveň si dovoľuje k jednotlivým bodom uviesť nasledovné. Pripomienky 5 až 7 – dotýkajú sa vplyvov zmeny navrhovanej činnosti na obyvateľstvo. Vplyvy zmeny navrhovanej činnosti na zdravie obyvateľov okolitých osídlení rieši štúdia HIA, ktorá bola vypracovaná oprávnenou osobou a v plnom znení tvorí Prílohu č. 6 k predkladanej správy o hodnotení. Jej závery sú konštatované rovnako aj v kapitole č. IV. tohto záverečného stanoviska. Zmena navrhovanej činnosti bola dostatočne vyhodnotená, či už v rámci oznámenia o zmene navrhovanej činnosti, ale najmä v správy o hodnotení a jednotlivých odborných štúdiách ako prílohách ku správy o hodnotení a obsahuje všetky potrebné náležitosti v zmysle platných ustanovení zákona.

16. Bc. Ing. Csaba Czompoly (splnomocnenec petície) – účastník konania (petícia doručená dňa 29. 11. 2022) v petičnom stanovisku, ktoré podpísalo 5 024 osôb žiada aby MŽP SR (cit.):

„1. Nedalo súhlas na zvyšovanie celkového ani hodinového množstva spoluspaľovaných odpadov (alternatívnych palív) spoločnosťou Danucem Slovensko a. s.

2. Aby bola vypustená z celého projektu navrhovateľa linka na predúpravu odpadov,

3. Aby boli vypracované podrobné štatistiky chorobnosti a úmrtnosti zamestnancov cementárne a obyvateľov okolitých obcí a nezávislé štúdie dlhodobých dopadov na ľudské zdravie v celej oblasti postihnutej pôsobením cementárne Turňa nad Bodvou.

4. Aby boli uskutočnené reálne emisné a imisné merania priamo v dotknutých obciach a merania tzv. „POP“, hlavne dioxínov a furánov u znečisťovateľa, ako aj v spádovej oblasti cementárne a zároveň zabezpečené kontinuálne sledovanie kvality ovzdušia.

5. Aby bolo na základe výsledkov (body 3 a 4) prehodnotené integrované povolenie vydané Slovenskou inšpekciou životného prostredia v roku 2006. “

Vyjadrenie MŽP SR: Prílohy správy o hodnotení emisno-technologická štúdia, rozptylová štúdia, dopravná štúdia, akustická štúdia a štúdia HIA dostatočne vyhodnocujú vplyvy zmeny navrhovanej činnosti na ovzdušie, miestnu klímu, verejné zdravie, kvalitu života obyvateľstva v dotknutej oblasti. V prípade, ak MŽP SR zhodnotí zmenu navrhovanej činnosti v záverečnom stanovisku z procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie ako za environmentálne prijateľnú, je možné odporúčať zahrnutie bodu 4 do podmienok záverečného stanoviska z procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie. Požiadavku č. 2 považuje MŽP SR za nerelevantnú. nakoľko toto je plne v kompetencii navrhovateľa a MŽP SR musí ako príslušný orgán posudzovať podanie v rozsahu, aké mu bolo predložené, a ktoré bolo vypracované v súlade s určeným rozsahom hodnotenia. MŽP SR si dovoľuje poukázať na skutočnosť, že práve vo fáze určovania rozsahu hodnotenia mohla verejnosť pripomenkovať jeho návrh, kde mohli poukázať na možné nedostatky, kde by okrem iného bola predložená aj táto požiadavka s odôvodnením na modifikáciu zmeny navrhovanej činnosti. Požiadavka vypracovať podrobné štatistiky chorobnosti a úmrtnosti zamestnancov cementárne Turňa na Bodvou a obyvateľov okolitých obcí je nerelevantná k predmetu tohto konania, ktorým je zmena navrhovanej činnosti. Požiadavka č. 5 by mala byť adresovaná povoľujúcemu orgánu, ktorý má v kompetencii integrované povoľovanie a zmeny v zmysle zákona o IPKZ.

17. Obec Zádiel – dotknutá obec (list adresovaný Ministrovi životného prostredia Slovenskej republiky zo dňa 06. 02. 2023) v stanovisku vyzýva okrem iného aj ďalšie štátne inštitúcie a samosprávy (Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, Košický samosprávny kraj, Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky) o iniciovanie plošného dlhodobého výskumu zameraného na prítomnosť dioxínov, furánov a ťažkých kovov v prostredí, aby sa zmapoval súčasný stav životného prostredia. Výsledky výskumu budú odzrkadľovať vplyv cementárne s takmer 20-ročnou históriou spalovania odpadov na okolité životné prostredie a pomôžu potvrdiť alebo vyvrátiť obavy obyvateľov o svoje zdravie. Na základe výskumu bude možné prijímať určité nápravné opatrenia vedúce k zlepšeniu životného prostredia s priamym dosahom na verejné zdravie. Prioritou vedenia obce je vytvorenie podmienok pre zatraktívnenie územia tak pre návštevníkov, ako aj a predovšetkým pre súčasných i potenciálnych obyvateľov.

Vyjadrenie MŽP SR: Uvedený list nebol zaslaný v rámci pripomienkovania alebo ako vyjadrenie k správe o hodnotení. List bol adresovaný vo februári 2023 vtedajšiemu Ministrovi životného prostredia Slovenskej republiky. List bol v rámci Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky pridelený na odbor ochrany ovzdušia, ktorý ho listom č. 13897/2023, 7632/2023-3.3. zo dňa 01. 03. 2023 postúpil na MŽP SR. Otvorený list sa vecne nevenuje pripomienkovaniu zaslanej a zverejnenej správe o hodnotení. Z uvedeného dôvodu berie list MŽP SR na vedomie. MŽP SR si zároveň dovoľuje konštatovať, že obec Zádiel veľmi správne žiada celkový monitoring od štátnych orgánov a organizácií, ktoré sú k tomu na rozdiel od jednotlivých „bodových“ subjektov i keď s veľkým záberom, príslušnejšie.

18. Ministerstvo pre energetické záležitosti, odbor ochrany životného prostredia – dotknutá strana (list č. KMF/6803-5/2023-EM zo dňa 21. 04. 2023) v predbežnom stanovisku uvádza (cit.):

„Maďarská strana požiadala 13. decembra 2023 o oznámenie podľa Dohovoru o posudzovaní vplyvov na životné prostredie presahujúcich hranice štátov, ktorý bol vypracovaný v Espoo (Fínsko) 25. februára 1991 (ďalej len "dohovor z Espoo"), týkajúce sa projektu „Modernizácia linky na výrobu portlandského šedého slinku spojená s rozšírením portfólia a zvýšením kapacity spalovania alternatívnych

palív" (ďalej len „projekt portlandského šedého slinku“). Oznámenie z Espoo 14. februára 2023 poštou v papierovej forme. S cieľom zabezpečiť súlad s ustanovením článku 3 ods. 8 Dohovoru z Espoo bol maďarský preklad dokumentácie plánovaného projektu portlandského šedého slinku, ktorý je k dispozícii na oficiálnej internetovej stránke Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky <https://www.enviroportal.sk/wsk/eia/detail/modernizacia-linkY-na-vvrobu-sedeho-portlandského-slinku-spolena-s-roz>, sprístupnený dotknutej maďarskej verejnosti na vyjadrenie pripomienok, a to jeho zverejnením na oficiálnej internetovej stránke maďarského ministerstva energetiky po dobu 30 dní. Okrem toho bola dokumentácia postúpená na posúdenie aj príslušným maďarským orgánom. V danom období (16. marca 2023 - 17. apríla 2023) neboli od maďarskej verejnosti doručené žiadne pripomienky. Po posúdení dokumentácie plánovaného projektu portlandského šedého slinku príslušné maďarské orgány dospeli k záveru, že na základe modelu šírenia opísaného v dokumentácii v súčasnosti dochádza k cezhraničnému zaťaženiu znečisťujúcimi látkami. Cezhraničné zaťaženie bolo uvedené pre tieto látky znečisťujúce ovzdušie:

- PM_{10} z ťažby surovín: deklarovaná maximálna koncentrácia $2,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$, zasiahnutá oblasť približne 2 km^2 ; hodnota zdravotného limitu: $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- PM_{10} z dopravy: deklarovaná maximálna koncentrácia $0,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$; zasiahnutá oblasť približne 1 km^2 ; hodnota zdravotného limitu: $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- CO z dopravy a výroby cementu: maximálna deklarovaná koncentrácia $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$, zasiahnutá oblasť približne $0,9 \text{ km}^2$, hodnota zdravotného limitu: $5000 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- NO_2 vznikajúce pri výrobe cementu: deklarovaná maximálna koncentrácia $1,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$; ovplyvnená oblasť približne $2,9 \text{ km}^2$, hodnota zdravotného limitu: $100 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- SO_2 z výroby cementu: deklarovaná maximálna koncentrácia $1 \mu\text{g}/\text{m}^3$; ovplyvnená oblasť približne $0,6 \text{ km}^2$, hodnota zdravotného limitu: $250 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- TOC z výroby cementu: deklarovaná maximálna koncentrácia $0,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$, ovplyvnená oblasť je približne $2,9 \text{ km}^2$;
- NH_3 z výroby cementu: deklarovaná maximálna koncentrácia $0,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$; ovplyvnená oblasť je približne $2,9 \text{ km}^2$.

V dokumentácii nie sú dostatočne podložené tvrdenia o hluku v ovzduší alebo okolitom prostredí výpočtom, meraním alebo modelovaním. Dokumentácia neobsahuje žiadne informácie o tom, či boli vyčistené odpadové vody vypúšťané za kontrolovaných/vzorkovaných podmienok. Okrem toho nepreukazuje dodržiavanie limitných hodnôt týchto emisií do životného prostredia, limitných hodnôt pre zdravie alebo oblastí vplyvu na faktory životného prostredia. Preto nie je možné jednoznačne určiť cezhraničné environmentálne vplyvy na okolité obyvateľstvo vyplývajúce z emisií z cementárne.

Ochrana vodných zdrojov

Vzhľadom na to, že lokalita sa nachádza 1 km od maďarských hraníc a niekoľko kilometrov od národného parku Aggtelek, ktorý možno považovať za významný vzhľadom na chránené krasové oblasti, pramene a jaskyne, je potrebné venovať osobitnú pozornosť prevencii a monitorovať možné účinky prenášané podzemnou vodou. Možno konštatovať, že dokumentácia sa nezaoberá spôsobom, akým sa bude čistiť dažďová voda zachytená v lokalite a v prípade potreby odvádzaná do Turnianskeho potoka, ani tým, či bude mať investícia cezhraničné účinky.

Ochrana prírody

Dokumentácia skúma situáciu v Maďarsku len v minimálnom rozsahu pri popise územia (zoznam lokalít Natura 2000). Hoci hranica Národného parku Aggtelek je bližšie k závodu ako hranica Národného parku Slovenský kras, hranica Národného parku Aggtelek nie je na mape chránených území vyznačená. Tak ako na mape s územiaми NATURA 2000 chýbajú osobitné chránené územia v Maďarsku, aj na mape s územiaми osobitnej ochrany vtáctva.

Podľa bodu 2.1.1 dokumentácie má rozširovanie kapacity vplyv aj na objem ťažby vápenca, čo má priamy vplyv na krasový systém. Zasiahnuté sú oblasti svetového dedičstva, chránené oblasti a rezervácie programu Človek a biosféra. Dusíkaté plyny z explózií sa cez pukliny dostávajú vo väčšom objeme do krasového vodného systému a znečisťujú podzemné vody. Zvýšená banská činnosť mení topografiu, odtokové podmienky a klímu prostredia a zosilňuje miestne účinky globálneho otepľovania.

Oblasť vplyvu investície nie je definovaná. Nie je známe, v akom smere alebo oblasti budú mať znečisťujúce látky unikajúce počas spaľovania, dokonca ani počas havárie, vplyv.

Na základe uvedených skutočností nie je možné určiť očakávaný vplyv plánovanej investície na národné prírodné hodnoty a prírodné hodnoty Európskej únie v bezprostredne susediacich oblastiach Maďarska.

Ak príslušný slovenský orgán rozhodne o povolení plánovanej investície, v rozhodnutí o činnosti sa zároveň navrhuje nasledovné:

Predchádzanie znečisťovaniu ovzdušia

Odporúčame testovanie. Okrem kontinuálne meraných znečisťujúcich látok počas skúšobnej prevádzky považujeme za potrebné predpísať mesačné merania emisií pre znečisťujúce látky do ovzdušia, ktoré nie sú kontinuálne merané a regulované limitnými hodnotami, a to až dva mesiace v závislosti od dĺžky trvania skúšobnej prevádzky, najmenej však trikrát počas skúšobnej prevádzky, v súvislosti s rôznymi prevádzkovými podmienkami a rôznymi mierami spoluspaľovania. Na základe výsledkov kontinuálnych meraní emisií počas skúšobnej prevádzky a výsledkov meraní prerušovaných emisií je potrebné určiť vplyv výroby cementu a spoluspaľovania na kvalitu ovzdušia a oblasť vplyvu zdrojov znečisťovania ovzdušia pred ukončením skúšobnej prevádzky. Týmto spôsobom je možné posúdiť cezhraničný vplyv investície na základe konkrétnych meraní. Odporúča sa tiež, aby sa počas prvých dvoch rokov po vykonaní testu vykonávali monitorovacie merania (najmä ťažkých kovov, dioxínov a furánov) aspoň každé 3 mesiace pre nepretržité merané limitné hodnoty. Okrem vyššie uvedeného považujeme za potrebné preskúmať možné cezhraničné zaťaženie ovzdušia imisnými meraniami a tiež preukázať, že v dôsledku zaťaženia ovzdušia výrobou cementu sú splnené zdravotné limity. Vzhľadom na prevládajúci smer vetra a výpočty jeho šírenia sa odporúča rozšíriť meranie emisií na územie Maďarska. Pre „celkové organické látky znečisťujúce ovzdušie“ (TOC) sa navrhuje stanoviť prísnejšiu hodnotu namiesto limitnej hodnoty emisií z procesu 30 mg/m^3 v dokumentácii.

Podľa maďarských právnych predpisov je limitná hodnota pre TOC 10 mg/m^3 a z dokumentácie vyplýva, že namerané emisie TOC sú nižšie ako 10 mg/m^3 ($6,4 \text{ mg/m}^3$ v roku 2019).

Odpadové hospodárstvo

Navrhuje sa stanoviť limitnú koncentráciu obsahu znečisťujúcich látok v odpadoch a alternatívnych palivách, ktoré sa majú spoluspaľovať, čím sa zabezpečí, že spoluspaľovať sa budú môcť len odpady, ktoré môžu umožniť emisie pod limitnou hodnotou. V prípade odpadu, ktorý nie je možné jednoznačne identifikovať počas plánovanej činnosti spracovania odpadu (napr.: HAK 16 01 22, 19 12 10, 19 12 12), pre ktorý dokumentácia neobsahuje žiadne informácie o jeho pôvode, je potrebné uviesť limity pôvodu a zloženia. Plánuje sa aj nakladanie s odpadmi na tuhé alternatívne palivá (TAP) (napr. 20 03 01 „ostatné komunálne odpady vrátane zmesových komunálnych odpadov“, ktorých presné zloženie nie je známe, môžu obsahovať zlúčeniny obsahujúce chlór, halogény, odpad z PVC alebo iné znečisťujúce látky, ktorým je potrebné pri spoluspaľovaní zabrániť. Preto je potrebné zabezpečiť vhodné predbežné spracovanie, ktoré zahŕňa oddelenie takýchto znečisťujúcich látok od odpadu určeného na spálenie. Linka na spracovanie týchto odpadov musí byť navrhnutá a vybavená vhodným systémom triedenia vrátane optického triedenia. Maďarská strana žiada, aby jej vyššie uvedené podrobné otázky a pripomienky boli zodpovedané v rámci písomnej konzultácie podľa článku 5 Dohovoru z Espoo, a to buď doplnením správy

EIA o požadované dodatočné informácie, alebo v osobitnej dokumentácii, ktorá obsahuje podrobné odpovede.“.

Ministerstvo pre energetické záležitosti, odbor ochrany životného prostredia – dotknutá strana (list č. KMF/6803-11/2023-EM zo dňa 20. 06. 2023) v oficiálnom stanovisku k zmene navrhovanej činnosti uvádza, že naďalej trvá na pripomienkach a požiadavkách, ktoré vzniesla vo vyššie uvedenom stanovisku č. KMF/6803-5/2023-EM zo dňa 21. 04. 2023, nakoľko podľa názoru dotknutej strany neobdržala uspokojivú odpoveď na vznesené pripomienky a návrhy, z dôvodu, že vo väčšine prípadov obsahovala všeobecné informácie bez konkrétnych odborných dôvodov. V prípade, že bude MŽP SR súhlasiť s realizáciou zmeny navrhovanej činnosti navrhuje skúšobnú prevádzku, pri ktorej bude prebiehať kontinuálne meranie emisií, vykonávať monitorovacie merania počas prvých 2 rokov (a to najmä pre ťažké kovy, dioxíny a difurány), navrhuje stanoviť prísnejšie limitné hodnoty pre TOC, stanoviť limitnú koncentráciu obsahu znečisťujúcich látok v odpadoch a TAP a zabezpečiť evidenciu a kontrolu prijímaných odpadov.

Vyjadrenie MŽP SR: Zo znenia stanovísk dotknutej strany vyplýva, že dotknutá strana na jednej strane súhlasí so zmenou navrhovanej činnosti, zároveň uvádza, že v správe o hodnotení a jej prílohách nie sú dostatočne podložené tvrdenia o hluku v ovzduší alebo okolitom prostredí výpočtom, meraním alebo modelovaním. Zároveň správa o hodnotení neobsahuje žiadne informácie o tom, či boli vyčistené odpadové vody vypúšťané za kontrolovaných/vzorkovaných podmienok, okrem toho nepreukazuje dodržiavanie limitných hodnôt uvádzaných emisií do životného prostredia, limitných hodnôt pre zdravie alebo oblasti vplyvu na faktory životného prostredia, preto nie je možné jednoznačne určiť cezhraničné environmentálne vplyvy na okolité obyvateľstvo vyplývajúce z emisií z cementárne. Pre realizáciu zmeny navrhovanej činnosti určuje dotknutá strana podmienky a navrhuje monitorovanie po spustení prevádzky zmeny navrhovanej činnosti a oboznámenie dotknutej strany s výsledkami monitoringu po realizovanej zmene navrhovanej činnosti.

Podľa názoru MŽP SR, vyššie uvedené rozporuplné stanoviská dotknutej strany mohli vzniknúť nedorozumením, či problémami spôsobenými prekladom predložených a dopĺňaných dokumentov. Preštudovaním dokumentov a dopĺňajúcich informácií, ktoré boli predložené v rámci cezhraničného posudzovania k dispozícii dotknutej strane, mala dokumentácia podľa názoru MŽP SR oveľa širší rozsah údajov a vysvetlení ako uvádza vo svojich stanoviskách dotknutá strana. Informácie v správe o hodnotení a dopĺňajúcich prílohách boli dostatočne obsiahle za účelom posúdenia predpokladaných vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľstva v tejto etape, pred realizáciou zmeny navrhovanej činnosti. Dotknutá strana sa v stanovisku č. KMF/6803-11/2023-EM zo dňa 20. 06. 2023 odvoláva na konzultáciu podľa článku 5 dohovoru z Espoo a z nej vyplývajúce stanovisko. MŽP SR uvedené relevantné podmienky akceptuje a zahrnulo ich do podmienok tohto záverečného stanoviska, ktoré sú pre navrhovateľa záväzné.

K správe o hodnotení boli dotknutej strane doručené obsahovo zhodné stanoviská verejnosti z Maďarska (občianskych združení), ktoré boli adresované ako otvorený list Ministrovi životného prostredia Slovenskej republiky. Ide o nasledovných účastníkov konania (z dôvodu korektnosti a eliminácie chýb pri preklade ich MŽP SR uvádza v pôvodnom maďarskom jazyku):

1. Zöld Kör- A Föld Barátai Magyarországon tagja, 4220 Hajdúböszörmény, Bocskai tér 2. ii/22
2. Zöld Akció Egyesület Green Action, 3525 Miskolc, Kossuth u. 13
3. Tanácsadó A Fenntartható Fejlődésért, 9938 Szatta, Fő u. 17.
4. Szárnyaskerek Egyesület, 3525 Miskolc, Mátyás k. u. 6.
5. Pitypalatty Területfejlesztési és Egyéb Szolgáltató Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság, 3777 Parasznya, Rákóczi út. 23.

6. A Parasznyai Ifjúságért Egyesület, 3777 Parasznya, Rákóczi F. ú. 64.
7. Parasznya Község Önkormányzata, Parasznya, Rákóczi u. 23.
8. Éghajlatvédelmi Szövetség, H-9024 Győr, Bartók Béla u. 7
9. Magyar Természetvédők Szövetsége - Föld Barátai Magyarország, 1091 Budapest, Üllői út. 91/b
10. Holocén Természetvédelmi Egyesület, 3525 Miskolc, Kossuth u. 13.
11. Edelényi Térségfejlesztő Műhely, 3780 Edelény, Fűzfa út. 6. 6. ajtó
12. Bodrog Egyesület, 3943 Bodrogolaszi, Brádafalva u. 31-33

MŽP SR uvádza obsahovo zhodné stanovisko v pôvodnom znení po preklade (cit.):

„Vážený pán minister,

V najsevernejšej časti Boršodsko-abovsko-zemplínskej župy, hraničiacej so Slovenskou republikou, v severovýchodnej zóne Národného parku Aggtelek – Slovenský kras, sa nachádzajú obce oblasti Turne. Prostredníctvom petície obyvateľov obcí v blízkosti cementárne na slovenskej strane sme sa dozvedeli, že cementáreň v údolí rieky Bodva, nachádzajúca sa v tesnej blízkosti obce Szádudvarnok-Méhész vzdialenej len 3 km od hraníc, podala žiadosť o 78% zvýšenie množstva spaľovaných odpadov. Vysoký komín cementárne a prevládajúci smer vetra (SV □ JZ) môže mať za následok opätovné významné znečistenie ovzdušia údolia Bodvy. Nakoľko sa vplyv slovenskej cementárne dotýka aj Maďarskej republiky, vo veci malo byť začaté medzinárodné konanie na posudzovanie vplyvu na životné prostredie. K tomu však nedošlo, pretože slovenská strana neinformovala našu krajinu, resp. okolité obce. Touto cestou chceme informovať pána ministra, že Slovenská republika má povinnosť postupovať v zmysle konvencie Spojených národov, prijatej v Espoo kvôli vplyvom na životné prostredie s presahom štátnych hraníc, resp. v súlade s článkom 7, odsekom 1 Smernice Rady Európy 85/337/EHS z 27. júna 1985 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie, nakoľko kvôli tejto významnej zmene pravdepodobne nastane za hranicami štátu (v Maďarskej republike) významný vplyv na životné prostredie. V prípade iniciovania medzinárodného konania na posudzovanie vplyvu na životné prostredie by z dopadovej štúdie mohlo byť objasnené, aký vplyv by malo 78% zvýšenie spaľovania odpadov na kvalitu ovzdušia v údolí Bodvy. Ako predseda civilného združenia pôsobiaceho v potenciálne dotknutých obciach Vás žiadam o pomoc, aby dostali naši členovia a občania obávajúci sa o svoje zdravie informácie, aké budú vplyvy na naše obce a ich obyvateľov. Za Vašu pomoc vopred ďakujeme. S úctou čakáme Vašu odpoveď.“

Vyjadrenie MŽP SR: Obsahovo zhodné stanoviská obsahujú len všeobecné pripomienky s požiadavkou cezhraničného posudzovania zmeny navrhovanej činnosti, ktorá je splnená, nakoľko zmena navrhovanej činnosti spĺňa kritérium podľa § 40 ods. 1 písm. c), t. j., zmena navrhovanej činnosti je predmetom posudzovania presahujúca štátne hranice, ak o to požiada dotknutá strana. V rámci stanoviska nie sú uvedené žiadne konkrétne požiadavky a stanovisko nijako nereaguje, či už pripomienkami, alebo akceptáciou, na predloženú správu o hodnotení. Znenie stanoviska možno vyhodnotiť ako prejav obáv zo zhoršenia stavu životného prostredia a zdravia obyvateľstva dotknutej strany spôsobeného realizáciou zmeny navrhovanej činnosti. MŽP SR je toho názoru, že tieto obsahovo zhodné stanoviská nemajú vplyv na výsledné vydanie záverečného stanoviska z procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie, keďže sa vecne nevenujú pripomienkovaniu samotnej správy o hodnotení, a preto ich MŽP SR vzalo na vedomie.

Záverom možno konštatovať, že navrhovateľ uvedené pripomienky a požiadavky, ktoré vyplynuli z predmetných stanovísk vysvetlil a spresnil v rámci doplňujúcich informácií k správe o hodnotení a doplňujúce informácie poskytol aj počas odborného hodnotenia spracovateľovi odborného posudku a počas osobnej obhliadky predmetnej lokality kde sa má zmena navrhovanej činnosti realizovať. Z celkového kontextu a obsahu doplňujúcich informácií, je možné konštatovať, že navrhovateľ spracoval doplňujúce informácie komplexne a podrobne s konkrétnymi odpoveďami, ktorými reagoval, prípadne vysvetlil skutočnosti

súvisiace so zmenou navrhovanej činnosti v dostatočnom rozsahu, potrebnom pre zaujatia stanoviska príslušného orgánu k vydaniu záverečného stanoviska.

5. Vypracovanie odborného posudku v zmysle § 36 zákona

Odborný posudok k navrhovanej činnosti (ďalej len „odborný posudok“) podľa § 36 zákona vypracoval na základe určenia MŽP SR, listom č. 659/2023-1.7/ed; 27366/2023 zo dňa 04. 05. 2023, Ing. Peter Plekanec, zapísaný v zozname odborne spôsobilých osôb na posudzovanie vplyvov činností na životné prostredie pod číslom 452/2010/OHPV. O určení spracovateľa odborného posudku MŽP SR informovalo navrhovateľa listom č. 659/2023-1.7/ed; 27371/2023 zo dňa 04. 05. 2023.

Odborný posudok bol vypracovaný na základe správy o hodnotení, stanovísk doručených k správe o hodnotení (vrátane stanovísk v rámci cezhraničných konzultácií), záznamu z verejného prerokovania, doplňujúcich údajov k správe o hodnotení ako aj na základe vlastných poznatkov, konzultácií medzi spracovateľom posudku, navrhovateľom a spracovateľom správy o hodnotení a zistení o problematike. Vzhľadom na rozsah a potrebu multidisciplinárneho prístupu z hľadiska dosiahnutého vzdelania, certifikovaných odborností a skúseností z praxe, boli pre spracovanie podkladov a konzultácie využité spolupracujúce osoby Ing. Ján Palaj, Mgr. Filip Sapák (držitelia oprávnenia odborne spôsobilej osoby na posudzovanie vplyvov na životné prostredie) a Ing. Tomáš Šinkovič (v minulosti dlhoročný zamestnanec štátnej správy na úseku odpadového hospodárstva).

Odborný posudok obsahuje všetky zákonom stanovené náležitosti. V odbornom posudku boli vyhodnotené najmä úplnosť správy o hodnotení; stanoviská podľa § 35 zákona; úplnosť zistenia kladných a záporných vplyvov navrhovanej činnosti vrátane ich vzájomného pôsobenia; použité metódy hodnotenia a úplnosť vstupných informácií; návrh technického riešenia s ohľadom na dosiahnutý stupeň poznania, ak ide o vylúčenie alebo obmedzenie znečisťovania alebo poškodzovania životného prostredia a návrh opatrení a podmienok na prípravu, realizáciu zmeny navrhovanej činnosti a prípadne na ukončenie zmeny navrhovanej činnosti, ak ide o likvidáciu, sanáciu alebo rekultiváciu, vrátane opatrení na vylúčenie alebo zníženie významne nepriaznivých vplyvov zmeny navrhovanej činnosti.

Spracovateľ odborného posudku konštatoval, že správa o hodnotení obsahuje všetky formálne náležitosti, ktoré sú stanovené v prílohe č. 11 zákona.

Správa o hodnotení po obsahovej stránke v dostatočnej miere a v požadovaných súvislostiach popisuje zmenu navrhovanej činnosti. Poskytuje potrebné údaje o jednotlivých hodnotených variantoch, ako aj plnení požadovaného účelu. Rozsah správy o hodnotení v plnej miere postačuje na posúdenie potenciálnych vplyvov zmeny navrhovanej činnosti. K nedostatkom správy o hodnotení spracovateľ odborného posudku uvádza najmä nepriehľadnosť kapitol v časti B správy o hodnotení, čo je spôsobené nie veľmi optimálnou prácou s tabuľkami, ktoré by mali zvyšovať čitateľnosť dokumentu, nie naopak.

Z procesného hľadiska spracovateľ odborného posudku je toho názoru, že proces posudzovania zmeny navrhovanej činnosti mohol byť so zreteľom na možný dosah zmeny navrhovanej činnosti cez štátne hranice začatý skôr, aby sa zabránilo predĺženiu procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie a dostatočne sa umožnilo všetkým účastníkom konania plnohodnotne sa k samotnej zmene navrhovanej činnosti vyjadriť. Toto bolo dodatočne eliminované pomerne obsiahlou komunikáciou medzi stranou pôvodu a dotknutou stranou. Ďalšie nedostatky, ktoré boli počas procesu posudzovania zmienené neznamenajú objektívne posúdenie vplyvov zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie a nemajú zásadný vplyv na výsledky posúdenia.

Z pohľadu úplnosti spracovania správy o hodnotení so zohľadnením príloh a doplnení jej súčasti, spracovateľ odborného posudku vyhodnotil správu o hodnotení za podrobne vypracovanú a v požadovaných súvislostiach popisujúcu zmenu navrhovanej činnosti v realizačnom variante a nulovom variante, tzn. ak by sa zmena navrhovanej činnosti

nerealizovala. V rámci správy o hodnotení bola zmena navrhovanej činnosti porovnávaná s nulovým variantom resp. so súčasným stavom.

Celkovo spracovateľ odborného posudku hodnotí správu o hodnotení so zohľadnením jej príloh a následných doplnení ako jej súčasť, ako primerane komplexnú s dostatočnou výpovednou hodnotou, ktorá dáva odpoveď na všetky zásadné otázky týkajúce sa vplyvu zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie. Uvádza, že spracovateľ správy o hodnotení podrobne vyhodnotil jednotlivé vplyvy zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie z pohľadu realizácie a následnej prevádzky.

So závermi správy o hodnotení týkajúcimi sa zmeny navrhovanej činnosti spracovateľ odborného posudku súhlasí. Popísané vplyvy predstavujú z objektívneho hľadiska málo významné riziko ohrozenia životného prostredia a zdravia obyvateľova. Po uvedení do prevádzky bude v širšom kontexte na celoštátnej úrovni prevažovať pozitívny prínos zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie, najmä z pohľadu zníženia produkcie CO₂ uvoľňovaných do ovzdušia (náhrada klasických fosílnych palív) a súčasne dôjde k zvýšeniu podielu zhodnocovaných odpadov, či už materiálovo alebo energeticky, s čím priamo súvisí zníženie množstva skládkovaných odpadov, čo je plne v súlade so strategickými dokumentami odpadového hospodárstva Slovenskej republiky ako aj Európskej únie.

Spracovateľ odborného posudku konštatuje, že metódy hodnotenia použité v správe o hodnotení zodpovedajú účelu a formulované závery považuje za správne.

Návrh technického riešenia vyhovuje zásadám a odporúčaniam v oblasti ochrany životného prostredia, použité technológie sú na úrovni súčasného poznania zabezpečujúce minimalizáciu negatívnych vplyvov na životné prostredie a zodpovedajú najlepším dostupným technikám pre odvetvie výroby cementu, vápna a oxidu horečnatého, ako aj pri spracovaní odpadu.

Z hľadiska navrhnutých opatrení spracovateľ odborného posudku považuje ich rozsah za dostatočný, vypriadavajúcim sa s popísanými vplyvmi na jednotlivé zložky životného prostredia.

Na základe vyššie uvedeného spracovateľ posudku **odporučil realizáciu zmeny navrhovanej činnosti** v realizačnom variante uvedenom v správe o hodnotení.

Odporúčania a závery z odborného posudku boli použité ako podklad pri spracovaní tohto záverečného stanoviska a podmienky uvedené v odbornom posudku sú zahrnuté v časti VI.3. tohto záverečného stanoviska.

Odborný posudok bol na MŽP SR doručený navrhovateľom dňa 11. 08. 2023.

IV. KOMPLEXNÉ ZHODNOTENIE VPLYVOV NAVRHOVANEJ ČINNOSTI NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VTÁTANE ZDRAVIA

Celkové vplyvy zmeny navrhovanej činnosti na dotknuté územie boli na základe predložených podkladových materiálov a vyjadrení zainteresovaných strán komplexne zdokumentované a vyhodnotené. Predpokladané vplyvy zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie boli hodnotené z viacerých hľadísk: priame, nepriame, synergické, kumulatívne, pozitívne a negatívne vplyvy. V tomto rozsahu boli hodnotené vplyvy na obyvateľstvo, vplyvy na prírodné prostredie, vplyvy na krajinu, vplyvy na urbánny komplex a na využívanie zeme.

Zistenie kladných a záporných vplyvov zmeny navrhovanej činnosti vrátane ich vzájomného pôsobenia uvedených v správe o hodnotení je možné považovať za dostatočné. Celkové vplyvy zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie boli vyhodnotené na základe výsledkov vo veci posudzovania vplyvov zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie nasledovne:

Vplyvy na obyvateľstvo a hodnotenie zdravotných rizík

Priamo dotknutým obyvateľstvom budú obyvatelia obce, v ktorom katastrálnom území sa nachádza dotknutý priestor výrobného areálu navrhovateľa, t. j. obce Dvorníky-Včeláre. Za najbližšiu obytnú zástavbu možno považovať obytnú zástavbu na južnom okraji obce Dvorníky-Včeláre, ktorá je situovaná vo vzdialenosti približne 600 metrov od hranice areálu cementárne. Areál cementárne sa nachádza približne 2 km východne od obce Včeláre a asi 1,8 km severovýchodne je situovaná obec Turňa nad Bodvou. Za ďalšie dotknuté obyvateľstvo možno pre potreby tohto posúdenia považovať obyvateľstvo obcí nachádzajúcich sa vo vymedzenom dotknutom území.

Realizačná etapa zmeny navrhovanej činnosti bude trvať približne 10 mesiacov, pričom bude zahŕňať úpravu plôch pre umiestnenie nových stavebných objektov, výstavbu nových stavebných objektov, realizáciu ich napojenia na technickú infraštruktúru areálu a inštaláciu technologického vybavenia. Práce budú prebiehať v rôznych častiach areálu cementárne, podľa umiestnenia zmenou dotknutých technologických uzlov. Niektoré realizačné činnosti sa budú v čase vzájomne prekrývať, pričom je predpoklad, že najvýznamnejšie sa dotkne obyvateľstva etapa realizácie v čase prípravy staveniska a očakáva sa počas nej najväčší pohyb dopravných prostriedkov. Samotná výstavba a inštalácia technológie bude umiestnené v priestoroch areálu cementárne, pričom prepravné nároky budú podstatne nižšie.

Počas etapy realizácie sa očakávajú negatívne vplyvy na obyvateľstvo hlavne v oblasti emisného zaťaženia, hlukového zaťaženia a dopravného zaťaženia (aj v súvislosti s emisiami znečisťujúcich látok do ovzdušia a emisiami hluku). Tieto vplyvy budú mať premenlivý a krátkodobý charakter a je možné ich obmedzovať na akceptovateľnú úroveň radom účinných opatrení, akými sú dodržiavanie časového rozpätia pre vykonávanie hlučných činností, opatrenia na znižovanie prašnosti (vhodný spôsob skladovania sypkých materiálov, čistenie komunikácií a dopravných prostriedkov a zabezpečenie ich dobrého technického stavu, ...) a opatrenia na obmedzenie dopadu vyvolanej nákladnej dopravy na dopravnú situáciu na dotknutých komunikáciách (napr. obmedzenie dopravy počas ranej a poobedňajšej špičky na minimum, ...). Za vplyv na obyvateľstvo počas realizačnej etapy možno považovať aj pozitívny sociálno-ekonomický vplyv vytvorenia príslušného počtu pracovných príležitostí pre zamestnancov. Nemožno úplne vylúčiť ani jednotlivito vyskytujúci sa pocit nepohody súvisiaci napr. s občasným výskytom obmedzení v súvislosti s prebiehajúcimi realizačnými prácami (napr. primeraná krátkodobá zmena dopravnej situácie, ...).

Počas etapy prevádzky po realizácii zmeny navrhovanej činnosti sa očakávajú negatívne vplyvy na obyvateľstvo hlavne v oblasti emisného zaťaženia ovzdušia, hlukového zaťaženia, dopravného zaťaženia (v súvislosti s emisiami hluku, znečisťujúcich látok do ovzdušia a zaťažením dotknutých komunikácií), psychologických a socio-ekonomických vplyvov. Pre hodnotenie vplyvov zmeny navrhovanej činnosti počas prevádzky boli vypracované emisno-technologická štúdia, rozptylová štúdia, akustická štúdia, dopravná štúdia, odpadová štúdia a štúdia HIA, pričom v prípade rozptylovej štúdie a hlukovej štúdie je venovaná pozornosť aj emisiám znečisťujúcich látok a hluku ako dôsledku zvýšeného dopravného zaťaženia

Z hľadiska zaťaženia ovzdušia emisiami znečisťujúcich látok, vrátane vplyvu na pachovú situáciu možno aj na základe záverov rozptylovej štúdie uviesť, že z modelácie imisných máp, ktoré vyjadrujú vplyv stacionárnych zdrojov prevádzky cementárne pred zmenou navrhovanej činnosti a po zmene navrhovanej činnosti kumulatívne s dopravou a ťažobnými priestormi v okolí, vrátane imisného pozadia vyplýva, že najvyššie hodnoty koncentrácií znečisťujúcich látok vzhľadom na dotknuté najbližšie obytné prostredie pri najnepriaznivejších rozptylových a prevádzkových podmienkach budú vplyvom na najbližšie obytné prostredie nižšie ako sú legislatívou stanovené limitné hodnoty s dostatočnou rezervou. Koncentrácie mimo výpočtovej plochy je možné považovať za zanedbateľné (hodnoty blížiac sa nule). Zmena navrhovanej činnosti spôsobí mierne zvýšenie emisií CO, a to v dôsledku zmeny intenzity dopravy, naopak

v celom ostatnom spektre hodnotených znečisťujúcich látok nie je badateľná žiadna alebo zanedbateľná zmena koncentrácií znečisťujúcich látok.

Zo vstupného odpadu (zmesový komunálny odpad, biologicky rozložiteľný odpad) i z technológie činnosti sa môžu uvoľňovať látky, ktoré môžu ovplyvňovať organoleptické vlastnosti ovzdušia. Je to najmä amoniak, ktorý bol vytipovaný ako potenciálne dominujúca zápachajúca látka. Ak sa zoberie do úvahy v literatúre uvedená najnižšia organoleptickú prahová hodnota pre amoniak, t. j. $290 \mu\text{g}/\text{m}^3$ a občasne sa vyskytujúca maximálna koncentrácia amoniaku v okolí zmeny navrhovanej činnosti bude dosahovať hodnotu $0,2 - 0,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$, ide o hodnoty niekoľko stonásobne nižšie ako je čuchový prah. Z ďalších pachových látok je možné uviesť chlór vodík a fluor vodík. Čuchové prahy pre tieto látky uvádza odborná literatúra v hodnotách $30 - 110 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Ich výskyt v najnepriaznivejších rozptylových situáciách na okraji obytnej zástavby bude maximálne $0,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$, teda cca 300x nižší. Maximálne koncentrácie pachových látok pôvodom z posudzovanej prevádzky cementárne na okrajoch obytnej zástavby budú hlboko pod čuchovým prahom, preto nie je predpoklad, že by dlhodobo negatívne ovplyvňovali organoleptickú kvalitu ovzdušia. Napriek dostatočnej vzdialenosti prevádzky od obytnej zástavby (cca 600 m, pričom medzinárodne odporúčaná vzdialenosť je 300 m) však nie je možné úplne vylúčiť, že za nepriaznivých meteorologických podmienok by zápachajúce látky krátkodobo dosiahli čuchový prah na okraji obytnej zástavby. Na ochranu pred prienikom pachov budú prijaté v prevádzke opatrenia, napr. prevoz odpadu v krytých vozidlách, manipulácia s odpadom v uzatvorenej hale a pod.

Z hľadiska zaťaženia územia hlukom (hlukových pomerov) bolo za účelom posúdenia možného vplyvu hluku a vibrácií z budúcich technologických stacionárnych zdrojov hluku a líniových zdrojov hluku v priestore a okolí zmeny navrhovanej činnosti realizované meranie hluku a následné spracovaná akustická štúdia. Zo záverov akustickej štúdie vyplynuli nasledovné závery:

- zvýšenie intenzít rádo vo jednotkách nákladných súprav výhradnej dopravy za deň neprinesie v súvislosti s navrhovanou zmenou žiadnu zmenu akustickej situácie v širšom okolí cestných komunikácií v Turni nad Bodvou, ktoré sú a budú využívané jazdnými súpravami zabezpečujúcich potreby prevádzky areálu cementárne;
- zmena navrhovanej činnosti neprinesie ani objektívnu zmenu akustickej situácie (čo sa týka prediktívnych výpočtov), ani subjektívnu zmenu akustickej situácie (čo sa týka akustickej audibility a vnímania ľudského jednotlivca). Identifikovateľná akustická zmena môže reálne nastať len v bezprostrednej blízkosti hlavnej prístupovej komunikácie do areálu cementárne, aj to len do $+1,0 \text{ dB}$ (max.), ktorá je však vo významnej vzdialenosti od chránených území a priestorov;
- aktuálne vykonané merania imisí hluku a vykonané predikcie šírenia hluku v záujmovom území po zmene navrhovanej činnosti preukázali, že realizácia akýchkoľvek prídavných protihlukových opatrení v danej lokalite súvisiacich s budúcou prevádzkou posudzovaných zdrojov hluku cementárne nie je potrebná;
- ekvivalentné hladiny hluku z pozemnej dopravy budú v budúcnosti o niečo vyššie ako v súčasnosti – predpokladajú sa maximálne prírastky cca $+0 \text{ dB}$ až $0,5 \text{ dB}$. Uvedené znamená, že prírastok bude menej významný a to do $3,0 \text{ dB}$, kedy je z hľadiska subjektívnej vnímateľnosti hluku problém rozoznať akýkoľvek rozdiel v akustickom charaktere územia;
- k prekračovaniu prípustných hodnôt hluku z pozemnej dopravy z cesty I/16 a z prístupovej komunikácie všeobecne pre kat. územia III nebude dochádzať ani v budúcnosti. Je možné, že už v súčasnosti dochádza k prekračovaniu prípustných hodnôt hluku z pozemnej dopravy pre nočný referenčný časový interval, pričom pre prostredia daného charakteru v blízkosti ciest I. triedy s tranzitnou dopravou je tento stav v urbanisticky vytváraných územiach úplne štandardný;
- zmena navrhovanej činnosti neprinesie žiadnu zmenu situácie (ani z hľadiska dopravných intenzít, ani v rámci existujúcej hlukovej záťaže) v okolí cesty III/3299,

resp. v dotknutých obciach (napr. v maďarskej obci Hidvégdó), nakoľko súčasný stav dovozu odpadov z Maďarska bude zachovaný;

- imisie hluku a vibrácií z výhradných stacionárnych zdrojov súvisiacich so zmenou navrhovanej činnosti nebudú mať významný vplyv na celkovú akustickú a seizmickú situáciu životného prostredia okolitého dotknutého územia. Predpokladané hlukové zaťaženie v záujmovom území pred fasádami najbližších rodinných domov v obci Dvorníky-Včeláre, po realizácii zmeny navrhovanej činnosti, pri spolu prevádzkovaní možných prídavných zdrojov hluku, je preto možné považovať za primerané.

Z hľadiska dopravného zaťaženia a zo záverov dopravnej štúdie možno konštatovať, že vzhľadom na nízke dopravné zaťaženie na ceste I/16 nebude mať realizácia zmeny navrhovanej činnosti zásadný vplyv na zvýšenie doby čakania na jednotlivých dopravných prúdoch. Prevádzka cementárne využíva aj železničnú (koľajovú) dopravu v maximálnej možnej miere, pričom koľajová doprava je vyžívaná podľa logistických možností dodávateľov a odberateľov (nie všetky suroviny, palivá či produkty je možné prepravovať železnicou). Pomocou koľajovej dopravy je zabezpečovaný dovoz surovín a palív ako aj odvoz výstupných produktov a voľne loženého cementu. Po vybudovaní zmeny navrhovanej činnosti nedôjde k navýšeniu počtu prepráv po železnici, pričom je predpoklad zníženia počtu ročných prepráv z dôvodu zníženia spotreby tradičných palív. Časť odpadu určeného na spoluspaľovanie je dovážaná aj z Maďarska (menej 1 nákladné vozidlo/deň), pričom tento stav sa nezmení a nedôjde k navýšeniu dovozu odpadov z Maďarska. Z hľadiska dopravno-kapacitného posúdenia je možné konštatovať, že očakávané dopravné zaťaženie cesty E58 a k nej prilahlých príjazdových ciest, vrátane križovatiek, ktoré budú využívané na účely prevádzky cementárne, bude po zohľadnení prírastku dopravy očakávanej po realizácii zmeny navrhovanej činnosti málo významné, resp. vyhovujúce. Uvedené konštatovanie platí aj pri zohľadnení rastu dopravy vo výhľadovom období, t. j. pre výhľadový rok 2042.

Pri hodnotení zmeny navrhovanej činnosti boli brané do úvahy aj obavy obyvateľov dotknutých obcí zo zhoršenia životných podmienok z dôvodu posudzovanej činnosti. Obavy zo zhoršenia životných podmienok a z ohrozenia zdravia môžu predstavovať pre niektorých ľudí žijúcich v blízkom okolí areálu cementárne stresovú záťaž, čo možno považovať za negatívny psychologický vplyv vo forme obáv. Pocit subjektívnej nepohody a životnej nespokojnosti môže mať tiež vplyv na kvalitu života. Mieru a rozsah tohto vplyvu nie je možné kvantifikovať, je však možné mu v určitej miere efektívne predchádzať zabezpečením informovanosti obyvateľstva dotknutých obcí o parametroch týchto výstupov.

V tejto súvislosti MŽP SR zastáva názor, že vznik takejto situácie (uvedeného negatívneho vplyvu) ide aj na vrub možnej neúplnej, neefektívnej a nejasnej argumentácie zo strany navrhovateľa voči verejnosti. Aj keď v zmysle zvukových záznamov z verejného prerokovania nemožno uprieť maximálnu snahu o vysvetlenie problematiky, odborné odpovede a argumenty na otázky dotknutých subjektov i prítomnej verejnosti. Správa o hodnotení mohla viac poukázať na prínosy z viacerých pohľadov i na to, že zmena navrhovanej činnosti je v súlade s koncepciami Európskej únie a Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky a môže byť prínosom i pre riešenie nakladania s odpadmi v regióne v súvislosti s obmedzením skládkovania komunálnych odpadov a povinnosťou II. stupňa triedenia odpadov pred uložením na skládku odpadov, ako i náhrady fosílnych palív v rámci prevádzky.

Z hľadiska sociálno-ekonomických vplyvov zmena navrhovanej činnosti prinesie primeraný počet nových pracovných miest priamo v prevádzke navrhovateľa a povedie tiež k vytvoreniu nových alebo k stabilizácii existujúcich pracovných príležitostí u dodávateľských firiem, prepravných firiem, atď., ktoré by sa v najvyššej miere malo prejavovať práve v dotknutom regióne. Následne bude mať spoločnosť navrhovateľa so silnejšou pozíciou na trhu vytvorený priestor naďalej sa spolupodieľať na rozvoji regiónu a podpore komunitných aktivít. Uvedené možno hodnotiť ako pozitívny sociálno-ekonomický vplyv nie len pre bezprostredne dotknuté obyvateľstvo. Súčasne posudzovaná zmena navrhovanej činnosti nie je v dotknutom regióne predpokladom vplyvu na iné sociálno-ekonomické faktory/parametre života dotknutého

obyvateľstva (napr. strata rekreačnej funkcie územia a z nej plynúce zníženie zamestnanosti a pod.).

Ostatné potenciálne vplyvy na obyvateľstvo možno vzhľadom na charakter technologických procesov zmeny navrhovanej činnosti (technológie bez zariadení emitujúcich v relevantnej miere ionizujúce žiarenie alebo niektorý druh elektromagnetického žiarenia) a vzhľadom na zabezpečenie dotknutej prevádzky považovať vo vzťahu k zdraviu obyvateľstva a jeho pohode za irelevantné.

Posúdenie zdravotných rizik

V rámci správy o hodnotení bola odbornou spôsobilou osobou vypracovaná štúdia HIA na hodnotenie vplyvov zmeny navrhovanej činnosti na verejné zdravie. Hodnotenie faktorov prostredia a životných podmienok obyvateľov s možným vplyvom na zdravie bolo zamerané na chemické faktory (vplyv znečistenia ovzdušia, vplyv znečistenia pôdy, vplyv znečistenia vody), fyzikálne faktory (vplyv hluku, vplyv elektromagnetického žiarenia, vplyv ionizujúceho žiarenia), biologické faktory, psychologické vplyvy a sociologické vplyvy.

Pri hodnotení kvality ovzdušia štúdia HIA vychádzala z výsledkov rozptylovej štúdie, v ktorej boli vytipované znečisťujúce látky uvoľňované od ovzdušia z predmetnej prevádzky po realizácii zmeny navrhovanej činnosti a mohli by ovplyvňovať kvalitu ovzdušia v obytnej zóne. Pri výpočte rizika bol použitý konzervatívny prístup – pre hodnotenie boli použité z rozptylovej štúdie vypočítané maximálne krátkodobé koncentrácie jednotlivých znečisťujúcich látok, ktoré sa môžu vyskytovať v okolí posudzovanej činnosti po realizácii navrhovanej zmeny. Rozptylová štúdia posúdila celkom 4 referenčné body na privrátených okrajoch obytnej zástavby okolitých obcí: R1 – Dvorníky-Včeláre západ, R2 – Dvorníky-Včeláre sever, R3 – Turňa nad Bodvou a R4 – Host'ovce. Vypočítané koncentrácie znečisťujúcich látok boli porovnané s limitmi, resp. s odvodenými prípustnými hodnotami. Koeficient nebezpečnosti (HQ) pre jednotlivé látky bol počítaný z pomeru medzi vypočítanou koncentráciou (C) a limitnou koncentráciou (L): $HQ = C/L$. Ďalej bol vypočítaný sumárny index nebezpečnosti (HI) súčtom koeficientov nebezpečnosti pre jednotlivé znečisťujúce látky. Sumárny index nebezpečnosti tvorí predpoklad miery rizika – ak je menší ako 1, nie je predpoklad rizika ohrozovania zdravia, ak je väčší ako 1, je potrebná ďalšia analýza a opatrenia na ochranu zdravia. Za zdravie ohrozujúce sa považujú hodnoty nad 10. Vypočítané koeficienty nebezpečnosti pre jednotlivé znečisťujúce látky i výsledné indexy nebezpečnosti pre jednotlivé lokality sa ukázali ako veľmi nízke, ich hodnoty sa ani zďaleka nepribližujú číslu jeden (tabuľky uvedené na str. 15 – 16 štúdie HIA). Nie je preto žiadny predpoklad, že by cementáreň po realizácii posudzovanej zmeny mohla predstavovať pre obyvateľov v jej okolí zdravotné riziko zo znečisteného ovzdušia.

Z pohľadu znečistenia pôdy možno konštatovať nasledovné. Zmena navrhovanej činnosti je lokalizovaná v areáli jestvujúcej cementárne, plocha areálu nebude rozširovaná na úkor poľnohospodárskej pôdy. Prevádzka cementárne je a bude zabezpečená proti prieniku znečisťujúcich látok do pôdy i podzemnej vody. V prípade havarijného znečistenia pôdy sa bude postupovať podľa prevádzkového poriadku a kontaminovaná zemina bude zneškodnená podľa platných právnych predpisov. Znečisťujúce látky emitované z posudzovanej zmeny navrhovanej činnosti do ovzdušia, ktorá sa dostávajú mimo areál cementárne, nie sú významne toxické ani nemajú oneskorené zdravotné účinky, ich prípadný spad na pôdu by nepredstavoval ohrozenie nezávadnosti poľnohospodárskej pôdy ani potravinového reťazca. Preto poškodenie zdravia obyvateľov kontamináciou pôdy a prienikom znečisťujúcich látok, emitovaných zo zmeny navrhovanej činnosti do potravinového reťazca, nie je reálne.

Z pohľadu znečistenia vody je možné uviesť, že areál cementárne čerpá technologickú vodu z toku Turnianskeho potoka, voda je uložená do vodojemu. Pitná voda pochádza z verejného vodovodu a je rovnako akumulovaná do vodojemu. Odpadové vody sú prečisťované vo vlastnej mechanicko-biologickej čistiarni odpadových vôd a odvádzané späť do Turnianskeho potoka. V súvislosti s posudzovanou zmenou navrhovanej činnosti sa

predpokladá ich nárast o 43 m³/rok, čo je zanedbateľné množstvo. Dažďové vody sú akumulované v retenčnej nádrži a podľa potreby vypúšťané do Turnianskeho potoka. Lokalita, kde je umiestnená cementáreň, sa nachádza mimo chránenej vodohospodárskej oblasti, v okolí sa nenachádza vodný zdroj pre hromadné zásobovanie obyvateľov ani ochranné pásmo takéhoto vodného zdroja a nenachádza sa tu ani žiadna voda určená na kúpanie a rekreáciu. Preto poškodenie zdravia obyvateľov v okolí posudzovanej zmeny navrhovanej činnosti kontamináciou pitnej alebo rekreačnej vody je prakticky vylúčené.

Z pohľadu vplyvu hluku štúdia HIA vychádzala z výsledkov akustickej štúdie. Zmena navrhovanej činnosti bude realizovaná v jestvujúcom areáli cementárne, kde je prípustná hladina hluku 70 dB. Navýšenie hluku z prevádzky po realizácii zmeny navrhovanej činnosti na najbližšom okraji obytnej zástavby bude max. 0,2 dB, čo je hodnota ľudským uchom nerozlíšiteľná od súčasného stavu. Denné a večerné hladiny hluku budú značne pod prípustnými hodnotami, nočné budú oscilovať okolo prípustnej hodnoty podľa vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí. Hluk z obslužnej dopravy sa bude uplatňovať v zástavbe popri ceste I/16. Navýšenie dopravného prúdu, spôsobeného obslužnou dopravou cementárne, bude predstavovať cca 10 % oproti súčasnému stavu. Tento nárast spôsobí zvýšenie súčasného hluku pri ceste I/16 o cca 0,4 dB. I v tomto prípade budú zmeny hlukovej záťaže prakticky ľudským uchom nerozlíšiteľné od súčasného stavu. Preto poškodenie zdravia obyvateľov v okolí posudzovanej zmeny navrhovanej činnosti nadmerným hlukom z prevádzky ani z obslužnej dopravy nie je reálne.

Technologické postupy posudzovanej zmeny navrhovanej činnosti nebudú zdrojom elektromagnetického žiarenia, preto dopad tohto faktora na zdravie nie je hodnotený, ohrozenie zdravia obyvateľov v okolí prevádzky týmto faktorom nie je reálne.

Technologické postupy posudzovanej zmeny navrhovanej činnosti nebudú zdrojom ionizujúceho žiarenia, preto dopad tohto faktora na zdravie nie je hodnotený, ohrozenie zdravia obyvateľov v okolí prevádzky týmto faktorom nie je reálne.

Z pohľadu psychologických faktorov možno uviesť nasledovné. Vzhľadom na to, že pre novú výrobu TAP bude do cementárne privádzané väčšie množstvo rôznych odpadov (kategória „O“), môže informácia vyvolávať u obyvateľov v okolí obavy o možné negatívne vplyvy na ich zdravie a kvalitu bývania. Je preto nevyhnutná komunikácia navrhovateľa s dotknutými obcami a obyvateľmi v štádiu prípravy, výstavby i prevádzky posudzovanej zmeny navrhovanej činnosti a operatívne riešenie prípadných vzniknutých situácií.

Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery

Realizácia zmeny navrhovanej činnosti súvisí aj so stavebnými prácami, ktoré bude nutné realizovať pri výstavbe novej haly, kde bude situovaná linka na predúpravu odpadov. Horninové prostredie bude počas výstavby novej haly v mieste jej založenia zasiahnuté do projektovanej hĺbky základov. Vybudovaná plocha základov bude následne zaťažená primerane vysokou hmotnosťou stavebného objektu. Realizácia jednotlivých technologických zmien v rámci linky na výrobu šedého slinku si nevyžaduje žiadne zásahy do horninového prostredia, ani ho nijakým spôsobom neovplyvní.

Hoci samotná zmena navrhovanej činnosti nebude mať výrazný vplyv na zmenu množstva používaných nerastných surovín, pokračovanie v prevádzke výroby šedého slinku predstavuje významný vplyv na nerastné suroviny, a to v súvislosti s nárokmi na vápenca a íl. Po zmene navrhovanej činnosti sa predpokladá znížená potreba vápenca pri výrobe šedého slinku o cca 3 %. Z pohľadu nerastných surovín, je možno spomenúť skutočnosť, že navýšením kapacity alternatívnych palív vyrobených z odpadu sa znížia potreba využívania klasických palív, ako je najmä čierne uhlie. Vplyvy činnosti cementárne na nerastné suroviny je

z celkového pohľadu významný, ale samotné vplyvy súvisiace so zmenou navrhovanej činnosti je možné považovať za prakticky nevýznamné.

Ťažba vápenca a ílu má vplyv aj na geomorfologické pomery, tzv. vyťažením zásob nerastných surovín sa v mieste exploatacie nezvratne zmení reliéf územia. Pri dodržaní technologických podmienok (sklon a výška rezov, generálny svah, atď.) sa nepredpokladá vznik geodynamických javov. Vplyvy na iné ložiská nerastných surovín nebudú realizáciou navrhovanej činnosti nijako dotknuté.

Predmetná lokalita sa nenachádza v území s aktívnymi ani významnými exogénnymi geodynamickými javmi. Zmena navrhovanej činnosti svojim umiestnením a charakterom nebude mať vplyv na miestne geomorfologické pomery. Súčasne sa nepredpokladajú ani vplyvy na miestne geodynamické javy.

Vplyvy na klimatické pomery a zraniteľnosť zmeny navrhovanej činnosti voči zmene klímy

Vplyvy na mikroklimatické pomery počas výstavby ako aj po čas prevádzky sú zanedbateľné. Realizáciou zmeny navrhovanej činnosti dôjde k vybudovaniu zastavanej plochy, t. j. haly na výrobu TAP, o výmere 1 900 m², čo súčasne predstavuje aj plochu stavebných objektov. Predmetná plocha je už v súčasnosti využívaná ako čiastočne spevnená plocha. Počas stavebnej činnosti súvisiacej s výstavbou novej haly nie je potrebný výrub drevín, potrebné bude len odstránenie vegetačného krytu (tráva, malé náletové kry) na ploche o približnej výmere 900 m².

K odstráneniu vegetačného krytu a vytvoreniu nových spevnených plôch takého rozsahu, ktorý by sa mohol prejavovať vplyvom na miestnu mikroklimu, v rámci zmeny navrhovanej činnosti nedôjde. Súčasne produkované emisie znečisťujúcich látok nebudú takého charakteru a ani množstva, ktoré by malo zásadný vplyv na miestnu mikroklimu. Mikroklima dotknutej lokality bude ovplyvnená len minimálne, s lokálnym pôsobením, bez podstatného vplyvu na okolité prostredie. Vplyvy na zmeny teploty vzduchu, jeho prúdenia, či tvorbu hmiel sa nepredpokladajú. Vplyv vybudovania nového spevneného povrchu na retenčné vlastnosti územia vo vzťahu k dažďovým vodám možno považovať za minimálny a akceptovateľný.

Zvýšenie množstva spalovaných odpadov – alternatívnych palív, bude súvisieť s úsporou fosilných palív, čo bude mať okrem iného aj pozitívny vplyv na emisie skleníkového plynu CO₂. Realizácia zmeny navrhovanej činnosti nie je zraniteľná voči zmenám klímy. Očakáva sa, že realizáciou zmeny navrhovanej činnosti a následne jej prevádzkou nedôjde k zmene ani k podstatnému ovplyvneniu klimatických pomerov v dotknutom území v porovnaní so súčasným stavom.

Vplyvy na ovzdušie

Podľa Správy o kvalite ovzdušia 2022 (SHMÚ) je reliéf v západnej časti Košického kraja skôr hornatejší, tiahnu sa tu Volovské vrchy oddelené od Slovenského krasu Rožňavskou kotlinou. Významným zdrojom znečisťovania je v tejto časti vykurovanie domácností tuhým palivom, najmä palivovým drevom. Situáciu zhoršujú aj nepriaznivé rozptylové podmienky v oblastiach s nízkou rýchlosťou vetra. V zóne Košický kraj nebolo v roku 2022 namerané prekročenie limitnej hodnoty pre SO₂, NO₂, CO a benzén, ani prekročenie limitnej hodnoty pre priemernú ročnú koncentráciu PM₁₀ a PM_{2,5}. Počet dní s priemernou dennou koncentráciou PM₁₀ nad 50 µg/m³ bol pod povoleným limitom. Súčasne je potrebné poznamenať, že najbližšia monitorovacia stanica spadajúca pod zónu Košický kraj sa nachádza na Kojšovskej holi a pre aglomeráciu Košice je to monitorovacia stanica umiestnená v obci Veľká Ida.

V správe o hodnotení sú identifikované všetky známe zdroje znečisťovania ovzdušia ako aj ich predpokladaná intenzita, ktoré budú vznikať počas výstavby, ako aj počas prevádzky zmeny navrhovanej činnosti. Za účelom komplexného posúdenia vplyvov zmeny navrhovanej činnosti na kvalitu ovzdušia bola vypracovaná rozptylová štúdia na posúdenie vplyvu rozptylu

vybraných znečisťujúcich látok a emisno-technologická štúdia na posúdenie navrhovaného stavu.

Počas výstavby bude zmena navrhovanej činnosti predstavovať nevýznamný, lokálny, dočasný vplyv na znečistenie ovzdušia. Zvýšená prašnosť počas výstavby, bude súvisieť najmä s dopravou, pohybom stavebných mechanizmov a stavebnej činnosti, ktorej intenzita, bude zanedbateľná. Počas prevádzky zmeny navrhovanej činnosti vzniknú nové zdroje znečisťovania ovzdušia, ktoré budú súčasťou technologického celku v areáli cementárne. Zmena navrhovanej činnosti zapríčiní aj zmenu frekvencie dopravy v súvislosti s prevádzkovaním cementárne, čo bude viesť k zmene emisií z líniových zdrojov. Zvýšenie dopravy bude mať za následok mierne zvýšenie emisií CO.

Zo záverov rozptylovej štúdie, ktorá vyjadruje vplyv stacionárnych zdrojov prevádzky pred zmenou navrhovanej činnosti a po zmene navrhovanej činnosti kumulatívne s dopravou a ťažobnými priestormi v okolí projektu vyplýva, že hodnoty koncentrácie znečisťujúcich látok budú v najbližšom obytnom prostredí nižšie ako sú legislatívne limitné hodnoty, aj s dostatočnou rezervou. Zároveň uvádza, že zmena navrhovanej činnosti spôsobí mierne zvýšenie emisií CO spôsobené zmenou intenzity dopravy. Naopak v celom ostatnom spektre hodnotených znečisťujúcich látok nie je badateľná žiadna alebo zanedbateľná zmena koncentrácií znečisťujúcich látok. Oblasť zmeny navrhovanej činnosti patrí čiastočne do oblastí riadenia kvality ovzdušia.

Vzhľadom na výsledky modelovania v rozptylovej štúdii je možné konštatovať, že vplyv zmeny navrhovanej činnosti vzhľadom na obytnú zástavbu, v ktorej sa vo vykurovacej sezóne môžu vyskytnúť zvýšené koncentrácie TZL, nebude predstavovať významné imisné zaťaženie. Zmena navrhovanej činnosti môže vplývať z hľadiska zápachu spojeného s používaním a skladovaním odpadov. Zápach rieši navrhovateľ manipuláciou s odpadmi v uzatvorených priestoroch a odvolaním sa na dostatočnú vzdialenosť cementárne od obytnej zóny.

Emisno-technologická štúdia vo svojom závere uvádza, že (cit.) „na základe zhodnotenia všetkých predložených dokumentov, materiálov a informácií, ako aj zodpovedania doplňujúcich otázok a po sformulovaní všetkých vyššie uvedených podmienok, ktoré odporúčame aby boli splnené, dodržané a ich dodržiavanie priebežne vyhodnocované, z hľadiska ochrany ovzdušia **realizácia hodnotenej zmeny navrhovanej činnosti sa odporúča**“. Najvýznamnejší, no zároveň stále zanedbateľný, prírastok emisií a imisí, tvoria emisie CO z nákladnej dopravy a emisie TZL pochádzajúce z kombinácie nákladnej dopravy a nových technologických zdrojov – dopravníkov a vykladacích zariadení. Vplyv emisií z rotačnej pece a z ťažobnej činnosti v okolí areálu sa pri konzervatívnom posudzovaní očakáva bez zmien.

Modelovací softvér bol nakalibrovaný podľa certifikovaného monitorovania znečistenia ovzdušia meracou stanicou LMKO umiestnenou pri obecnom úrade Turňa nad Bodvou v dňoch 13. 08 – 16. 08. 2021. Umiestnenie monitorovacieho bodu konzervatívne zohľadňuje aj vplyv emisií z dopravy na ceste I/16 aj možný vplyv transmisí z Košickej kotliny, kde je umiestnená prevádzka U. S. Steel Košice. Na základe vyššie uvedeného sa preto nepredpokladá podstatný nepriaznivý vplyv zmeny navrhovanej činnosti na kvalitu ovzdušia dotknutého územia.

Vplyvy na vodné pomery

V čase výstavby je relevantný vplyv na vody spojený prakticky len s potenciálnym rizikom kontaminácie podzemných vôd, napr. v prípade poruchy alebo havárie stavebných mechanizmov, kedy môže dôjsť k úniku ropných látok, oleja a pod. Tieto potenciálne situácie budú riešené v súlade s havarijným plánom staveniska. Mieru tohto rizika bude možné výrazne znížiť dobrým technickým stavom používaných mechanizmov, dodržiavaním bezpečnostných predpisov a prevádzkových opatrení pre obdobie výstavby.

Prevádzka zmeny navrhovanej činnosti predpokladá zachovanie aktuálnych nárokov na spotrebu technologickej vody. Z hľadiska spotreby pitnej vody je možné očakávať nepatrný nárast, a to o 43 m³ ročne. Na základe uvedeného možno očakávať, že vplyvy zmeny

navrhovanej činnosti na režim povrchových a podzemných vôd ako aj na odtokové pomery dotknutej lokality budú len nevýznamné, resp. sa očakávajú len v minimálnom rozsahu.

Realizáciou zmeny navrhovanej činnosti sa nepredpokladá ovplyvnenie hydrologických ani hydrogeologických pomerov dotknutého územia, ani negatívny vplyv na výšku hladiny a smer prúdenia podzemnej vody, resp. výdatnosť vodných zdrojov.

Pre podzemné vody môže byť potenciálnym rizikom len neštandardná prevádzková situácia, ktorej dôsledkom sa bude predchádzať príslušným zabezpečením indikovaných priestorov a plôch. Všetky objekty a zariadenia v ktorých sa bude manipulovať so znečisťujúcimi látkami budú vyhovovať príslušným legislatívnym predpisom na ochranu povrchových a podzemných vôd. Navrhované riešenia prevádzky zamedzujú priamy i nepriamy kontakt znečisťujúcich látok s podzemnými vodami.

Podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 174/2017 Z. z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti (ďalej len „nariadenie č. 174/2017“) sa katastrálne územie obce Dvorníky-Včeláre nenachádza v zraniteľnej oblasti. V zraniteľnej oblasti sa ale podľa nariadenia č. 174/2017 nachádzajú katastrálne územia okolitých obcí, a to obce Host'ovce SK0426518107, obce Turňa nad Bodvou SK0426559784, obce Turnianska Nová Ves SK0426521779 a obce Žarnov SK042652252. Zraniteľné územia sú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mg/l alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť. Na základe uvedenej skutočnosti sú v rámci zmeny navrhovanej činnosti prijaté, resp. navrhované opatrenia, ktoré budú predchádzať alebo eliminovať potenciálne negatívne vplyvy navrhovanej činnosti na vodné útvary povrchových a podzemných vôd.

Na základe vyššie uvedeného tak možno konštatovať, že sa v riešených súvislostiach nepredpokladá podstatný nepriaznivý vplyv na vodné pomery v dotknutom území. Súčasne sa realizáciou zmeny navrhovanej činnosti nepredpokladá ovplyvnenie hydrologických ani hydrogeologických pomerov dotknutého územia ani negatívny vplyv na výšku hladiny a smer prúdenia podzemnej vody, resp. výdatnosť vodných zdrojov.

Vplyvy na pôdu

Priamym vplyvom zmeny navrhovanej činnosti na pôdu bude vytvorenie nového trvalého záberu pre vybudovanie novej haly na predúpravu odpadov (parcely vedené v KN ako ostatná plocha a zastavaná plocha a nádvorie), čo však bude realizované v rámci existujúceho areálu skladu TAP 200, so spevnenými, resp. čiastočne spevnenými plochami. Celková výmera zastavanej plochy bude predstavovať 1 900 m². Všetky navrhované technologické zmeny, ako aj stavebné zásahy, budú realizované v rámci predmetného priemyselného areálu a budú využité existujúce technológie a infraštruktúra. K novému trvalému ani dočasnému záberu poľnohospodárskeho pôdneho fondu alebo lesného pôdneho fondu mimo existujúci areál nedôjde.

Počas realizácie zmeny navrhovanej zmeny je potenciálne riziko kontaminácie pôdy spojené len s havarijnými stavmi. V prípade takýchto havarijných stavov sa bude postupovať v súlade s prevádzkovým poriadkom a kontaminovaná zemina bude zneškodnená v súlade s platnou legislatívou.

Znečistenie pôdy počas prevádzky zmeny navrhovanej činnosti sa pri bežnej prevádzke nepredpokladá a neočakávajú sa ani negatívne vplyvy zmeny navrhovanej činnosti na pôdu. Pri dodržaní všetkých plánovaných i navrhovaných technických postupov prevádzky je tak možné predpokladať nerelevantný vplyv zmeny navrhovanej činnosti na pôdu.

Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy

Zmena navrhovanej činnosti bude realizovaná v rámci existujúceho areálu cementárne. Priamo na dotknutej lokalite nebol doposiaľ realizovaný botanický ani zoologický prieskum,

preto možno vychádzať zo skutočnosti, že súčasné zastúpenie fauny a flóry v areáli zodpovedá dlhoročnému priemyselnému využitiu a na lokalite sa nevyskytujú chránené, vzácne či ohrozené druhy rastlín a živočíchov, ani ich biotopy.

Plocha určená na výstavbu novej haly pre linku na predúpravu odpadov je už v súčasnosti čiastočne spevnená a je bez drevinnej vegetácie, takže realizácia zmeny navrhovanej činnosti si nevyžaduje odstránenie drevín. Na dotknutej ploche bude potrebné odstránenie vegetačného krytu (tráva, malé náletové kry) na výmere približne 900 m². Avšak vzhľadom na charakter a spôsob využívania danej lokality nedôjde k záberu žiadnych významných biotopov, ani k ohrozeniu alebo likvidácii vzácných alebo chránených zástupcov fauny a flóry, či záberu ich biotopov. Na základe uvedeného sa tak nepredpokladá podstatný nepriaznivý vplyv na faunu, flóru a ich biotopy na predmetnej lokalite.

Z hľadiska širšieho dotknutého územia je možné uviesť, že na severnom svahu vyvýšeniny Dlhý vrch je možné očakávať určité minimálne prírastky hluku (niekoľko desiatín dB), čo súvisí hlavne z blízkosťou areálu TAP a so skutočnosťou, že pri vzájomnom vzťahu severný svah vyvýšeniny Dlhý vrch – areál cementárne nedochádza k útlmu hluku terénnym krytím tak, ako pri šírení hluku po rovine. Dané navýšenie však platí len pri kontinuálnej činnosti v areály TAP bez expozičného obmedzenia, ktoré bude danú situáciu o niečo vylepšovať. Všeobecne však možno potvrdiť, že pokiaľ akustické výkony zdrojov hluku vysoko neprekračujú hodnoty 100 dB, nevykazujú extrémnu smerovosť, nemajú impulzný charakter alebo charakter dynamických hlukových udalostí, resp. hluk nevykazuje významný tónový charakter, nemalo by dochádzať k významnému rušeniu živočíšnych druhov žijúcich v širšom rozsahu územia okolo posudzovaných zdrojov hluku.

Z celkového hľadiska je možné hodnotiť vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy ako negatívny, ale zanedbateľný. Vplyv na faunu bude negatívny, málo významný, najmä pri výstavbe zmeny navrhovanej činnosti. Po uvedení zmeny navrhovanej činnosti do prevádzky je predpoklad zvýšenia hlukového zaťaženia v lokalite, hlavne hniezdnych a potravných biotopov niektorých druhov vtákov. Avšak celkové zvýšenie zaťaženia hlukom bude minimálne, len o niekoľko desiatín dB a územne obmedzené.

Vplyvy na chránené územia a ich ochranné pásma

Zmena navrhovanej činnosti bude realizovaná v existujúcom priemyselnom areáli v lokalite, kde platí prvý stupeň ochrany v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny. Realizáciou zmeny navrhovanej činnosti tak nebude priamo dotknuté žiadne z maloplošných, ani veľkoplošných chránených území, či ich ochranné pásma.

Zmena navrhovanej činnosti sa nachádza asi 0,7 km severne o územia európskeho významu (ďalej len „ÚEV“) Dlhý vrch (SKUEV0917), asi 0,3 km severne od chráneného vtáčieho územia (ďalej len „CHVÚ“) Slovenský kras (SKCHVU027) a 0,9 km severovýchodne od CHVÚ Aggteleki-karszt (HUAN1001). Európsky významné biotopy nebudú vplyvom zmeny navrhovanej činnosti dotknuté. Európsky významné druhy budú vplyvom zmeny navrhovanej činnosti pôsobením hluku, a to v CHVÚ Slovenský kras.

Z veľkoplošných chránených území je najbližšie územie situované vo vzdialenosti cca 2 km, a to Národný park Slovenský kras. Najbližšie maloplošné chránené územie – Prírodná rezervácia Zemné hradisko, je vzdialené približne 2 km. Národná prírodná rezervácia Zádielska tiesňava je vo vzdialenosti asi 2,8 km severným smerom. Na základe uvedeného možno konštatovať, že realizácia a prevádzka zmeny navrhovanej činnosti sa nejaví ako dôvod podstatnej zmeny imisnej situácie v ovzduší alebo zmeny v povrchových či podzemných vodách, ktorá by mohla predstavovať riziko významného negatívneho vplyvu vo vzťahu k týmto chráneným územiám.

Vzhľadom na skutočnosť, že v riešenom území sa nenachádzajú žiadne územia, ktoré sú zaradené do zoznamu Ramsarského dohovoru o mokradiach, je vplyv zmeny navrhovanej činnosti na tieto územia nulový.

Vzhľadom na lokalizáciu zmeny navrhovanej činnosti mimo chránenej vodohospodárskej oblasti a mimo vyhláseného pásma hygienickej ochrany podzemných vôd sa negatívny vplyv na tieto územia nepredpokladá.

Vplyvy na krajinu – štruktúru a využívanie krajiny, krajinný obraz a krajinnú scenériu

Zrealizovaním zmeny navrhovanej činnosti na posudzovanej lokalite nedôjde k zmene štruktúry krajiny a ani k zmene vyžívania krajiny nakoľko ide o pokračovanie v existujúcej činnosti. Realizáciou zmeny navrhovanej činnosti sa zachová súčasný charakter krajiny. Scenéria krajiny sa oproti súčasnému stavu zmení len minimálne, a to v dôsledku výstavby novej haly pre linku na predúpravu odpadov, ktorá bude situovaná v rámci existujúceho areálu skladu TAP 200 z časti už na spevnenej ploche.

Nepriamy pozitívny vplyv možno očakávať z hľadiska zvýšeného množstva zhodnocovaných odpadov, ktoré sa v súčasnosti ukladajú na skládky odpadov. Znižovanie množstva skládkovaných odpadov prispeje k zníženiu zaťaženia životného prostredia skládkami, ktoré sú považované za významný stresový faktor v krajine.

Vplyvy na územný systém ekologickej stability

Zmena navrhovanej činnosti je umiestnená priamo do existujúceho areálu cementárne, kde sa nenachádzajú/nezasahujú žiadne prvky územného systému ekologickej stability (biocentrum, biokoridor, genofondová lokalita), čím sa vylučuje priamy zásah do niektorých z prvkov kostry územného systému ekologickej stability a následný dopad na jeho funkčnosť. Ekologická stabilitu priamo posudzovanej lokality je hodnotená ako nízka

Umiestnenie zmeny navrhovanej činnosti v krajine rešpektuje prvky s ekostabilizačnou funkciou a prevádzkou zmeny navrhovanej činnosti nedôjde k zníženiu ekologickej stability dotknutého územia a ani jeho širšieho okolia. Za štandardných podmienok prevádzky a dodržania všetkých noriem a opatrení zmena navrhovanej činnosti nebude negatívne ovplyvňovať ani územný systém ekologickej stability ako taký, jeho funkčnosť a celistvosť.

Vplyvy na urbánny komplex a využívanie zeme

Realizácia zmeny navrhovanej činnosti významne neovplyvní štruktúru sídla (Dvorníky-Včeláre), architektúru a ani súčasný spôsob využívania urbánneho komplexu v blízkom či širšom okolí. Rovnako sa nezmení funkčné využitie krajiny a spôsob využívania územia, ktoré sú v súlade so schváleným územným plánom dotknutej obce.

Pre realizáciu zmeny navrhovanej činnosti bude využitý existujúci areál cementárne, ktorý sa nebude rozširovať, ani meniť svoju funkciu, či výrobnú kapacitu. Cementáreň predstavuje prevádzku na výrobu cementového slinku s celkovou povolenou kapacitou 2 650 t slinku/deň.

Vplyv zmeny navrhovanej činnosti na dopravu generovanú navrhovateľom sa prejaví zvýšením dopravnej frekvencie a bude predstavovať trvalý negatívny vplyv. Z hľadiska dopravnej situácie sa po realizácii zmeny navrhovanej činnosti očakáva navýšenie dopravného zaťaženia nákladnou dopravou oproti súčasnosti o približne 7,8 %.

Navrhovaná činnosť nebude mať vplyv na existujúce produktovody, ani trasy iných vedení a všetky existujúce ochranné pásma budú dodržané v zmysle platnej legislatívy. Dotknutá nebude ani miestna infraštruktúra.

Vo vzťahu k priemyslu dotknutého územia bude zmena navrhovanej činnosti predstavovať možnosť posilnenia postavenia ťažiskového priemyselného podniku na slovenskom aj európskom trhu a podporí sa zásobovanie slovenského i zahraničného trhu cementom.

Z hľadiska odpadového hospodárstva, realizácia zmeny navrhovanej činnosti umožní zvýšiť podiel a rozšíri portfólio spoluspaľovaných alternatívnych palív, čím sa zníži zaťaženie životného prostredia vplyvmi skládok, na ktoré sa odpady, navrhované na zhodnocovanie,

v súčasnosti ukladajú. Súčasne dôjde k úspore a zníženiu závislosti na klasických fosílnych palivách. Zmena navrhovanej činnosti zahŕňa aj zvýšenie množstva a rozšírenie druhov alternatívnych surovín pre výrobu surovínovej múčky, t. j. odpadov zhodnocovaných prostredníctvom surovínovej zmesi.

Zmena navrhovanej činnosti nebude mať vplyv na obhospodarovanie poľnohospodárskych pozemkov, nakoľko jej realizáciou nedôjde k trvalým ani dočasným záverom poľnohospodárskej pôdy.

Zmena navrhovanej činnosti nebude mať vplyv na existujúcu funkčnú rastlinnú a živočíšnu výrobu v záujmovom území. Vplyvom realizácie zmeny navrhovanej činnosti nedôjde k vplyvom na lesné hospodárstvo, vplyvom realizácie zmeny navrhovanej činnosti nedôjde k dočasnému a ani trvalému záberu lesných pozemkov a ani k obmedzeniu hospodárenia na lesných pozemkoch, resp. nedôjde k vplyvom na činnosti vykonávané v ochrannom pásme lesa. Zmena navrhovanej činnosti nebude mať vplyv na rybné hospodárstvo a poľovníctvo.

Vo vlastnom riešenom území sa nenachádzajú žiadne plochy služieb, rekreácie a záujmové objekty a priestory cestovného a turistického ruchu. Negatívne vplyvy neboli identifikované.

Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky

Priamo na lokalite výstavby zmeny navrhovanej činnosti sa nenachádzajú žiadne objekty alebo predmety, ktoré by spadali do podmienok pamiatkovej starostlivosti. Dotknutá lokalita sa nachádza mimo pamiatkových území, resp. zón. Vplyvy počas výstavby a prevádzky zmeny navrhovanej činnosti sa na kultúrne a historické pamiatky nepredpokladajú.

Vplyvy na archeologické náleziská

V hodnotenom území neboli zistené žiadne archeologické náleziská. Vplyv zmeny navrhovanej činnosti na archeologické náleziská sa nepredpokladá a vzhľadom k dlhodobému antropogénnemu využívaniu dotknutej lokality i okolitého územia nie je ani predpoklad prítomnosti neznámych archeologických nálezísk.

Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality

Na dotknutej lokalite, ani v jej bezprostrednom okolí, sa nenachádzajú žiadne známe paleontologické náleziská, ani významné geologické lokality. Posudzovaná činnosť svojím charakterom vylučuje vplyv aj na vzdialenejšie lokality paleontologických nálezov alebo geologické lokality.

Vplyvy na kultúrne hodnoty nehmotnej povahy (napr. miestne tradície)

Z pohľadu kultúrnej hodnoty nehmotnej povahy nemá predmetné územie v širších vzťahoch v rámci regiónu významné postavenie. V záujmovom území bezprostredne dotknutom prítomnosťou zmeny navrhovanej činnosti a jej blízkom okolí sa nenachádzajú žiadne kultúrne hodnoty hmotnej či nehmotnej povahy. Negatívne vplyvy neboli identifikované.

Synergické a kumulatívne vplyvy

Identifikovanými negatívnymi vplyvmi zmeny navrhovanej činnosti sú:

- emisná záťaž ovzdušia,
- hluková záťaž územia,
- dopravná záťaž územia,
- vplyvy súvisiace s nakladaním so vstupnými odpadmi,
- vplyvy z hľadiska možnosti presiahnutia štátnej hranice.

V prípade všetkých identifikovaných negatívnych vplyvov môže dochádzať v danom území k ich priestorovej syntéze s predmetnými vplyvmi iných antropogénnych aktivít. Vo všetkých prípadoch je však príspevok zmeny navrhovanej činnosti k ostatnej existujúcej záťaži životného prostredia akceptovateľný, t. j. nepredstavuje riziko prekročenia miery odporúčanej alebo stanovenej na ochranu zložiek životného prostredia alebo ochranu zdravia obyvateľstva.

Z rozptylovej štúdie a následnej modelácie imisných máp, ktoré vyjadrujú vplyv stacionárnych zdrojov prevádzky cementárne pred zmenou a po zmene kumulatívne s dopravou a ťažobnými priestormi v okolí cementárne vrátane imisného pozadia vyplynulo, že najvyššie hodnoty koncentrácií znečisťujúcich látok vzhľadom na dotknuté najbližšie obytné prostredie pri najnepriaznivejších rozptylových a prevádzkových podmienkach budú vplyvom na najbližšie obytné prostredie nižšie ako sú legislatívou stanovené limitné hodnoty s dostatočnou rezervou. Koncentrácie mimo výpočtovej plochy (5 500 x 8 800 m) je možné považovať za zanedbateľné – hodnoty blížiac sa nule.

Celkový hluk v záujmovom území je superpozíciou rôznych príspevkov hluku – hluk z výhradných stacionárnych zdrojov cementárne, hluk z pozemnej dopravy, hluk zo železničnej dopravy po železničnej trati č. 160 (ten vytvára v záujmovom území subjektívne najvýraznejšie hlukové udalosti, hlavne pri prejazdoch nákladných vlakových súprav), iné priemyselné a ťažobné celky (blízkosť iných prevádzok a lomov s intenzívnou horninovou ťažbou) a hluk pozadia, ktorého zložkou sú rôzne naturálne vplyvy (vietor, šum lístia, dažďové prehánky či trvalý dažď, atď.). Ak sa vezme do úvahy kumulatívny vplyv všetkých týchto parciálnych zložiek hlukovej expozície aj v budúcnosti po realizácii zmeny navrhovanej činnosti, na základe vyhodnotenia predpokladaných príspevkov hluku iba z výhradných stacionárnych zdrojov cementárne, resp. zo zdrojov dopravného zabezpečenia prevádzky cementárne, je možno jednoznačne potvrdiť, že vplyvom zmeny navrhovanej činnosti a nových zdrojov hluku zmeny navrhovanej činnosti nedôjde k takmer žiadnemu nárastu hluku v širšom okolitom záujmovom území v okolí areálu cementárne.

Na základe zrealizovaného posúdenia hlukových pomerov pri realizácii zmeny navrhovanej činnosti možno konštatovať, že imisie hluku z výhradných stacionárnych zdrojov súvisiacich s posudzovaným zámerom nebudú mať významný vplyv na celkovú akustickú situáciu životného prostredia okolitého dotknutého územia a to aj z dôvodu, že očakávané zvýšenie ekvivalentných hladín hluku je pod hranicou 1,0 dB, čo je výrazne menej ako hranica, kedy je z hľadiska subjektívnej vnímateľnosti hluku problém rozoznať akýkoľvek rozdiel v akustickom charaktere územia.

Vplyv súvisiaceho zvýšeného dopravného zaťaženia počas prevádzky zmeny navrhovanej činnosti ako aj prevádzky celého areálu cementárne nespôsobí dopravné problémy na okolitých komunikáciách cestnej siete. Navýšenie zaťaženia dopravou k existujúcej dopravnej záťaži bude len málo významné a pri súčasnom stave dopravného zaťaženia minimálne.

Z hľadiska dopravno-kapacitného kumulatívneho posúdenia vyplynulo, že očakávané dopravné zaťaženie cesty E58 a k nej prilahlých príjazdových ciest, ktoré budú využívané na účely prevádzky cementárne, vrátane dotknutých križovatiek, bude po zohľadnení prírastku dopravy očakávanej po realizácii zmeny navrhovanej činnosti málo významné, resp. vyhovujúce. Uvedené konštatovanie platí aj pri zohľadnení rastu dopravy vo výhľadovom období, t. j. pre výhľadový rok 2042. Súčasne, vzhľadom na nízke dopravné zaťaženie na ceste I/16 nebude mať modernizácia linky a zvýšenie kapacity spoluspaľovania TAP zásadný vplyv na zvýšenie doby čakania na jednotlivých dopravných prúdoch.

Na základe vykonaného hodnotenia vplyvov na verejné zdravie v rámci štúdie HIA neboli preukázané možné negatívne vplyvy na zdravie obyvateľov v najbližšej obytnej zástavbe ani neprípustné zhoršenie podmienok bývania, a to ani v kumulatívnom kontexte. Vypočítané koeficienty nebezpečenstva pre jednotlivé znečisťujúce látky i výsledné indexy nebezpečenstva

pre jednotlivé lokality sú veľmi nízke, a preto nie je žiadny predpoklad, že by cementáreň po realizácii posudzovanej zmeny mohla predstavovať pre obyvateľov v jej okolí zdravotné riziko zo znečisteného ovzdušia ani významné zhoršenie pohody bývania. Poškodenie zdravia obyvateľov v okolí posudzovanej zmeny kontamináciou pitnej alebo rekreačnej vody je prakticky vylúčené. Taktiež nie je reálne poškodenie zdravia obyvateľov kontamináciou pôdy a prienikom znečisťujúcich látok emitovaných z navrhovanej činnosti do potravinového reťazca. Reálne nie je ani poškodenie zdravia nadmerným hlukom z prevádzky a ani z obslužnej dopravy.

Správa o hodnotení a odpadová štúdia sa venovali pomerne vyčerpávajúco nakladaniu s odpadmi, ktoré je zabezpečené tak, aby boli do čo najväčšej miery minimalizované možné negatívne vplyvy na životné prostredie a zdravie ľudí. Opatrenia pri nakladaní s odpadmi sú nastavené tak, aby bolo zabránené ich úletu, vzniku zápachu, a možného znečistenia pôdy, povrchových a podzemných vôd. Uvedené bude zabezpečené vybudovaním novej haly v jestvujúcom areáli závodu, v ktorej bude realizované nakladanie s odpadmi ich spracovaní na TAP, ktoré bude vstupovať do procesu výroby v prevádzke navrhovateľa.

V rámci primeraného posúdenia boli vyhodnotené kumulatívne vplyvy pre jednotlivé lokality sústavy Natura 2000, pri ktorých boli zistené vplyvy zmeny navrhovanej činnosti, t. j. chránené vtáčie územie Slovenská kras, chránené vtáčie územie Aggteleki-karszt a územie európskeho významu Dlhý vrch. Pre všetky tri uvedené územia bolo konštatované, že vplyv na predmetné územie v kumulácii s hodnoteným zámerom nespôsobí významné negatívne vplyvy na integritu lokality. Výsledky realizovaného posúdenia na integritu lokalít sústavy Natura 2000 pre jednotlivé územia vyhodnotili pre chránené vtáčie územie Slovenský kras a chránené vtáčie územie Aggteleki-karszt – predpokladaný mierne negatívny vplyv (-1) a pre ÚEV Dlhý vrch – nulový vplyv, t. j. bez vplyvu (0).

Zo záverov správy o hodnotení, príslušných odborných štúdií a odborného posudku vyplýva, že sa nepredpokladajú také negatívne vplyvy zmeny navrhovanej činnosti, ktoré by mali za následok v kumulatívnom kontexte významné zhoršenie stavu životného prostredia a zdravia obyvateľov v dotknutom území oproti súčasnému stavu a ktoré by boli prekážkou realizácie zmeny navrhovanej činnosti.

Vplyvy presahujúce štátne hranice

Vzhľadom na relatívnu blízkosť štátnej hranice s Maďarskom boli vplyvy zmeny navrhovanej činnosti z hľadiska možnosti presiahnutia štátnej hranice posúdené a vyhodnotené v jednotlivých odborných štúdiách.

V rámci rozptylovej štúdie boli pre vyhodnotenie vplyvu cementárne a zmeny navrhovanej činnosti zvolené štyri referenčné body, pričom jedným z nich bol aj referenčný bod pre obec Host'ovce, ktorá je lokalizovaná tesne pri štátnej hranici s Maďarskom. Vypočítané koncentrácie pre obec Host'ovce predstavovali minimálny vplyv zmeny navrhovanej činnosti, kde je do prípustných limitov dostatočná rezerva. Vzhľadom na uvedené je možné cezhraničný vplyv považovať za zanedbateľný.

Časť odpadu určeného na spoluspaľovanie je dovážaná aj z Maďarska (menej ako 1 nákladné auto denne), pričom tento stav sa nezmení a nedôjde k navýšeniu dovozu odpadov z Maďarska.

Dopravná štúdia uvádza, že celoštátne sčítanie dopravy v roku 2015 definuje intenzitu prejazdov áut po ceste III/3299 vedúcej z Maďarska v celkovej výške 1 000 automobilov za deň. Možné zvýšenie intenzít rádo vo jednotkách automobilov za deň v budúcnosti je možné očakávať len v zmysle prognóz normy STN 736102 Projektovanie križovatiek na pozemných komunikáciách a technického predpisu Slovenskej správy ciest TP102 Výpočet kapacít pozemných komunikácií. Zmena navrhovanej činnosti neprinesie žiadnu zmenu situácie – ani z hľadiska dopravných intenzít, ani v rámci existujúcej hlukovej záťaže – v okolí cesty III/3299, resp. v dotknutých obciach (napr. v maďarskej obci Hídvégardó).

V rámci primeraného posúdenia boli vyhodnotené aj cezhraničné vplyvy na lokality sústavy Natura 2000 v Maďarsku, pričom tieto vplyvy neboli vyhodnotené ako významné. (podrobnejšie nižšie v kapitole V. tohto záverečného stanoviska).

V. CELKOVÉ HODNOTENIE VPLYVOV ZMENY NAVRHOVANEJ ČINNOSTI NA NAVRHOVANÉ CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIA, ÚZEMIA EURÓPSKEHO VÝZNAMU ALEBO SÚVISLÚ EURÓPSKU SÚSTAVU CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ

Zmena navrhovanej činnosti priamo nezasahuje do navrhovaných ani vyhlásených chránených vtáčích území, území európskeho významu a ani súvislej európskej sústavy chránených území Natura 2000. Avšak dotknutá lokalita je od najbližších lokalít Natura 2000 vzdialená 300 m, a to od chráneného vtáčieho územia SKCHVU027 Slovenský kras (ďalej len „CHVÚ Slovenský kras“), resp. cca 700 m od územia európskeho významu SKUEV0917 Dlhý Vrch (ďalej len „ÚEV Dlhý Vrch“). CHVÚ Slovenský kras pokračuje ako chránená lokalita sústavy Natura 2000 aj na územie Maďarska: chránené vtáčie územie HUAN10001 Aggteleki-karszt (cca 900 m), pričom súčasne ide aj územie európskeho významu HUAN20001 Aggteleki-karszt és peremterületei.

Pre hodnotenie vplyvu zmeny navrhovanej zmeny, v zmysle určeného rozsahu hodnotenia (bod 2.2.17.), bolo odborné spôsobilými osobami vypracované primerané posúdenie. Cieľom primeraného posúdenia bolo identifikovať vplyvy a ich rozsah, resp. identifikovať prípadné významné negatívne vplyvy na predmety ochrany a integritu konkrétnych území sústavy Natura 2000. Zmena navrhovanej činnosti sa dostáva do stretu s tromi vyššie uvedenými lokalitami sústavy Natura 2000. V rámci hodnotenia možných vplyvov navrhovanej zmeny ide najmä o vplyv hluku a emisií – rovnako tak z technologickej časti výroby cementu, či zvýšenie dopravnej záťaže miestnych komunikácií. Ostatné vplyvy boli na základe štúdií vypracovaných pre potreby hodnotenia zámeru vylúčené, respektíve nedosahujú stanovené limity a ich kvantifikácia pre hodnotenie vplyvu nie je relevantná.

V primeranom posúdení sa uvádza, že európsky významné biotopy nebudú vplyvom zmeny navrhovanej činnosti dotknuté ani počas výstavby ani počas prevádzky. Z priloženej rozptylovej štúdie je zrejmé, že prašnosť sa v minimálnej miere zvýši (hlboko pod limitmi) v okolí prístupových ciest do areálu cementárne, ale v žiadnom prípade TZL nezasiahnu lokality sústavy chránených území Natura 2000. Zároveň sa v rámci zmeny navrhovanej činnosti nepredpokladá navýšenie výroby, a preto sa neuvažuje s rozšírením výroby (ťažby) v okolitých lomoch. Všeobecne môže prašnosť vplývať na rastlinné druhy, tým, že znečisťujúce častice blokujú stomáty rastlín a tým môžu ovplyvniť ich fotosyntézu a príjem či výdaj CO₂. Neexistujú však stanovené limity pre tento vplyv na vegetáciu, takže nie je možné ho jednoznačne kvantifikovať.

V primeranom posúdení sa ďalej uvádza, že európsky významné druhy budú vplyvom zmeny navrhovanej činnosti dotknuté hlukom. Nadmerný hluk napr. komplikuje komunikáciu medzi jedincami rovnakého druhu, následné vytváranie párov a rozmnožovanie, zhoršuje orientáciu pri love koristi a prispieva tak k horšej kondícii jedincov alebo zvyšuje riziko predácie. Zvýšenie úrovne hluku už o 5 dB môže znamenať pre sluchovo sa orientujúceho predátora (napr. sovu) zmenšenie registrovanej plochy. Na základe akustickej štúdie spracovanej pre zmenu navrhovanej činnosti je identifikovaný vplyv v dotknutom CHVÚ Slovenský kras.

Vykonané hodnotenia vplyvov na európsky významné druhy vychádza predovšetkým z programu starostlivosti o dotknuté lokality sústavy Natura 2000 a zistených prítomností v okolí použitím DNA metabarkódingu, či z vlastného prieskumu vykonaného pre potreby hodnotenia:

- *Rumenica turnianska* (lat. *Onosma tornensis*) – druh bol identifikovaný ako potenciálne dotknutý pre lokalitu ÚEV Dlhý vrch. Zmena navrhovanej činnosti a svojim záberom

nedostáva do stretu s výskytom ani s potenciálne vhodným biotopom výskytu rumenice. Vplyv z dôvodu rozširovania lomov v okolí výskytu rumenice bol v rámci zmeny navrhovanej činnosti vylúčený. Na základe rozptylovej aj emisno-technologickej štúdie je možné úplne vylúčiť aj vplyv prašnosti či iných znečisťujúcich látok na tento druh v rámci samotnej lokality a to aj v kumulácií s nárastom počtu dopravy. Zmena navrhovanej činnosti neovplyvní lokalitu výskytu tohto druhu v okolí cementárni ani počas výstavby rovnako ani počas následnej prevádzky. Vzhľadom k charakteru zmeny navrhovanej činnosti, celkovému stavu dotknutého územia vo vzťahu k ekologickým nárokom druhu, bol vplyv zámeru na rumenicu turniansku vyhodnotený ako bez vplyvu 0.

- *Hadiar krátkoprstý (lat. Circaetus gallicus)* – počas prevádzky dôjde k dodatočnému zásahu (oproti počiatočnému stavu) potenciálne vhodného potravného či hniezdneho biotopu hadiara vplyvom zvýšenej záťaže hlukom vnútri CHVÚ Slovenský kras. Rozlohou (4,17 ha) sa však jedná o nevýznamný zásah. Rovnako je možné uvažovať o dodatočnom zasiahnutí hlukom potenciálne vhodného potravného biotopu mimo samotné chránené vtáčie územie SKCHVU027 Slovenský kras. V porovnaní s okolitými vhodnými plochami v celom širšom okolí CHVÚ Slovenský kras sa opäť jedná o pomerovo nevýznamnú plochu približne 3,83 ha. Celkový význam vplyvu je očistený od súčasných rušivých vplyvov v podobe lomu – najmä hluku počas prevádzky toho lomu. Je možné predpokladať, že ovplyvnené územie CHVÚ Slovenský kras je už v súčasnosti zasiahnuté vplyvmi z prevádzky tohto lomu. Reálne je tak tu identifikovaný nevýznamný vplyv na potenciálne biotopy pravdepodobne ešte nižší. Zásah do stavu druhu hadiara krátkoprstého je hodnotený ako mierne negatívny (-1).
- *Sokol s'ahovavý (lat. Falco peregrinus)* – počas prevádzky zmeny navrhovanej činnosti dôjde k dodatočnému zásahu (oproti počiatočnému stavu) potenciálne vhodného potravného biotopu sokola vplyvom zvýšenej záťaže hlukom vnútri CHVÚ Slovenský kras. Rozlohou (4,17 ha) sa však jedná o nevýznamný zásah. Rovnako je možné uvažovať o dodatočnom zasiahnutí hlukom potenciálne vhodného potravného biotopu mimo samotné CHVÚ. V porovnaní s okolitými vhodnými plochami v celom širšom okolí CHVÚ Slovenský kras sa opäť jedná o pomerovo nevýznamnú plochu približne 3,83 ha. Celkový význam vplyvu je očistený od súčasných rušivých vplyvov v podobe lomu – najmä hluku počas prevádzky toho lomu. Je možné predpokladať, že tu hodnotené ovplyvnené územie CHVÚ Slovenský kras je už v súčasnosti zasiahnuté vplyvmi z prevádzky tohto lomu. Reálne je tak tu identifikovaný nevýznamný vplyv na potenciálne potravné biotopy pravdepodobne ešte nižší. Na základe vyhodnotených vplyvov bude zásah do stavu druhu sokola s'ahovavého mierne negatívny (-1).
- *Výr skalný (lat. Bubo bubo)* – počas prevádzky hodnoteného zámeru dôjde k dodatočnému zásahu (oproti počiatočnému stavu) potenciálne vhodného potravného či hniezdneho biotopu výra vplyvom zvýšenej záťaže hlukom vnútri CHVÚ Slovenský kras. Rozlohou (4,17 ha) sa však jedná o nevýznamný zásah. Rovnako je možné uvažovať o dodatočnom zasiahnutí hlukom potenciálne vhodného potravného biotopu mimo samotné CHVÚ. V porovnaní s okolitými vhodnými plochami v celom širšom okolí CHVÚ Slovenský kras sa opäť jedná o pomerovo nevýznamnú plochu približne 3,83 ha. Celkový význam vplyvu je očistený od súčasných rušivých vplyvov v podobe lomu – najmä hluku počas prevádzky toho lomu. Je možné predpokladať, že tu hodnotené ovplyvnené územie CHVÚ Slovenský kras je už v súčasnosti zasiahnuté vplyvmi z prevádzky tohto lomu. Kvantifikácia vplyvov súčasnej prevádzky lomu nie je dostupná. Zároveň platí fakt, že vyhodnotené dotknuté územie je dobývacím priestorom a je vedené v pláne starostlivosti (práve preto) ako ekologicko-funkčná plocha výra. V takýchto ojedinelých prípadoch je takáto (ťažba nerastu) špecifická ľudská činnosť vhodná pre hniezdenie druhu. Reálne je tak identifikovaný nevýznamný vplyv na potenciálne biotopy pravdepodobne ešte nižší. Na základe vyššie uvedeného bude zásah do stavu druhu výra skalného mierne negatívny (-1).

CHVÚ Slovenský kras vo vzťahu k zmene navrhovanej činnosti aj vzhľadom k vstupom a výstupom sú relevantné kumulatívne vplyvy najmä ložiská nerastných surovín v západnej a juhovýchodnej časti CHVÚ. Zatiaľ nezačaté, ale plánované je využitie výhradného ložiska vápenca ako dekoračného kameňa s dobývacím priestorom Silická Brezová. Mimo CHVÚ Slovenská kras, cca 1,5 km od hraníc sa nachádza významné výhradné ložisko anhydritu a sadrovca Gemerská Hôrka s určeným dobývacím priestorom a vyhláseným chráneným ložiskovým územím. Bezprostredne pri hraniciach CHVÚ Slovenská kras v južnej časti sa nachádza aktívne výhradné ložisko sialitickej suroviny Včeláre s určeným dobývacím priestorom. S takýmto rozsahom dobývacích priestorov pracuje aj samotný plán starostlivosti o CHVÚ Slovenský kras. V rámci neho sú vhodné (aj aktívne) dobývacie priestory vyhradené ako ekologicko-funkčné plochy pre výra skalného. Navyše dobývacie priestory či areál cementárni vznikli pred samotným vyhlásením CHVÚ Slovenský kras, takže ich vplyv nie je vhodné dodatočne hodnotiť ako kumulatívny vplyv na lokalitu, pokiaľ nepresahuje predchádzajúci stav. V chápaní metodiky hodnotenia je to počiatočný stav. Aj v rámci vymedzenia ekologickofunkčných plôch CHVÚ Slovenská kras sú tieto vymedzené podľa platných vymedzení dobývacích priestorov. Aj napriek absencii centrálnej evidencie kumulatívnych vplyvov na CHVÚ Slovenský kras je možné v súčasnosti konštatovať, že plánované zámery na území CHVÚ Slovenský kras v kumulácii so zmenou navrhovanej činnosti, nespôsobí významné negatívne vplyvy na integritu lokality.

V prípade CHVÚ HUAN10001 Aggteleki-karszt aj vzhľadom k vstupom a výstupom sú relevantné kumulatívne vplyvy najmä spojené s dovozom materiálu potrebného k výrobe a prevádzke cementárne. Cezhraničný presah akustických vplyvov a emisných vplyvov bol vylúčený na základe štúdií vypracovaných k správe o hodnotení. Nakoľko navrhovateľ v technických podkladoch deklaruje nezvyšovanie dovozu materiálu zo zahraničia ani zvyšovanie objemu výroby je možné v súčasnosti konštatovať, že vplyv na CHVÚ HUAN10001 Aggteleki-karszt v kumulácii so zmenou navrhovanej činnosti, nespôsobí významné negatívne vplyvy na integritu lokality.

ÚEV Dlhý Vrch bola identifikovaná ako dotknutá hlavne na základe špecifickej požiadavky rozsahu hodnotenia. Vzhľadom k identifikovanému vplyvu 0 (bez vplyvu) na túto lokalitu, aj vzhľadom k tomu, že nie sú známe iné zámery, ktoré by mali vplyv na túto lokalitu sústavy Natura 2000 je možné konštatovať, že vplyv na ÚEV Dlhý vrch v kumulácii so zmenou navrhovanej činnosti, nespôsobí významné negatívne vplyvy na integritu lokality.

Zmena navrhovanej činnosti nespôsobí narušenie integrity žiadnej lokality sústavy Natura 2000 z hľadiska cieľov ich ochrany. Predpokladom je ponechanie súčasného hodnoteného technického riešenia aj v ďalších stupňoch projektovej dokumentácie, resp. prijatie takých opatrení, ktoré zabezpečia akceptovateľný stav pre udržanie predmetov ochrany.

V rámci určeného rozsahu hodnotenia (bod 2.2.17) bolo určené vyhodnotiť vplyv zmeny navrhovanej činnosti okrem iného aj na chránené územia národný park Slovenský kras, národná prírodná rezervácia Zádielska tiesňava, územie Turnianske rybníky a územie Hrhovské rybníky. Tieto konkrétne chránené územia, resp. lokality, neboli hodnotené v primeranom posúdení samostatne, nakoľko sú súčasťou území sústavy Natura 2000 a to konkrétne CHVÚ Slovenský kras.

VI. ROZHODNUTIE VO VECI

1. Záverečné stanovisko

MŽP SR na základe výsledku vo veci posudzovania vplyvov zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie vykonaného podľa zákona, pri ktorom sa zväžil stav využitia územia, charakter zmeny navrhovanej činnosti a únosnosť prírodného prostredia, význam očakávaných vplyvov zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie, chránené územia a zdravie obyvateľstva, z hľadiska ich pravdepodobnosti, rozsahu a trvania navrhovanej činnosti, miesta

vykonávania navrhovanej činnosti, úroveň spracovania správy o hodnotení, stanoviská orgánov štátnej správy a samosprávy a verejnosti a ich vyhodnotenie, vykonaných konzultáciách podľa dohovoru z Espoo s dotknutou stranou, výsledok verejného prerokovania, výsledok odborného posudku a za súčasného stavu poznania

I.

súhlasí

s realizáciou zmeny navrhovanej činnosti za predpokladu dodržania všetkých platných právnych predpisov a splnenia podmienok a realizácie opatrení uvedených v kapitole VI.3. tohto záverečného stanoviska.

Platnosť záverečného stanoviska je v zmysle § 37 ods. 8 zákona sedem rokov odo dňa nadobudnutia jeho právoplatnosti. Záverečné stanovisko nestráca platnosť, ak sa počas jeho platnosti začne konanie o povolení činnosti podľa osobitných predpisov.

II.

MŽP SR podľa § 55 ods. 2 správneho poriadku, na základe riadne odôvodnenej žiadosti navrhovateľa

vylučuje odkladný účinok

prípadného odvolania voči výrokovej časti I. tohto záverečného stanoviska, a to z dôvodu, že to vyžaduje naliehavý všeobecný záujem, ako aj z dôvodu, že nevylúčením odkladného účinku odvolania, utrpí navrhovateľ nenahraditeľnú ujmu.

2. Odsúhlasený variant

Na základe záverov komplexného posúdenia zmeny navrhovanej činnosti podľa zákona, príslušný orgán súhlasí s realizáciou zmeny navrhovanej činnosti popísanej v bode II. 6 tohto záverečného stanoviska, resp. v správe o hodnotení vo variante, ktorý spočíva v modernizácii technologickej linky na výrobu šedého Portlandského slinku v rámci existujúcej výroby v prevádzke „Cementáreň Turňa nad Bodovou“, čo umožní spaľovanie vyššieho množstva alternatívnych palív. Súčasťou bude aj rozšírenie palivovej základne o nové druhy spoluspaľovaných alternatívnych palív (odpady kategórie „O“), ktoré bude možné sčasti nahradiť aj TDP; zvýšenie množstva zhodnocovaných alternatívnych surovín, t. j. odpadov zhodnocovaných prostredníctvom surovinovej zmesi, rozšírenie portfólia povolených odpadov na zhodnocovanie a realizácia linky na predúpravu odpadov, ktorá bude pozostávať z – primárneho spracovania TAP – drvenie, triedenie; skladovania spracovaných TAP (max. 2 – 5 dní).

3. Opatrenia a podmienky na prípravu, realizáciu a prípadne na ukončenie navrhovanej činnosti alebo jej zmeny, ak je spojená s likvidáciou, sanáciou alebo rekultiváciu vrátane opatrení na vylúčenie alebo zníženie významne nepriaznivých vplyvov navrhovanej činnosti alebo jej zmeny

Na základe celkových výsledkov vo veci posudzovania vplyvov zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie, charakteru zmeny navrhovanej činnosti, na základe odborného posudku, na základe vykonaných písomných konzultáciách podľa dohovoru z Espoo s dotknutou stranou, na základe verejného prerokovania a správy o hodnotení s prihliadnutím na stanoviská zainteresovaných subjektov na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu nepriaznivých vplyvov zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie, ktoré vyplývajú z posudzovacieho procesu pre etapu prípravy, výstavby, prevádzky sa určujú nasledovné opatrenia a podmienky:

1. Jednotlivé objekty a technológie zmeny navrhovanej činnosti projektovať a následne realizovať v súlade s požiadavkami záverov o BAT, ktoré definujú najlepšie dostupné techniky pre odvetvie výroby cementu, vápna a oxidu horečnatého, ako aj s požiadavkami záverov o BAT, ktoré definujú najlepšie dostupné techniky pri spracovaní odpadu.

2. Do dokumentácie v rámci nasledovného povoľujúceho konania doplniť kategorizáciu nového zdroja znečisťovania zdroja: Hala – upravarenská linka TAP: Nový stredný zdroj. 5. Nakladanie s odpadmi a krematóriá; 5.99 Ostatné zariadenia a technológie spracovania a nakladania s odpadmi - členenie podľa bodu 2.99 b) podiel hmotnostného toku emisií znečisťujúcej látky pred odlučovačom a hmotnostného toku znečisťujúcej látky, ktorý je uvedený v prílohe č. 3 pre jestvujúce zariadenie: znečisťujúce látky s karcinogénnym účinkom $> 5 \geq 0,1$.
3. Do dokumentácie v rámci nasledovných povoľujúcich konaní doplniť pre nové bodové zdroje znečisťovania ovzdušia nasledujúce emisné limity pre „Hala – úpravarenská linka TAP (NEIS č. 100)“ – bez určenia emisného limitu – emisie vyústené do vnútorného prostredia; pre TZL; 1. skupina TZL; 3. podskupina TZL vyjadrené ako suma všetkých častíc podľa § 5 ods. 3vyhlášky č. 248/2023.

Zdroj emisií	Miesto vypúšťania emisií	ZL	Emisný limit [mg.m ⁻³]	Vzťažné podmienky
Dopravník VECOBELT pre roštové spaľovanie hrubých TAP	Výdych – NEIS č. 101	TZL	10	1), 2)
Dávkovacie zariadenie hrubých TAP do roštovej spaľovacej komory	Výdych – NEIS č. 102	TZL	10	1), 2)
Vykladacie zariadenie C	Výdych – NEIS č. 103	TZL	10	1), 2)
Vykladacie zariadenie D	Výdych – NEIS č. 104	TZL	10	1), 2)
Dopravné cesty bypassových odpraškov	Výdych – NEIS č. 105	TZL	10	1), 2)

1) Hmotnosť koncentrácia sa vyjadruje ako koncentrácia v suchom plyne pri štandardných stavových podmienkach tlak 101,325 kPa, teplota 0° C,

2) Emisný limit sa považuje za dodržaný, ak žiaden výsledok jednotlivého merania neprekročí určenú hodnotu emisného limitu.

4. Vyhodnotiť namerané hodnoty jednotlivých emisných veličín pri uvedení zmenených a nových zdrojov znečisťovania ovzdušia do trvalej prevádzky a povoľujúcemu orgánu preukázať plnenie určených emisných limitov a požiadaviek na prevádzkovanie.
5. Pre zmenené aj nové zariadenia viesť náležitú prevádzkovú evidenciu a vybrané údaje, ktoré budú sledované v rámci zmodernizovanej linky a nových zdrojov znečisťovania ovzdušia, zapracovať do jestvujúcej prevádzkovej evidencie. Vypracovať samostatnú prevádzkovú evidenciu pre novú halu na prípravu TAP a zabezpečiť vedenie, archiváciu a priebežnú aktualizáciu vybraných údajov.
6. Pri projektovaní zmeny navrhovanej činnosti nové stacionárne zdroje hluku v maximálnej možnej umiestniť do uzavretých priestorov alebo uplatniť iné vhodné protihlukové opatrenia.
7. Vhodným výberom mechanizmov zabezpečiť, aby realizačné práce dlhodobopreprekračovali najvyššiu prípustnú hladinu hluku vo vonkajšom prostredí a v zmysle nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 339/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií.
8. Hlučné činnosti a stavebné práce vykonávať len počas pracovného týždňa v bežnom pracovnom čase.
9. Počas nočnej prevádzky neprevádzkovať hlučné činnosti vo vonkajších priestoroch s výnimkou manipulácie s materiálom potrebným k zabezpečeniu nepretržitej prevádzky.

10. Pri projektovaní nových stavebných objektov v maximálnej možnej miere orientovať okenné otvory do areálu prevádzky a v prípade požiadavky na presvetlenie pracovných priestorov, svetlíky v prípade možnosti umiestňovať na strechu hál.
11. Uloženie a uchytenie zariadení realizovať tak, aby sa obmedzil prenos vibrácií vybraných zariadení do konštrukcie hál a spevnených plôch.
12. Počas výstavby i prevádzky zabezpečiť komunikáciu s dotknutými obcami i obyvateľmi v záujme operatívneho riešenia prípadných vzniknutých situácií.
13. Po vzájomnej dohode s miestne príslušnou organizáciou ochrany prírody (Správa Národného parku Slovenský kras) spolupracovať na manažmentových opatreniach na lokalite ÚEV Dlhý vrch tak, aby boli prospešné aj pre populáciu rastliny rumenica turnianska a zároveň zlepšovali potravnú ponuku hadiarovi krátkoprstému, ktorý bol vyhodnotený ako mierne negatívne ovplyvnený realizáciou zmeny navrhovanej činnosti. Toto opatrenie by spočívalo najmä v tlení sukcesie (kosenie, kľčovanie náletových drevín na verejne dostupných plochách).
14. Pri prevádzke rešpektovať prvky s ekostabilizačnou funkciou a zabezpečiť aby nedošlo k žiadnemu priamemu zásahu do niektorého z prvkov kostry územného systému ekologickej stability a tým k zníženiu ekologickej stability predmetného územia ani jeho širšieho okolia.
15. Pred vydaním stavebného povolenia podľa osobitných predpisov z dôvodu navýšenia množstva odpadových vôd požiadať príslušný orgán štátnej vodnej správy o nové povolenie na vypúšťanie odpadových vôd z čistiarne odpadových vôd. Zároveň si zmluvne zabezpečiť navýšenie odberu pitnej vody.
16. V zmysle vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 200/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o zaobchádzaní so znečisťujúcimi látkami, o náležitostiach havarijného plánu a o postupe pri riešení mimoriadneho zhoršenia vôd, vypracovať plán preventívnych opatrení na zabránenie vzniku neovládateľného úniku znečisťujúcich látok do životného prostredia a na postup pri ich úniku a predložiť ho na schválenie príslušnej Slovenskej inšpekcie životného prostredia.
17. Plochy, na ktorých sa bude zaobchádzať so znečisťujúcimi látkami realizovať tak, že budú stabilné, nepriepustné, odolné a stále proti mechanickým, tepelným, chemickým, biologickým poveternostným vplyvom.
18. Realizovať všetky dostupné opatrenia na zabránenie nekontrolovateľného úniku znečisťujúcich látok v zmysle požiadaviek platnej legislatívy, t. j. realizovať havarijné zabezpečenie prevádzky, vykonávať pravidelnú kontrolnú a servisnú činnosť a pracovisko vybaviť postačujúcim množstvom absorbentov a pod.
19. Priestory, kde sa bude manipulovať s odpadom alebo TAP musia byť technicky riešené spôsobom, ktorý umožňuje zachytiť znečisťujúcu látku, ktorá by unikla pri technickej poruche alebo pri deštrukcii alebo sa vyplavila pri hasení požiaru vodou.
20. Dopravníky musia byť konštruované tak, aby boli chránené pred možným únikom kvapalných znečisťujúcich látok do pôdy.
21. Realizovať všetky dostupné opatrenia na zabránenie úniku ropných látok z používaných zariadení a mechanizmov počas prevádzky.
22. Bežnú údržbu predstavujúcu najmä drobné opravy, dopĺňovanie pohonných hmôt alebo výmenu oleja prevádzať len na plochách na to určených a odizolovaných.
23. Výkopovú zeminu opätovne použiť v rámci terénnych úprav areálu cementárne. Zvyšok uložiť v súlade s príslušnými predpismi na vhodnú lokalitu.
24. V prípade kontaminácie pôdy nebezpečnými látkami okamžite zneškodniť v súlade so zásadami nakladania s nebezpečným odpadom.
25. Po skončení stavebných prác revitalizovať narušené územie.

26. Zabezpečiť, aby všetky skladovacie priestory, manipulačné plochy a priestory kde sa nakladá so znečisťujúcimi látkami a obalmi z nebezpečných látok boli zabezpečené tak, aby nedošlo k úniku do povrchových a podzemných vôd a do pôdy.
27. V prevádzke vykonávať pravidelnú kontrolu technického stavu, funkčnosti a spoľahlivosti nádrží na skladovanie znečisťujúcich látok, skúšky nepriepustnosti nádrží, záchytných vaní a pod.
28. Zabezpečiť všetky spevnené plochy a parkovacie stojiská certifikovaným materiálom proti pôsobeniu ropných látok.
29. Plynné emisie zo spaľovacích motorov minimalizovať udržiavaním mechanizmov, vozidiel a iných zariadení v dobrom technickom stave a dôkladnou organizáciou dopravy za účelom vylúčenia zbytočných prejazdov dopravných prostriedkov a chodu motorov na prázdno.
30. Technologickú linku na drvenie osadenú v novej hale vybaviť vhodným odprašovacím systémom.
31. Zabezpečiť, aby nová hala s linkou na predúpravu odpadov bola uzavretá, resp. aby bolo zamedzené úniku znečisťujúcich látok do okolitého ovzdušia.
32. Emisie z dopravy minimalizovať optimálnym vyťažením dopravných kapacít nákladných vozidiel.
33. Striktne dodržiavať deklarovaný spôsobu manipulácie a transportu vstupných surovín za účelom eliminovanie šírenia potenciálneho zápachu do okolitého prostredia.
34. Zabezpečiť pravidelnú kontrolu stavu zariadení a komponentov prevádzky, ktoré zabezpečujú znižovanie vypúšťaných emisií znečisťujúcich látok.
35. Dôrazne sledovať a zabezpečiť čistenie vozidiel vychádzajúcich zo staveniska na obmedzenie znečistenia cestných komunikácií.
36. Prepravovaný materiál zaistiť tak, aby neznečisťoval dopravné trasy.
37. Na mieste realizácie nebudú dopĺňané pohonné hmoty, vymieňané oleje a iné náplne, vykonávané opravy stavebných a prepravných mechanizmov, pri ktorých by mohlo dôjsť k úniku znečisťujúcich látok.
38. Dodržiavať nevyhnutné bezpečnostné opatrenia najmä pri stavebných prácach v blízkosti jestvujúcich inžinierskych sietí, pri prácach vo výškach a pod.
39. S odpadmi vznikajúcimi pri prevádzke zmeny navrhovanej činnosti ďalej nakladať v súlade so zákonom o odpadoch a ich zhodnocovanie alebo zneškodňovanie zabezpečiť cestou oprávnených zmluvných partnerov.
40. Počas prevádzky vznikajúci odpad v maximálnej možnej miere separovať a prednostne zhodnocovať.
41. Vznikajúce nebezpečné odpady v rámci zmeny navrhovanej činnosti uskladňovať v uzavretých a označených priestoroch, oddelene od ostatných odpadov a nakladať s nimi v zmysle platnej legislatívy.
42. Do prevádzkového poriadku včleniť vykonávanie preventívnej, prípadne ohniskovej dezinfekcie a deratizácie v kritických miestach manipulácie s odpadom.
43. V rámci zmeny navrhovanej činnosti nepripustiť prevádzku zariadení, ktoré nespĺňajú platné limity v oblasti znečisťovania ovzdušia a hluku.
44. Počas výstavby aj prevádzky bezodkladne nahlasovať na Slovenskú inšpekciu životného prostredia a príslušné orgány štátnej správy vzniknuté havárie, iné mimoriadne udalosti v prevádzkach a nadmerný okamžitý únik emisií do ovzdušia, vody a pôdy v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi na úseku vodného hospodárstva a ovzdušia.
45. Všetky vzniknuté mimoriadne udalosti, havárie, poruchy, priesaky, úniky znečisťujúcich látok do ovzdušia, vody a pôdy zaznamenať v prevádzkovej evidencii.

46. V priestore prevádzky mať k dispozícii prostriedky na ochranu zdravia osôb, zložiek životného prostredia, hnutel'ného a nehnuteľného majetku, ako aj prostriedky na odstránenie následkov vzniknutých nepredvídateľných udalostí.
47. V prípade zistenia nevidovaného archeologického nálezu pri zemných prácach, každý pamiatkový nález, v zmysle platnej legislatívy ohlásiť a stavebné práce do rozhodnutia príslušného úradu pozastaviť a prizvať pracovníka Krajského pamiatkového úradu, ktorý rozhodne o ďalšom postupe prác v súlade s ustanoveniami zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov.
48. Zabezpečiť príslušné zmeny všetkých dotknutých prevádzkových, havarijných a servisných poriadkov a ďalších interných predpisov v zmysle osobitých právnych predpisov a v stanovenom termíne ich podľa potreby predložiť príslušným orgánom štátnej správy.
49. Vykonávať pravidelné školenie pre zamestnancov z predpisov na úseku odpadového hospodárstva, ochrany vôd, bezpečnosti práce, požiarnej ochrany ako i hygieny práce, plne akceptovať a dodržiavať ustanovenia legislatívnych predpisov na úseku odpadového hospodárstva (evidencia, hlásenia, označenie kontajnerov s nebezpečným odpadom, ...) a ochrany životného prostredia.
50. V súlade s protipožiarnym plánom a prevádzkovým poriadkom vybaviť prevádzku zmeny navrhovanej činnosti zariadeniami protipožiarnej ochrany a v prípade požiaru postupovať v súlade s týmito dokumentami.
51. Nad'alej vhodnou formou pravidelne sprístupňovať výstupy monitoringu predmetnej činnosti pre dotknutú verejnosť.
52. Navrhnuť vhodný spôsob ďalšieho zvýšenia informovanosti dotknutého obyvateľstva o technických a technologických opatreniach na predchádzanie alebo obmedzovanie nepriaznivých vplyvov z prevádzky.

4. Požadovaný rozsah poprojektovej analýzy

Podľa ustanovení § 39 ods. 1 zákona je ten, kto bude navrhovanú činnosť (v tomto prípade zmenu navrhovanej činnosti) realizovať, povinný zabezpečiť súlad s týmto zákonom, s rozhodnutiami vydanými podľa tohto zákona a ich podmienkami, a to počas celej prípravy, realizácie a ukončenia činnosti.

Podľa ustanovení § 39 ods. 2 zákona je ten, kto realizuje navrhovanú činnosť (v tomto prípade zmenu navrhovanej činnosti) posudzovanú podľa tohto zákona, povinný zabezpečiť vykonávanie poprojektovej analýzy, ktorá pozostáva najmä zo:

- systematického sledovania a merania vplyvov navrhovanej činnosti;
- kontroly plnenia a vyhodnocovania účinnosti požiadaviek uvedených v odseku 1 a v povolení činnosti;
- zabezpečenia odborného porovnania predpokladaných vplyvov uvedených v správe o hodnotení so skutočným stavom.

Na základe výsledkov vo veci posudzovania vplyvov zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie pre účely monitorovania jednotlivých zložiek životného prostredia a vzhľadom na charakter zmeny navrhovanej činnosti je potrebné realizovať:

V čase realizácie zmeny navrhovanej činnosti:

- zabezpečiť v súlade s požiadavkami platnej právnej legislatívy odborný stavebný dozor;
- viesť evidenciu vznikajúcich odpadov a spôsobu nakladania s nimi;
- v prípade, že by bolo potrebné hlučné stavebné práce realizovať mimo časového rozpätia v pracovných dňoch od 7:00 do 21:00 hod a v sobotu od 8:00 do 13:00 hod, musí byť preverené, resp. preukázané dodržiavanie limitov pre maximálne prípustné určujúce hladiny hluku podľa vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej

republiky č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí pre stavebný hluk.

V čase skúšobnej prevádzky:

- zabezpečiť diskontinuálne oprávnené merania za zmenou dotknutých zdrojoch emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia;
- objektivizáciu predikcie hluku meraním hluku vo vonkajšom prostredí pred najbližšou obytnou zástavbou charakterizovanou vybranými výpočtovými bodmi, pričom toto meranie bude potrebné realizovať alebo neskôr zopakovať aj za plnenie prevádzky.

Počas prevádzky zmeny navrhovanej činnosti bude potrebné zabezpečiť:

- monitoring ochrany ovzdušia v rozsahu:
  - prevádzkovateľ zmapuje všetky potenciálne body fugitívnych emisií TZL v prevádzke a vypracuje plán riadenia prašnosti ako dokument environmentálneho manažérstva a na jeho základe doplní a zrealizuje opatrenia na znižovanie týchto emisií;
  - prevádzkovateľ v spolupráci so SHMÚ zabezpečí zisťovanie imisí pred a po realizácii zmeny navrhovanej činnosti, napr. formou dočasného, či opakovaného umiestnenia mobilnej stanice SHMÚ v okolí prevádzky (možnosť zapožičania navrhnutá SHMÚ), ktorá by mohla byť vhodným riešením pre potreby občasného zisťovania imisnej situácie v okolitých obciach aj po vykonaní zmeny navrhovanej činnosti. Mobilná monitorovacia stanica zabezpečí v rôznych ročných obdobiach monitoring kvality ovzdušia v posudzovanej lokalite a následne sa z výsledkov vyhodnotí, či je tento model monitoringu vhodný, či je ho potrebné opakovať, alebo nie;
- monitoring vypúšťaných odpadových vôd v zmysle platných rozhodnutí;
- monitoring podzemných vôd a pôdy v súlade s východiskovou správou;
- vzhľadom na hraničné hodnoty hluku v nočnej dobe vykonávať pravidelný monitoring hluku počas prevádzky 2x ročne v trvaní 24 hodín – v prípade zistenia prekročenia prípustných hodnôt hluku zabezpečiť protihlukové opatrenia;
- jednorazovo vykonať meranie úrovne hluku na svahoch Dlhého vrchu – overiť tak predpoklady dosiahnutých úrovní v rámci akustickej štúdie spracovanej pre správu o hodnotení. V prípade prekročenia prípustných hodnôt hluku z prevádzky (nad 45 dB v noci) bude potrebné vypracovať technickú štúdiu za účelom určenia a prijatia vhodných opatrení na zdroji hluku pre zníženie hluku z prevádzky na prípustnú úroveň;
- vedenie evidencie množstva a druhov prijímaných odpadov určených na materiálové a energetické zhodnocovanie v súlade so všeobecne záväzným právnym predpisom odpadového hospodárstva;
- kontrolu množstva preberaného odpadu určeného na materiálové a energetické zhodnocovania;
- vedenie evidencie produkovaných odpadov;
- odber vzorky s hmotnosťou cca 1 kg z každej dodávky odpadu (okrem celých pneumatík) – zabezpečiť ich uskladnenie na dobu 1 roka;
- vykonávanie analýzy zo zmesnej vzorky tuhých upravených odpadov v rozsahu: výhrevnosť; voda; popol; CL; S; Hg a PCB (min. 1 x 6 mesiacov);
- energetické zhodnocovanie/spoluspal'ovanie v rotačnej peci iba odpadov kategórie O „ostatný odpad“ (upravené tuhé odpady, platový aglomerát, drvenia a celé pneumatiky), ktorých dodávateľ preukáže kvalitatívne parametre každej dodávky odpadov atestom v súlade s podmienkami určenými v platnom povolení IPKZ;
- vedenie prevádzkovej dokumentácie zariadenia na zhodnocovanie odpadov, ku ktorej

patrí prevádzkový poriadok, technologický reglement, prevádzkový denník, obchodné a dodávateľské zmluvy týkajúce sa nakladania s odpadmi a vydané súhlasy, vyjadrenia a stanoviská, v zmysle príslušného všeobecne záväzného právneho predpisu odpadového hospodárstva;

- aktívnu komunikáciu s obyvateľmi v bezprostrednom okolí prevádzky, napr. formou vzdelávania o procese výroby slinku, či samotného nakladania s odpadmi v prevádzke a prínosu tejto činnosti pre spoločnosť v širších perspektívach a celkového zvyšovania environmentálneho povedomia na základe vedecky overených a aktuálnych poznatkov;
- aktívnu komunikáciu s obyvateľmi na podporu zmeny navrhovanej činnosti s poukázaním na jej prínos v oblasti znižovania využívania fosílnych palív a nevyhnutnosti dekarbonizácie cementárskeho priemyslu.

V prípade havarijných situácií, prevádzkovateľ zmeny navrhovanej činnosti vypracuje správu o príčine vzniku a o postupe a spôsobe ich odstránenia. Na základe vyhodnotenia príčin vzniku havarijných situácií, preverí dodržiavanie pracovnej disciplíny v prevádzke a plnenie súvisiacich preventívnych opatrení.

Rozsah a lehotu sledovania a vyhodnocovania vplyvov určí povoľujúci orgán, v súlade s týmto záverečným stanoviskom vydaným podľa § 37 zákona.

Ak sa zistí, že skutočné vplyvy zmeny navrhovanej činnosti sú horšie ako sa uvádza v správe o hodnotení, je v zmysle § 39 ods. 4 zákona ten, kto realizuje navrhovanú činnosť (v tomto prípade zmenu navrhovanej činnosti), povinný zabezpečiť opatrenia na zosúladenie skutočného vplyvu s vplyvom uvedeným v správe o hodnotení v súlade s požiadavkami určenými v rozhodnutí o povolení zmeny navrhovanej činnosti podľa osobitných predpisov.

5. Rozhodnutie o akceptovaní alebo neakceptovaní predložených písomných stanovísk k správe o hodnotení doručených podľa § 35 vrátane odôvodnených písomných pripomienok, ktoré boli doručené verejnosťou

K správe o hodnotení v lehote podľa § 35 zákona a do doby vypracovania tohto záverečného stanoviska bolo príslušnému orgánu doručených celkovo 30 písomných stanovísk od oslovených orgánov štátnej správy, samosprávy, dotknutej strany a verejnosti.

MŽP SR pri vypracovaní záverečného stanoviska vyhodnotilo všetky stanoviská orgánov štátnej správy a samosprávy, dotknutej strany a verejnosti. Čo sa týka rozhodnutia o akceptovaní a neakceptovaní predložených písomných stanovísk k správe o hodnotení ich vyhodnotenie je uvedené v kapitole VII.2. tohto záverečného stanoviska.

Pri vyhodnocovaní pripomienok a požiadaviek uvedených v doručených stanoviskách MŽP SR vychádzalo z nasledovných odborných podkladov:

- správa o hodnotení vrátane 10 príloh, vypracovaná spoločnosťou EKOS PLUS s.r.o., Zámocké schody 2/A, 811 01 Bratislava, júl 2022, zodpovedný riešiteľ – Mgr. M. Kovačič,
- doplňujúce informácie od navrhovateľa, doručené na MŽP SR dňa 01. 06. 2023 a doplnené dňa 31. 07. 2023,
- odborný posudok vypracovaný k správe o hodnotení, jún – august 2023, Ing. P. Plekanec, doručený na MŽP SR dňa 11. 08. 2023.

MŽP SR na základe výsledkov vo veci posudzovania vplyvov zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie neprišlo k záveru, ktorý by neodôvodňoval environmentálnu prijateľnosť navrhovanej činnosti v dotknutom území.

MŽP SR sa zaoberalo množstvom pripomienok, ktoré boli vznesené, najmä zo strany verejnosti neštandardne vysoké, čo nasvedčuje veľkému odporu k realizácii zmeny navrhovanej činnosti. Veľká časť týchto pripomienok však nesmeruje k podstate veci, ale je v rovine pocitovej a subjektívnej, veľká časť je identická, kopírovaná, či navodzujúca dojem

koordinovanosti, čo nevytvára, pri analýze týchto pripomienok v súvislostiach, dojem korektnosti a objektívnosti, či oprávnenej zainteresovanosti pripomienkujúcich subjektov. Časť pripomienok sa uberala smerom „nepovoliť zmenu navrhovanej činnosti“ bez odborných argumentov alebo iba na základe subjektívneho pohľadu na vec, či na základe strachu zo zmeny bez podloženia merateľnými ukazovateľmi. Často sa pripomienky týkali dodržiavania prevádzkových predpisov a súhlasov na prevádzku v súčasnosti, čo nie je predmetom zmeny navrhovanej činnosti, ale príslušné kontrolné orgány môžu tieto informácie využiť pri kontrole prevádzky, ktorú podľa informácií realizujú. Vznik takejto situácie ide podľa názoru spracovateľa posudku aj na vrub možnej neúplnej, neefektívnej a nejasnej argumentácie zo strany navrhovateľa voči verejnosti. Správa o hodnotení mohla viac poukázať na prínosy zmeny z viacerých pohľadov i na to, že zmena navrhovanej činnosti je v súlade s koncepciami Európskej únie a Ministerstva životného prostredia (viac závery odpadovej štúdie) a môže byť prínosom i pre riešenie nakladania s odpadmi v regióne v súvislosti s obmedzením skládkovania komunálnych odpadov a povinnosťou II. stupňa triedenia odpadov pred uložením na skládku odpadov, ako i náhrady fosílnych palív v rámci prevádzky.

Z dostupných záznamov z verejného prerokovania však vyplýva, že navrhovateľovi i spracovateľovi správy o hodnotení nemožno uprieť maximálnu snahu o vysvetlenie problematiky, odborné odpovede a argumenty na otázky dotknutých subjektov i prítomnej verejnosti. Často však ich snaha narážala na všeobecnú nedôveru k stanoviskám odborníkov resp. k predloženým odborným štúdiám k správe o hodnotení a nameraným hodnotám a snahu brániť akýmkoľvek zmenám. Keďže odbornej verejnosti je dobre známy, priam skokový posun v zlepšení stavu okolitého prírodného a obytného prostredia v okolí cementárskych výrob za posledných 30 rokov, je opakovaný predpoklad pripomienkujúcej verejnosti, že zavádzaním nových technológií v cementárňach dôjde k zhoršeniu stavu, irelevantný. Z objektívnej skúsenosti je možné očakávať skôr opak. To čo je potrebné v tejto súvislosti ale objektívne zmieniť je fakt, že v okolí cementárni často došlo k výraznej výstavbe obytnej i inej zástavby, čo do určitej miery vyvoláva konfliktné styčné plochy.

Negatívne vplyvy na životné prostredie a zdravie obyvateľov je možné eliminovať realizovaním opatrení podmieňujúcich súhlasné záverečné stanovisko, ktoré sú uvedené v kapitole VI. 3 Opatrenia a podmienky na prípravu, realizáciu a prípadne na ukončenie navrhovanej činnosti alebo jej zmeny, ak je spojená s likvidáciou, sanáciou alebo rekultiváciou vrátane opatrení na vylúčenie alebo zníženie významne nepriaznivých vplyvov zmeny navrhovanej činnosti tohto záverečného stanoviska. Vzhľadom na blízkosť štátnej hranice s Maďarskom, ktorá je vzdialená asi 0,8 km a vzhľadom na vzdialenosť najbližšie obývaného územia na území Maďarska, ktoré je vzdialené asi 2,6 km južným smerom, boli pri zmene navrhovanej činnosti vyhodnotenú aj vplyvy zmeny navrhovanej činnosti presahujúce štátne hranice. Zmenou navrhovanej činnosti nedôjde k navýšeniu dovozu odpadov z Maďarska, t. j. zmena navrhovanej činnosti, z hľadiska dopravných a existujúcej hlukovej záťaže, neprinesie žiadnu zmenu oproti súčasnému stavu. Zmena navrhovanej činnosti nebude mať významný negatívny vplyv na územie Maďarska. V rámci rozptylovej štúdie boli pre vyhodnotenie vplyvu cementárne a zmeny navrhovanej činnosti zvolené 4 referenčné body, pričom jedným z nich bol aj referenčný bod pre dotknutú obec Host'ovce, ktorá sa nachádza tesne pri štátnej hranici s Maďarskom. Vypočítané koncentrácie pre dotknutú obec Host'ovce predstavovali minimálny vplyv zmeny navrhovanej činnosti, vzhľadom na čo je možné predpokladať, že cezhraničný vplyv zmeny navrhovanej činnosti možno považovať za zanedbateľný.

VII. ODÔVODNENIE ZÁVEREČNÉHO STANOVISKA

1. Odôvodnenie rozhodnutia vo veci

Záverečné stanovisko pre zmenu navrhovanej činnosti bolo vypracované podľa § 37 zákona na základe správy o hodnotení, stanovísk doručených k správe o hodnotení, vykonaných konzultáciách podľa dohovoru z Espoo s dotknutou stranou, záznamu z verejného

prerokovania, doplňujúcich informácií od navrhovateľa a odborného posudku vypracovaného podľa § 36 zákona. Pri hodnotení podkladov a vypracovaní záverečného stanoviska MŽP SR postupovalo podľa ustanovení zákona. MŽP SR analyzovalo každú pripomienku a stanoviská od zainteresovaných subjektov.

MŽP SR v súlade s § 33 ods. 2 správneho poriadku upovedomilo listom č. 659/2023-1.7/ed; 67356/2023 zo dňa 14. 08. 2023 a listom č. 659/2023-1.7/šm; 77258/2023 zo dňa 02. 10. 2023 účastníkov konania, že majú možnosť, aby sa pred vydaním rozhodnutia mohli vyjadriť k jeho podkladu i k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie. MŽP SR zároveň informovalo o možnosti nahliadnutia do spisu (robiť z neho kópie, odpisy a výpisy).

Možnosť nazrieť do spisu podľa vyššie uvedeného upovedomenia využil účastník konania – zástupca účastníka konania Zelený živel. Možnosť vyjadriť sa k podkladom rozhodnutia podľa uvedeného upovedomenia využili účastníci konania p. J. Gregor a p. T. Mackovjak.

P. J. Gregor vo svojom vyjadrení doručenom dňa 26. 10. 2023 k podkladom rozhodnutia namieta výber odborne spôsobilej osoby, ktorá vypracovala odborný posudok k zmene navrhovanej činnosti, uvádza, že sa spracovateľ odborného posudku sa nezaoberal jeho vecnými pripomienkami uvedenými v stanovisku k správe o hodnotení zo dňa 02. 12. 2022, a to najmä tými, ktoré sa týkali vplyvov na zdravie obyvateľstva a psychického zdravia obyvateľstva. Na záver uvádza, že trvá na všetkých pripomienkach, ktoré uviedol k stanovisku k správe o hodnotení zo dňa 02. 12. 2022.

MŽP SR berie uvedené vyjadrenie na vedomie a uvádza, že sa k predmetnému stanovisku zo dňa 02. 12. 2022 a k jeho jednotlivým pripomienkam vyjadrilo v časti III.4. tohto záverečného stanoviska.

P. T. Mackovjak, listom zo dňa 16. 10. 2023 požadoval od MŽP SR zaslanie kompletného spisu zmeny navrhovanej činnosti na svoju emailovú adresu a zároveň požiadal o predĺženie lehoty na vyjadrenie sa k podkladom rozhodnutia.

MŽP SR na predmetné vyjadrenie k podkladom rozhodnutia reagovalo listom č. 659/2023-1.7./šm, 82649/2023 zo dňa 27. 10. 2023 v ktorom uvádza, že v zmysle § 23 správneho poriadku právo nazerať do spisov je procesným prejavom práva dotknutej osoby na prístup k informáciám v správnom konaní, a to k informáciám, ktoré by mal spis – vzhľadom na svoj účel – obsahovať. Je teda na účastníkoch konania, aby využili svoje právo nahliadnuť do spisu a oboznámili sa s podkladmi, prípadne požiadali pri nahliadnutí do spisu o jeho kópiu. MŽP SR má za to, že podľa § 33 ods. 2 správneho poriadku určilo primerane dlhú lehotu na to, aby sa účastníci konania a zúčastnené osoby pred vydaním rozhodnutia vyjadrili k jeho podkladu i k spôsobu jeho zistenia, prípadne ho doplnili, a preto MŽP SR neakceptovalo žiadosť p. T. Mackovjaka. MŽP SR zároveň uvádza, že neposkytnutím podkladov obstaraných v rámci správneho konania vo forme vyhotovenia a zaslania ich kópie, resp. spisového materiálu elektronickou formou, nie je odoprené účastníkovi konania právo vyjadriť sa k podkladom rozhodnutia podľa § 33 ods. 2 správneho poriadku.

Vyhodnotením obsahu stanovísk zainteresovaných orgánov štátnej správy, samosprávy, dotknutej strany a verejnosti MŽP SR neprišlo k záveru, ktorý by neodôvodňoval environmentálnu prijateľnosť zmeny navrhovanej činnosti v dotknutom území. Požiadavky uvedené v stanoviskách doručенých od dotknutých orgánov a verejnosti, ktoré boli odôvodnené MŽP SR akceptovalo a premietlo do kapitoly VI.3. tohto záverečného stanoviska.

Správa o hodnotení, doručené písomné stanoviská, verejné prerokovanie ani odborný posudok, neidentifikovali také vplyvy, ktoré by realizáciou zmeny navrhovanej činnosti znamenali spoločensky neprijateľné riziko vážneho poškodenia alebo ohrozenia životného prostredia, či zdravia obyvateľstva, prípadne by znemožňovali realizáciu zmeny navrhovanej činnosti. Navrhované technické a technologické riešenie spĺňa štandardné požiadavky na prevádzky obdobného charakteru podľa platných všeobecne záväzných právnych predpisov.

Pri posudzovaní zmeny navrhovanej činnosti boli zvážené a zhodnotené všetky predpokladané vplyvy na obyvateľstvo a jeho zdravie, na socioekonomické podmienky a na prírodné prostredie v lokalite realizácie navrhovanej činnosti. MŽP SR posúdilo zmenu navrhovanej činnosti z hľadiska povahy a rozsahu, miesta vykonávania a významu očakávaných vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľov, pričom vzalo do úvahy súčasný stav životného prostredia v dotknutom území. MŽP SR posúdilo pri zmene navrhovanej činnosti aj vplyvy presahujúce štátne hranice, ktoré boli vyhodnotené v správe o hodnotení a v prílohách ku správe o hodnotení. MŽP SR má za to, zmena navrhovanej činnosti nebude mať zásadne negatívny vplyv na územie Maďarska a realizácia zmeny navrhovanej činnosti nebude mať za následok neprípustné zhoršenie podmienok bývania na území Maďarska.

Po preverení skutkového stavu možno konštatovať, že v správe o hodnotení a v odbornom posudku boli uvedené všetky podstatné predpokladané vplyvy zmeny navrhovanej činnosti na jednotlivé zložky životného prostredia a zdravie obyvateľov. V celom procese neboli identifikované také nedostatky alebo neurčitosti, ktoré by bránili v definovaní vplyvov (pozn.: niektoré nedostatky a neúplné informácie v správe o hodnotení boli doplnené, vysvetlené a spresnené v rámci doplňujúcich informácií k správe o hodnotení a v odbornom posudku a boli zohľadnené v rámci tohto záverečného stanoviska). Informácie použité v správe o hodnotení, vrátane príloh a v odbornom posudku sú preto dostatočné na to, aby bolo možné rozhodnúť podľa zákona.

Zmena navrhovanej činnosti nemá charakter prevádzky, ktorá by produkovala špecifické toxické látky s negatívnym vplyvom na zdravie dotknutého obyvateľstva, resp. na kvalitu životného prostredia (viac v predložených odborných štúdiách k správe o hodnotení). Zmena navrhovanej činnosti rešpektuje širšie väzby územia, akceptuje prítomnosť dopravných trás s existujúcim dopravným napojením. Pri realizácii budú rešpektované technické, krajinnoeologické a socioekonomické hľadiská s cieľom minimalizácie negatívnych vplyvov na životné prostredie a jeho zložky ako aj na zdravie obyvateľstva. Zmena navrhovanej činnosti bude umiestnená v existujúcej priemyselnej zóne, s vhodným napojením na existujúcu miestnu infraštruktúru. Areál cementárne je situovaný mimo zastavané územie obce Dvorníky-Včeláre, v dostatočnej vzdialenosti od najbližšej obytnej zástavby. Zmena navrhovanej činnosti si nevyžaduje rozšírenie existujúceho priemyselného areálu, pričom ide o existujúcu zastavanú plochu. Pozitívne prínosy budú v konečnom dôsledku prevyšovať nad negatívnymi, ktoré sa môžu vyskytnúť najmä v oblasti zaťaženia ovzdušia a dopravy v záujmovej lokalite.

Navrhované technické a technologické riešenie spĺňa štandardné požiadavky na prevádzky obdobného charakteru, prevádzka zmeny navrhovanej činnosti bude v území realizovaná tak, aby spĺňala všetky platné právne predpisy a normy týkajúce sa ochrany životného prostredia, zdravia obyvateľstva, nakladania s odpadom, bezpečnosti a hygieny. Zmena navrhovanej činnosti musí byť realizovaná a prevádzkovaná v súlade s platnými všeobecne záväznými právnymi predpismi. Navrhované technické a technologické riešenie v relevantnom rozsahu v technicky a ekonomicky realizovateľnej miere zodpovedá požiadavkám BAT.

Na základe údajov uvedených v správe o hodnotení je možné považovať zmenu navrhovanej činnosti a použité technológie za štandardné a použité zariadenia a prístupy na obmedzenie negatívnych vplyvov za postačujúce a zodpovedajúce účelu. Celkovo možno konštatovať, že návrh technického riešenia vyhovuje zásadám a odporúčaniam v oblasti ochrany životného prostredia a použité technológie sú na úrovni súčasného poznania zabezpečujúce minimalizáciu negatívnych vplyvov na životné prostredie a samotnú bezpečnosť budúcej prevádzky cementárne za predpokladu dodržiavania navrhnutých opatrení na elimináciu vplyvov na životné prostredie.

V rámci konania bola porovnaná vhodnosť jednotlivých variantov zmeny navrhovanej činnosti, resp. vyhodnotený realizačný variant a jeho porovnanie s tzv. nulovým variantom, ak

by sa zmena navrhovanej činnosti nerealizovala, ktoré preukázalo, že z hľadiska vplyvov na životné prostredie je realizačný variant zmeny navrhovanej činnosti prijateľný a realizovateľný a pri celkovom sumarizujúcom hodnotení jednotlivých vyvolaných vplyvov a dopadov sa realizácia navrhovanej zmeny javí ako optimálny variant.

MŽP SR odporúča realizáciu zmeny navrhovanej činnosti v predloženom riešení, nakoľko tento variant na základe vyhodnotení v správe o hodnotení, súvisiacich posúdení a štúdií, bude oproti nulovému variantu optimálnejšie znižovať spotrebu fosílnych palív, zvyšovať podiel materiálového a energetického zhodnocovania odpadov, v súlade so záväznými dokumentmi odpadového hospodárstva Slovenskej republiky ako aj Európskej únie. Zvyšovanie zhodnocovania odpadov prispieva k odklonu od nutnosti skládkovania odpadov. Nakoľko pri materiálovom zhodnocovaní sa odpady, ktoré budú vstupovať do procesu, stanú aj súčasťou výsledného produktu, bez potreby skládkovania, či iného zneškodnenia výsledku tepelnej degradácie, je možné takúto činnosť zhodnocovania odpadov považovať za vhodnú a žiadanú súčasť obehového hospodárstva.

V tejto súvislosti a na potvrdenie súladu zmeny navrhovanej zmeny činnosti s koncepciami Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, vlády Slovenskej republiky a inštitúcií Európskej únie na poli prechodu od lineárneho k obehovému hospodárstvu, v súvislosti o zmenou navrhovanej činnosti, najmä však v rámci dekarbonizácie priemyslu v rámci Európskej únie a na Slovensku, je potrebné uviesť aktuálnu informáciu. Väčšina zelených politík v rámci celej Európskej únie sa zatiaľ sústreďujú najmä na najväčších znečisťovateľov životného prostredia a jednotlivé vlády si určujú priority podľa vlastného kľúča. Európska komisia schválila Slovensku dve nové schémy štátnej pomoci v oblasti dekarbonizácie priemyslu a znižovania energetickej náročnosti výroby. Podľa Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky bola hlavným výberovým kritériom najnižšia suma žiadaného príspevku za uštetnú tonu emisií a absolútne zníženie emisií. Navrhovateľ, ako prevádzkovateľ cementárne, získal po dôkladnom vyhodnotení ich projektu (predmetom je zmena navrhovanej činnosti, tak ako je posudzovaná v predmetnom konaní o posudzovaní vplyvov na životné prostredie,) na úrovni vlády Slovenskej republiky nenávratnú dotáciu z Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky určenú na ďalšie znižovanie CO₂ stopy s popisom, že účelom modernizačného projektu turnianskej cementárne je jej dekarbonizácia, a teda trvalo udržateľná výroba cementu. To znamená nižšiu uhlíkovú stopu na 1 tonu vyrobeného cementu, ako aj nižšie priame emisie CO₂. Investícia do alternatívnych palív je v rámci schváleného projektu považovaná za kľúčový prvok dekarbonizácie. Cieľom investičného projektu a zároveň zmeny navrhovanej činnosti je zvýšenie podielu využívania alternatívnych palív na úkor tradičných fosílnych palív. Využitie alternatívneho paliva v cementárskom priemysle je považované za dôležitý dekarbonizačný prvok a zároveň podporuje princípy cirkulárnej ekonomiky na úrovni energeticko-materiálového zhodnotenia. Investícia do modernizácie výroby bude mať, ako je uvádzané, pozitívny vplyv aj na obehové hospodárstvo v príslušnom regióne, keďže projekt zvýši možnosť využitia alternatívnych palív vyrobených z lokálneho odpadu, čím sa môže znížiť množstvo skládok v regióne. Okrem toho v závode na výrobu alternatívnych palív je plánovaných 10 nových pracovných pozícií.

Z výsledkov posudzovania vplyvov zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie vyplýva, že odporúčaný realizačný variant je prijateľný z hľadiska celkových (negatívnych i pozitívnych) vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľstva a to po zohľadnení podmienok a opatrení uvedených v kapitole VI.3. tohto záverečného stanoviska. Identifikované negatívne vplyvy zmeny navrhovanej činnosti po ich zmiernení navrhovanými opatreniami nepredstavujú dopady, ktoré by predstavovali presiahnutie alebo nedodržanie environmentálnych štandardov relevantných pre jednotlivé zložky životného prostredia a zdravie obyvateľstva a je možné ich považovať za tolerovateľné aj vzhľadom na očakávané prínosy.

Na základe uvedeného MŽP SR súhlasí s realizáciou zmeny navrhovanej činnosti vo variante popísanom v kapitole II. 6 pri splnení podmienok uvedených v kapitole VI. 3 tohto záverečného stanoviska.

V rámci konania vo veci posudzovania vplyvov zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie podľa zákona boli zhodnotené tie vplyvy na životné prostredie, ktoré bolo možné v tomto štádiu poznania predpokladať.

Dňa 02. 10. 2023 doručil navrhovateľ v zastúpení spoločnosti EKOS PLUS s.r.o., Zámocké schody 2/A, 811 01 Bratislava – mestská časť Staré Mesto, žiadosť o vylúčenie odkladného účinku odvolenia voči tomuto záverečnému stanovisku (ďalej len „žiadosť“).

V žiadosti sa uvádza, že navrhovateľ uzavrel s Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky zmluvu o poskytnutí prostriedkov mechanizmu (ďalej len „zmluva o PPM“) v rámci „Výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie prostriedkov mechanizmu na podporu obnovy odolnosti“ kód výzvy 04I01-18-V01, ktorej cieľom je dekarbonizácia priemyslu a podpora investícií na ochranu životného prostredia v podobe znižovania emisií skleníkových plynov v odvetviach priemyselnej výroby nákladovo-efektívnym spôsobom v súlade s národnými cieľmi Integrovaného národného energetického a klimatického plánu na roky 2021 – 2030 (ďalej len „INEKP“) a Nízkouhlíkovou stratégiou rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030 s výhľadom do roku 2050. Z celkového cieľa znížiť emisie skleníkových plynov o 1 369 917 ton ekvivalentu CO₂ do roku 2026 sa v rámci dekarbonizačnej schémy dosiahne zníženie aspoň o 1 232 926 ton ekvivalentu CO₂.

Cieľom je zabezpečiť výrobu šedého cementu s nízkym podielom CO₂, čo bude realizované pomocou investícií do inštalovania nových technológií a súvisiacich stavebných úprav umožňujúcich vyššie využitie alternatívnych surovín, ktoré nahradia podiel slinku, zlepšením energetickej bilancie a znižovaním využívania fosílnych palív.

Zvýšenie podielu energetického a materiálového zhodnocovania odpadov v cementárskych peciach je v súlade s Programom odpadového hospodárstva Slovenskej republiky, pričom súčasne ide aj o jeden z prostriedkov dekarbonizácie priemyslu a plnenia cieľov európskych aj vnútroštátnych záväzkov v oblasti odpadového hospodárstva a ochrany klímy.

MŽP SR zároveň uvádza, že navrhovateľ, ktorý je prevádzkovateľom cementárne je zaviazaný na spoluspaľovanie odpadov zo Slovenska v súlade s Memorandom o vzájomnej spolupráci medzi Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky a Zväzom výrobcov cementu Slovenskej republiky. Predmetom predmetného memoranda je spolupráca Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky a Zväzu výrobcov cementu Slovenskej republiky v oblasti nakladania s odpadom a v oblasti cezhraničného pohybu odpadu. Cieľom uvedeného memoranda je nastavenie vzájomných pravidiel tak, aby pri výrobe cementu dochádzalo k využitiu odpadu vyprodukovaného na území Slovenskej republiky v čo najväčšej možnej miere, čím sa zároveň budú využívať kapacity energetického zhodnocovania Slovenskej republiky a súčasne sa zníži dovoz odpadu zo zahraničia za účelom energetického zhodnocovania v Slovenskej republike pri zachovaní dodržiavania medzinárodných pravidiel a medzinárodných právnych aktov v oblasti cezhraničného pohybu odpadu.

V žiadosti sa ďalej uvádza, že výstupom projektu bude zníženie emisií skleníkových plynov o viac ako 30 % za rok nasledujúci po ukončení vecnej realizácia projektu, zníženie spotreby primárnej energie o takmer 12 % a zníženie emisií TZL o 14,55 %.

Zmena navrhovanej činnosti bude predstavovať aktivitu, ktorá je podporovaná v rámci prechodu na klimatickú neutralitu. Európska únia a členské štáty sa zaviazali znížiť čisté emisie skleníkových plynov do roku 2030 aspoň o 55 % v porovnaní s rokom 1990. Európska priemyselná stratégia z roku 2020 (aktualizovaná v roku 2021) by mala umožniť podnikom,

aby prispeli k cieľom v oblasti klimatickej neutrality, ako sa nachádza v pláne Zelenej dohody a v balíku „Fit for 55“.

S cieľom splniť záväzky v oblasti znižovania emisií podľa Parížskej dohody ako súčasť balíka opatrení v oblasti čistej energie pre všetkých Európanov nadobudla v decembri 2018 účinnosť smernica Európskeho parlamentu a rady (EÚ) 2018/2001 z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov. Všetky tieto dokumenty zaväzujú Slovenskú republiku k ambicióznym cieľom.

Pre navrhovateľa predstavujú zbytočné prietahy v konaní riziko v ďalších nadväzujúcich konaniach o povolené zmeny navrhovanej činnosti, a teda odkladom výkonu rozhodnutia by navrhovateľ nedokázal splniť podmienky zmluvy o PPM a ako účastník konania by utrpel nenahraditeľnú ujmu.

MŽP SR v tejto súvislosti uvádza, že je v záujme Slovenskej republiky riadne a včasné plnenie záväzkov, vyplývajúcich z Parížskej dohody, ako aj strategického dokumentu INEKP. Neplnenie právnych predpisov stanovených na úrovni Európskej únie znamená aktivovanie kontrolno-sankčného mechanizmu. Z uvedeného vyplýva, že ak nepríde k plneniu cieľov dekarbonizácie zo strany Slovenskej republiky, to môže viesť až k rozsudku Súdneho dvora a zároveň k nevyčerpaniu pridelených financií.

Uvedenou situáciou utrpia súčasne aj občania, pretože v prípade nerealizovania zmeny navrhovanej činnosti nepríde k zníženiu emisií CO₂ z prevádzky a prípadná finančná sankcia je platená to štátneho rozpočtu.

S poukazom na vyššie uvedené je vylúčenie odkladného účinku prípadného odvolania voči tomuto rozhodnutiu podľa § 55 ods. 2 správneho poriadku dôvodné, nakoľko by Slovenskej republike vznikla nenahraditeľná ujma a zároveň to vyžaduje verejný záujem, preto MŽP SR rozhodlo tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

2. Odôvodnenie akceptovania alebo neakceptovania predložených písomných stanovísk k správe o hodnotení doručených podľa § 35 zákona vrátane odôvodnených písomných pripomienok, ktoré boli doručené dotknutou verejnosťou

K správe o hodnotení bolo doručených celkovo 31 stanovísk od oslovených orgánov štátnej správy a samosprávy, dotknutej strany a verejnosti.

V žiadnom zo stanovísk neboli vyslovené vecné, resp. odborné alebo vedecky doložené pripomienky takého charakteru, ktoré by zmenu navrhovanej činnosti klasifikovali ako nerealizovateľnú z technologických alebo environmentálnych dôvodov. Relevantné pripomienky a požiadavky, ktoré vzišli z jednotlivých stanovísk navrhovateľ akceptoval, k ostatným pripomienkam poskytol vysvetlenie a doplnenie v rámci doplňujúcich informácií k správe o hodnotení, ktoré MŽP SR doručil dňa 01. 06. 2023.

Všetky stanoviská sú podrobne vyhodnotené v kapitole III. 4 a v kapitole VI. 5 tohto záverečného stanoviska. Všetky opodstatnené pripomienky vyplývajúce z doručených stanovísk boli zapracované aj do kapitoly VI. 3 tohto záverečného stanoviska.

VIII. POTVRDENIE SPRÁVNOSTI ÚDAJOV

1. Spracovatelia záverečného stanoviska

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
sekcia posudzovania vplyvov na životné prostredie
odbor posudzovania vplyvov na životné prostredie

Ing. Martina Štulajterová

2. Potvrdenie správnosti údajov podpísom oprávneného zástupcu príslušného orgánu

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
sekcia posudzovania vplyvov na životné prostredie
odbor posudzovania vplyvov na životné prostredie

Ing. Katarína Jankovičová
poverená vykonávaním funkcie generálneho riaditeľa sekcie

3. Miesto a dátum vydania záverečného stanoviska

Bratislava, 29. 11. 2023

IX. INFORMÁCIA PRE POVOĽUJÚCI ORGÁN O DOTKNUTEJ VEREJNOSTI

Dotknutá verejnosť je podľa § 3 písm. s) zákona verejnosť, ktorá je dotknutá alebo pravdepodobne dotknutá konaním týkajúcim sa životného prostredia, alebo má záujem na takomto konaní; platí, že mimovládna organizácia podporujúca ochranu životného prostredia a spĺňajúca požiadavky ustanovené v zákone má záujem na takom konaní.

Dotknutá verejnosť má podľa § 24 ods. 2 zákona postavenie účastníka v konaniach uvedených v tretej časti zákona a následne postavenie účastníka v povoľovacom konaní k zmene navrhovanej činnosti, ak uplatní postup podľa § 24 ods. 3 alebo ods. 4 zákona, t. j. prejaví záujem na zmene navrhovanej činnosti a na konaní o jej povolení podaním odôvodneného písomného stanoviska k zámeru podľa § 23 ods. 4, odôvodnených pripomienok k rozsahu hodnotenia navrhovanej činnosti podľa § 30 ods. 8, odôvodneného písomného stanoviska k správe o hodnotení podľa § 35 ods. 2, alebo podaním odvolania proti záverečnému stanovisku podľa § 24 ods. 4, ak jej účasť v konaní už nevyplýva z § 14 správneho poriadku.

V konaní vo veci posudzovania vplyvov zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie bola identifikovaná dotknutá verejnosť:

- Občianske združenie Zelený živel, Dvorníky – Včeláre 102, 044 02 Turňa nad Bodvou.
- Občianske združenie PRO NATURO, Dvorníky 36, 044 02 Dvorníky-Včeláre.
- Občianske združenie EKOTEAM, Hlavná 369/48, 906 38 Rohožník.
- Občianske združenie Ochrana prírody, krajiny a vôd Slovenskej republiky, Rajska 4, 811 08 Bratislava-Staré Mesto.
- Občianske združenie Priatelia Zeme, Haluzice 761 913 07 Bošáca.
- Občianske združenie Slovenský zväz ochrancov prírody a krajiny, Ulica pokroku 7, 040 11 Košice.
- JUDr. Daniel Gajdoš, Strážnická 2, 811 08 Bratislava.
- Alexander Szabó, Zádiel 37, 044 02 Turňa nad Bodvou.
- Alexander Szabó, Zádiel 37, 044 02 Turňa nad Bodvou (splnomocnenec občianskej iniciatívy).
- Andrej Mackovjak, Staničná ulica 193/19, 044 02 Turňa nad Bodvou.
- Anna Šingovská, Dvorníky 102, 044 02 Dvorníky-Včeláre.
- Jozef Šingovský, Dvorníky 102, 044 02 Dvorníky-Včeláre.
- Lenka Šingovská, Dvorníky 102, 044 02 Dvorníky-Včeláre.
- Jozef Gregor, Edelényska 32, 048 01 Rožňava.
- Bc. Ing. Csaba Czompoly, Dvorníky 36, 044 02 Dvorníky-Včeláre (splnomocnenec petície).
- Tomáš Mackovjak, Staničná ulica 193/19, 044 02 Turňa nad Bodvou.
- Helene Mackovjaková, Staničná ulica 193/19, 044 02 Turňa nad Bodvou.
- Ján Havranko, ulica Čiga 670/12, 044 02 Turňa nad Bodvou.
- Otto Bodnár, sídlisko Cementár 36, 044 02 Turňa nad Bodvou.

V rámci cezhraničného posudzovania vplyvov zmeny navrhovanej činnosti presahujúcich štátne hranice Maďarska bola identifikovaná dotknutá verejnosť:

- Ministerstvo pre energetické záležitosti, oddelenie ochrany životného prostredia, H-1055 Budapešť, Fő u. 44-50 (ako dotknutá strana).
- Zöld Kör- A Föld Barátai Magyarország tagja, 4220 Hajdúböszörmény, Bocskai tér 2. ii/22.
- Zöld Akció Egyesület Green Action, 3525 Miskolc, Kossuth u. 13.
- Tanácsadók A Fenntartható Fejlődésért, 9938 Szatta, Fő u. 17.
- Szárnyaskerek Egyesület, 3525 Miskolc, Mátyás k. u. 6.
- Pitypalatty Területfejlesztési és Egyéb Szolgáltató Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság, 3777 Parasznya, Rákóczi út. 23.
- A Parasznyai Ifjúságért Egyesület, 3777 Parasznya, Rákóczi F. ú. 64.
- Parasznya Község Önkormányzata, Parasznya, Rákóczi u. 23.
- Éghajlatvédelmi Szövetség, H-9024 Győr, Bartók Béla u. 7.
- Magyar Természetvédők Szövetsége - Föld Barátai Magyarország, 1091 Budapešť, Üllői út. 91/b.
- Holocén Természetvédelmi Egyesület, 3525 Miskolc, Kossuth u. 13.
- Edelényi Térségfejlesztő Műhely, 3780 Edelény, Fűzfa út. 6. 6. ajtó.
- Bodrog Egyesület, 3943 Bodrogolaszi, Brádafalva u. 31-33.

X. POUČENIE O ODVOLANÍ

1. Údaj, či je záverečné stanovisko konečným rozhodnutím alebo či sa proti nemu možno odvolať

Záverečné stanovisko je podľa § 37 ods. 1 zákona rozhodnutie, ktoré je záväzné pre ďalšie povoloňacie konanie. Právoplatnosťou záverečného stanoviska vzniká oprávnenie navrhovateľa navrhovanej činnosti, podať návrh na začatie povoloňacieho konania k navrhovanej činnosti alebo jej zmene vo variante odsúhlasenom príslušným orgánom v záverečnom stanovisku.

Proti výrokovej časti I. záverečného stanoviska možno podať rozklad podľa § 53 a § 54 správneho poriadku do 15 dní od jeho dourčenia na MŽP SR.

Verejnosť má podľa § 24 ods. 4 zákona právo podať rozklad proti záverečnému stanovisku aj vtedy, ak nebola účastníkom konania o vydaní záverečného stanoviska.

Proti výrokovej časti II. záverečného stanoviska o vylúčení odkladného účinku odvolania sa podľa § 55 ods. 3 správneho poriadku sa nemožno dovolať.

2. V akej lehote, na ktorý orgán a kde možno podať odvolanie

Rozklad možno podať na Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Námestie Ľudovíta Štúra 1, 812 35 Bratislava, v lehote do 15 dní odo dňa oznámenia záverečného stanoviska účastníkovi konania.

V prípade verejnosti podľa § 24 ods. 4 zákona sa za deň doručenia záverečného stanoviska považuje pätnásty deň zverejnenia záverečného stanoviska príslušným orgánom podľa § 37 ods. 6 zákona.

3. Údaj, či záverečné stanovisko možno preskúmať súdom

Toto záverečné stanovisko je po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, ktoré sa preň pripúšťajú, preskúmateľné súdom podľa zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

Doručuje sa (elektronicky):

1. EKOS PLUS s.r.o., Župné námestie 7, 811 03 Bratislava
2. Obecný úrad v Turni nad Bodvou, Moldavská cesta č. 419/49, 044 02 Turňa nad Bodvou
3. Obecný úrad Dvorníky-Včeláre, Dvorníky č. 4044 02 Turňa nad Bodvou
4. Obecný úrad Zádiel, Zádiel 83, 044 02 Zádiel
5. Obecný úrad Žarnov, Žarnov 85, 044 02 Žarnov
6. Obecný úrad Host'ovce, Host'ovce 101, 044 02 Host'ovce
7. Obecný úrad Turnianska Nová Ves, Turnianska Nová Ves 84, 044 02 Turnianska Nová Ves
8. Občianske združenie Zelený živel, Dvorníky – Včeláre 102, 044 02 Turňa nad Bodvou
9. Občianske združenie PRO NATURO, Dvorníky 36, 044 02 Dvorníky – Včeláre
10. Občianske združenie EKOTEAM, Hlavná 369/48, 906 38 Rohožník
11. Občianske združenie Ochrana prírody, krajiny a vôd Slovenskej republiky, Rajska 4, 811 08 Bratislava – Staré Mesto
12. Občianske združenie Priatelia Zeme, Haluzice 761 913 07 Bošáca
13. Občianske združenie Slovenský zväz ochrancov prírody a krajiny, Ulica pokroku 7, 040 11 Košice
14. JUDr. Daniel Gajdoš, Strážnická 2, 811 08 Bratislava
15. Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Košice, Odbor integrovaného povoľovania a kontroly, Rumanova 14, 040 53 Košice
16. Regionálny úrad verejného zdravotníctva, Ipeľská 1, 040 11 Košice
17. Okresné riaditeľstvo hasičského a záchranného zboru v Košiciach, Požiarnická č. 4, 040 01 Košice
18. Úrad Košického samosprávneho kraja, Nám. Maratónu mieru 1, 042 66 Košice
19. Okresný úrad Košice, odbor starostlivosti o životné prostredie, Oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja, Komenského 52, 041 26 Košice
20. Okresný úrad Košice - okolie, odbor starostlivosti o životné prostredie, Hroncova 13, 041 70 Košice
21. Okresný úrad Košice - okolie, odbor krízového riadenia, Hroncova 13, 041 70 Košice
22. Okresný úrad Košice - okolie, odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Hroncova 13, 041 70 Košice
23. Správa Národného parku Slovenský kras so sídlom v Brzotíne, Hámosiho 188/5, 049 51 Brzotín
24. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, Mlynské nivy 44/a, 827 15 Bratislava
25. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, sekcia zmeny klímy a ochrany ovzdušia, odbor ochrany ovzdušia, TU
26. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, sekcia obehového hospodárstva, odbor odpadového hospodárstva, TU
27. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, sekcia ochrany prírody a biodiverzity, odbor štátnej správy ochrany prírody a krajiny, TU
28. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, sekcia posudzovania vplyvov na životné prostredie, odbor integrovanej prevencie, TU

Doručuje sa (poštou):

29. Alexander Szabó, Zádiel 37, 044 02 Turňa nad Bodvou
30. Alexander Szabó, Zádiel 37, 044 02 Turňa nad Bodvou (splnomocnenec občianskej iniciatívy)
31. Andrej Mackovjak, Staničná ulica 193/19, 044 02 Turňa nad Bodvou
32. Anna Šingovská, Dvorníky 102, 044 02 Dvorníky-Včeláre
33. Jozef Šingovský, Dvorníky 102, 044 02 Dvorníky-Včeláre
34. Lenka Šingovská, Dvorníky 102, 044 02 Dvorníky-Včeláre
35. Jozef Gregor, Edelenyska 32, 048 01 Rožňava

36. Bc. Ing. Csaba Czompoly, Dvorníky 36, 044 02 Dvorníky-Včeláre (splnomocnenec petície)
37. Tomáš Mackovjak, Staničná ulica 193/19, 044 02 Turňa nad Bodvou
38. Helena Mackovjaková, Staničná ulica 193/19, 044 02 Turňa nad Bodvou
39. Ján Havranko, ulica Čiga 670/12, 044 02 Turňa nad Bodvou
40. Otto Bodnár, sídlisko Cementár 36, 044 02 Turňa nad Bodvou

Doručuje sa (poštou – hu):

41. Ministry of Energy Department of Environmental Conservation H-1055 Budapest, Fő u. 44-50
42. Zöld Kör- A Föld Barátai Magyarország tagja, 4220 Hajdúböszörmény, Bocskai tér 2. ii/22
43. Zöld Akció Egyesület Green Action, 3525 Miskolc, Kossuth u. 13
44. Tanácsadók A Fenntartható Fejlődésért, 9938 Szatta, Fő u. 17.
45. Szárnyaskerek Egyesület, 3525 Miskolc, Mátyás k. u. 6.
46. Pitypalatty Területfejlesztési és Egyéb Szolgáltató Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság, 3777 Parasznya, Rákóczi út. 23.
47. A Parasznyai Ifjúságért Egyesület, 3777 Parasznya, Rákóczi F. ú. 64.
48. Parasznya Község Önkormányzata, Parasznya, Rákóczi u. 23.
49. Éghajlatvédelmi Szövetség, H-9024 Győr, Bartók Béla u. 7
50. Magyar Természetvédők Szövetsége - Föld Barátai Magyarország, 1091 Budapest, Üllői út. 91/b
51. Holocén Természetvédelmi Egyesület, 3525 Miskolc, Kossuth u. 13.
52. Edelényi Térségfejlesztő Műhely, 3780 Edelény, Fűzfa út. 6. 6. ajtó
53. Bodrog Egyesület, 3943 Bodrogolaszi, Brádafalva u. 31-33